

ИП-22229

1921-1-13

1922-1-12

2nd

2¹/₂

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

Орган Товариства Взаємної Помічі українського народнього учительства.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ: річно 120 Марок,
піврічно 60 Марок, чвертьрічно 30 Марок.

ЦІНА ПРИМІРНИКА у Львові і на провінції **15 Марок.**

Оголошення: За цілу сторінку 1600 М. за $\frac{1}{2}$ ст. 800 М., за $\frac{1}{4}$ ст. 400 М., за $\frac{1}{8}$ ст. 200 М., $\frac{1}{16}$ ст. 100 М.
Оповістки 15 М. від петітової стрічки. — Оголошення 15 марок від петітової стрічки.

Адреса Редакції та Адміністрації: „УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО“, Львів, Осолінських ч. 8. II. поверх.

З новим роком.

Новий рік — нові надії! Сама надія одначе без дійсної праці, котра одинока може зробити живими всі наші оправдані домагання, покажеться пустим фантомом. Цей фантом тільки зводить нас, закриває полудою наші очі. Розвіється він — полишиться пустар, тим страшніша, що це духова пустар. І коли такий стан страшний для кожної людини, тим прикріший, а навіть необчислимий в своїх наслідках для нас учителів.

Учитель — вихователь мусить бути особистістю, коли хоче сповнити вложене на нього завдання. У свідомості, що життя — коротке, що його дійсна учительська діяльність ще коротша, мусить виповнити цей малий протяг часу в великим змістом. Підшукати цей зміст, надати йому живу форму, розвивати його в безконечність — це змагання учителя.

Не по думці звісної фрази: „Який учитель — такий нарід“, але по думці засади прийнятої у культурного народу, кожний громадянин, котрий мав змогу добути знання й освіту, обов'язаний віддати себе на послуги громаді. Такий погляд мусить вкорінитися в кожного осібника нації, а за поглядом мусить пійти чин без компромісів, без оправдання на злющу долю й неможливі умови життя. Саме в цім лежить основа справи. Не будь неможливих умов життя, то праця йшлаби сама від себе, не булоби боротьби, на яку так часто покликуємося. Тимчасом саме слово „боротьба“ говорить за себе, що існує ворожа сила, котру треба у змаганні побороти й здавити. Покликаний до боротьби кожний громадянин, тим самим, а може ще більше кожний учитель і кожда учителька. Хто-ж, як не вони, мають до діла з кожною одиницею народу, через їх руки всі одиниці переходять і в своїх найгарніших літах остаять під їх впливом. Цим самим вони одинокі мають змогу створити собі помічну армію в боротьбі з всяким лихом і з всякою ворожою силою.

Ворогів розвитку даного народу можна поділити на зовнішніх і внутрішніх. Ці останні тяжчі до поборення і прикріші справляють поразення, ніж зовнішні ворожі. Відкладати поправу далі аж до часу, коли виросте нове покоління, тому

лише, що вороги впливають з вдачі і духової незрілості нації, буде непрактичним й у наслідках шкідливим засобом. Наймолодшого покоління не відділимо жадним способом від впливів старшого і проти нашої волі глядітимемо, як вплив загальної атмосфери буде паралізувати нашу працю. Для одиниць слабшої волі причина до упадку активності, причина неохоти, зневіри.

Бути учителем, а не почувати себе до обов'язку громадянської, а головню культурної і просвітної праці серед всіх шарів власного громадянства — вповні незрозуміле явище у всяких відносинах. Пестальюцці говорить в одній місці, що „праця учителя це перше всього виховування дітей, і щонебудь домагається їх повного виховання, це все входить в круг його діяльності“. Ці слова вказують на велику вагу й вартість поза шкільної праці над вихованням молоді; вона нав'язе злуку з батьками й родинами дітей, піддасть їх благодатному впливови учителя. „А коли, читачу, видається тобі, що це сказано за багато, або видається неімовірне, спробуй сам, займися бодай раз дітьми других людей без заклику з їх боку й безкористовно“, каже Пестальюцці, а переконаєшся у правді повищих слів. Таким робом навіть наймолодший учитель чи наймолодша учителька здобуде собі мешканців даної місцевості й далеко швидше найде послух для різних справ загальної натури, ніж тоді, коли нарікати-ме на байдужність, нерозуміння справи, або виголошувати-ме принагідно поучення й загрівати-ме тільки словами до оновлення громадського життя односельян чи одномішан.

Перш всього потрібна тут праця над самим собою. Без широкого виднокола, з якого можна обняти всі боки учительської діяльності, не буде можна сповнити всього, як слід. Замість витрати часу на це, щоби щось нового продумати, що й так практика в інших краях признала необхідним, отже обернути його на приложення спрактикованих засад до наших відносин. Знакомство з новою педагогічною літературою — умова, без котрої не може бути бесіди про поступ і розвиток. І в цім напрямі та під цим оглядом велике значіння таких станових організацій, як Відділи Взаємної Помічі, котрих члени згуртовані в ім'я одної думки зможуть спільними матеріальними засобами навіть в нинішніх тяжких відно-

синах знайти собі поміч й дорогу до сповнення цього важного завдання. Спільні конференції й наради, уряджування вакаційних доповнюючих курсів по важніших повітових осередках, а також у Львові. Це важний чинник самоосвіти наших учительських кругів. Цього засобу не дасть нам в руки ніхто другий, цей засіб необхідний, коли маємо двигнутися самі і з собою двигнути увесь нарід, здобуття цього засобу неповязане непоборимими труднощами.

Виховуюча діяльність учительства — мусить звернути увагу на одно пекуче питання нашого життя, а саме на питання дошкільного виховання. Недостача дошкільного виховання серед наших відносин в довоєнний час не була так діймаюча, як справа зараз мається. Хиба що в часі весняних і літніх пільних робіт звертала на себе увагу. Змінені господарські відносини, велика кількість частинних або й круглих сиріт — вкладає на загаль громадства, в першій одначе мірі на загаль учительства обов'язок, втягнути дошкільне виховання в круг питань, зв'язаних безпосередньо з учительською виховною діяльністю. Ціла сіть захистів, захоронок, діточих майданів (фреблів) мусить покрити наш край. Доцільно поведена праця не стрінеться з великими матеріальними труднощами, бо навіть загаль нашого селянства порозуміє швидко велику користь з цього діла. Нашому учительству додасть ця праця великої поваги, заслуга учительства в напрямі відбудови народного життя буде прямо велитенська. Ця праця зв'яже тісно батьківські дома з школою і учительством і дасть змогу впливу на всі прояви народного життя.

Ясна річ, що один учитель чи одна учителька не дасть всьому ради. Мимовільно прийдеться притягнути й другі інтелігентні одиниці до спільної праці; одиниці, котрі раді посвятити свій час громадській роботі, не знають тільки, як забиратися до діла. А під теперішню пору чимало таких одиниць, що нарікають на безробіття, нарікають на матеріальну нужду, а не в силі придумати способів порятунку для себе.

Інтелігентні шари, в першій мірі учительство, втягнені в круг громадської роботи на реальнім ґрунті виховання дітей і молоді на майбутніх самостійних і самодіяльних громадян, побачуть перед собою цілі безмежні простори дальшої праці, простори ніким не тикані, що дожидають тільки робочих рук. Це буде той великий зміст, котрим мусить виповнити своє життя кожда інтелігентна українська одиниця, коли не хоче валятися „гнилою колодою“, а хоче стати творчим чинником в будові власного життя, власної держави, як одною з найважливіших виразників життя українського народу.

М. Галущинський.

З діяльності Окружних Відділів.

З Грибова Дня 12. грудня 1920 р. відбулися Загальні Збори грибівського Окр. Відділу Т-ва В. П. У. о 2 год. поп. в Брунарах з слідуєчим денним порядком: 1) відчитання протоколу з по-

передних Заг. Зборів, 2) вибір нового відділу і 3) внесення.

З Лиська. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Лиську відбулися дня 23. падолиста 1920 р. В склад нового Відділу увійшли т-ші Миколай Масир голова, Володислава Мельниківна заст. гол., Іванна Мисиківна секретарка, о. Волод. Гмитрасевич скарбник і бібліотекар. Заст. віділових: Тимко Середоха і Семен Мричко. Членську вкладку ухвалено 10 М місячно. Ухвалено візвати всіх несприсутних учителів (льок) з лиського повіту, щоби негайно вписалися в члени Т-ва і стали передплатниками „Учительського Слова“. Ухвалено збирати жертви на „Рідну Школу“. Слідуєчий Загальні Збори ухвалено скликати на малі шкільні ферії.

З Ярослава. Дня 27. падолиста б. р. в салі Т-ва „Добробит“ в Ярославі відбулися Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У., на котрі прибув зі Львова делегат Матерного Т-ва В. П. У. Присутних було 35 членів. Збори відкрив короткими словами тов. Михайло Галань управитель школи з Цегулі. На предсідателя Зборів вибрано тов. Фердинанда Рожка, учителя шк. виділ. з Ярослава, а на секретаря тов. Володимиру Колянковську учит. шк. виділ. з Ярослава. На вступі голова Зборів уділив голосу тов. Делегатови, котрий в довшій промові представив вагу становой організації під теперішню тяжку хвилю, бо тільки цей має голос у кого є сила, і з тим числяться, у кого є кріпка станова організація. По живій дискусії приступлено до віднови Окр. Відділу Т-ва В. П. У., котре вже від 1914 р. наслідком воєнного лихоліття не мало змоги пробудитися до нового життя. До Відділу увійшли: тов. Фердинанд Рожек голова, От. Карло Гасько кат. шк. виділ. з Ярослава містоголова, тов. Володимира Колянковська секретар, тов. Василь Вербенець скарбник, тов. Михайло Галань контрольор. Заступники: тов. Марія Кичурівна і тов. Мирон Лісковацький учит. з Ярослава.

Переведено вписи нових членів і позбирано членські вкладки, які вручено тов. Делегатови. Тов. Делегат подбав і привіз зі собою до розпродажі деякі книжки печатані Матерним Товариством як: Народня Культура і Культура Особистости, Оповідання з Історії України, Національне виховання, Вілгуки душі.

Пригадані Тов. і Товаришкам о добровільнім оподаткуванню на фонд голод. учителів і на „Рідну Школу“. Принято відповідну резолюцію в цій справі з тим, що всі датки збиратиме скарбник по першім кожного місяця. Тов. Дмитро Тербенець упр. шк. в Маковиську на закінчення візвав, щоби всі учителі (льки) Українці належали до становой організації, а члени Т-ва на зазив Відділу точно являлися на сходах і всякі припорушення совісно і карно сповняли.

Ярослав 1. грудня 1920.

Ф. Рожек голова, В. Колянковська секретар.

Дрогобич Дня 4. грудня ц. р. відбулися місячні сходи Відділу Окружного Т-ва В. П. У. в Дрогобичі.

Голова Товариства помянув згадкою бл. п. т. **Стастика Михайла** (б. учителя в Рихтичах) котрий помер в листопаді ц. р.

Після першої точки дневного порядку з мі-

сячної діяльності, заявив предсідник, що 1) ін-терпелював Раду шк. окр. в справі 19 тов. не-принятих до служби. Не маючи однак конкретних аргументів не міг він збивати закидів інспектора. Поручає отже: а) інтересованим сейчас передати Виділові точні інформації в цьому напрямі, б) секретарці після цього виготовити меморіал і ви-слати у Львів. Відносно окружної конференції з приємністю зазначив предсідник, що в ім'я націо-нальних і станових принципів усі члени Товариства солідарно держалися. Відтак виголосив т. Лопата річевий реферат на тему „Посередництво праці“. Прелєгент здефінував поклик до учительства, щоб добровільно оподаткувалося на 1 проц. в хосен без-робітних товаришів дрогобицького повіту. Секре-тарка подала до відомости, що основано бібліо-теку при Т-ві В. П. У. Вибрано бібліотечну секцію. Після дискусії прийнято отсі внесення: 1) товари-ські сходи́ни мають відбуватися щомісяця, 2) ре-чинець сходи́н подавати в „Уч Слові“, 3) від-не́стися до М. Товариства з проханням, щоби усі інструкції відносно станових розпорядків одержав Відділ в пору.

В Дрогобичі, 4. грудня 1920.

Василь Ратальський голова, Кондратівна Лев-ка секретарка.

Окружний Відділ тов. Взаїмна Поміч укр. учительства в Перемишлі відбув свої місячні сходи́ни дня 4. XII. 1920 р. Т. Савицька пояснила, що справу утворення іспитової комісії до квалі-фікаційних іспитів при укр. семін. курсах піднесла на засіданню Виділу Тов. педагогічного і в тій цілі У. П. Т. віднеслося уже до Р. Ш. Кр. Відтак обговорено справу заснування склепу. Щоби при-збирати фонди, а не обтяжувати Тов. постанов-лено уладити концерт і весь дохід призначити на закуп товарів а се укр. шкільних друків, свідоцтв і інших приборів.

Піднесено справу виповнення „Wykazu oso-біstego“ і постановлено відне́стися до Матірнього Тов., щоби на будуче давало у таких важних спра-вах, якісь вказівки, щоби ми могли відповідно ін-формувати округ. Речинець загальних Зборів озна-чено на день 1. січня 1921 р. о год 2. з слідую-чим дневним порядком: 1. Відчитання протоколу. 2. Звіт касієрський і контрольної комісії. 3. Звіт секретарський. 4. Вибір нового виділу. 5. Внесення членів. Для вшанування пам'яті М. Драгоманова в 25 річницю його смерті — реферат тов. Са-вицької. По рефераті дискусія.

М. Савицька голова, Софія Чехович секре-тарка.

Брунарі вижні. Дня 12. грудня 1920 відбу-лися Загальні Збори Грибівського Окр. Відділу Тов-а „В. П. У.“

Збори відкрив короткою промовою тов. Шве-дик і покликав на предсідателя тов. Нищоту, а на секретара тов. Хиляківну. По відчитанню звіту з послідних Загальних Зборів подала тов. Кравсівна касовий звіт за рік 1920. По уділенню абсолюторії уступаючому Виділові приступлено до вибору но-вого Виділу. До Виділу ввійшли: тов. Ілля Вовк голова, Стефан Сорока місто голова, Осипа Крав-сівна касієрка, Стефанія Гуцалюкова бібліотекар і Василь Мерена секретар.

Із мартирології українського учительства.

(Виймки зі збірки фактів предложених Т-вом В. П. У. Президії Шк. Кр. Ради дня 20. падолиста 1920 р.)

Т-ка Сливичівна Ольга, тимчасова учителька 5 літ служби. Від 15. жовтня 1915 р. до кінця 1918 р. занимала учительську посаду при 1 кл. школі в Оровім, повіт Дрого-бич. За часів української влади перенесено її до Воробле-вич, де мешкали її родичі і тут учительвала до приходу польських військ.

З причин родинних подій (арештування і пр.) зголо-силася пізніше до служби. Перед днем 25. мая ц. р. внесла подання о учительську посаду в Шк. Окр. Раді в Дрого-бичі. Дня 17. червня була особисто у шкільного інспектора Гарліського. Цей дав їй рішучу відповідь, що для неї нема посади в дрогобицькім окрузі.

З початком жовтня дістала повідомлення від Шк. Окр. Ради, що реґабілітаційна Комісія зачислила її до групи „Б“ та посаду одержить доперва по якімсь часі, в кождім разі не в дрогобицькім окрузі.

Досі без посади і платні.

* * *

Т-ка Соколюківна Анна, тимчасова учителька від 15. вересня 1917. в Жабокругах, повіт Бібрка. Учителювала там до 1. падолиста 1918.

За українських часів зістала перенесена до Кологур пов. Бібрка. По приході польських військ виїхала до роди-чів до Бережан.

До служби зголосилася в Шк. Окр. Раді в Бібріці особисто дня 18. мая ц. р. а письменно 22. мая 1920.

На ці оба зголошення не одержала від Шк. Окр. Ради в Бібріці ніякої відповіді.

Дня 15. падолиста 1920. явилася особисто по відпо-відь на попередні заходи в Шкільній Окружній Раді в Бібріці. Одержала відповідь від шкільного інспектора, що посади не дістане, бо пізно зголосилася до служби, а про її зголошення устне і письмнене в маю нічого не знає. (Цікаві порядки в канцелярії шк. ісп. в Бібріці пр. Ред.).

Досі без служби і платні.

* * *

Т-ка Щурівна Людвика, тимчасова учителька в Гри-бовичах, пов. Львів. Учительську службу почала в квітні 1914.

В 1917. зложила кваліфікаційний іспит. Підчас перево-роту 1918. проживала в Малехові пов. Львів. З огляду на прифронтові відносини виїхала до Товстенського біля Гуся-тина де досі пробуває.

З початком мая ц. р. внесла подання о прийняття до служби до Шк. Кр. Ради у Львові. До нині не дістала від-повіді і з без посади і платні.

* * *

Т-ка Зобківна Павлина, кандидатка учительського звання. Укінчила українську семінарію у Львові в 1919 р. За українських часів учителювала в Колоколині, повіт Ро-гатин від лютого до липня 1919 р.

В падолисті 1919 р. внесла прохання о посаду до Шкільної Окружної Ради в Рогатині. звідки дістала в липні ц. р. відмовну відповідь тому, що Шкільні Окружні Ради „з принципу“ звертають прохання кандидаток української народности ізза браку вільних посад.

* * *

Т-ка Обухівна Антоніна, кандидатка учительського звання. Укінчила учительську семінарію в Яворові, 1918. р. Перший раз внесла прохання о учительську посаду в січні 1920. р. Шкільної Окр. Ради в Яворові. В перших днях лю-того 1920. р. дістала відмовну відповідь.

Так само Шк. Окр. Рада в Мостисках звернула її по-дання о учительську посаду в цім окрузі. Третій раз пода-лася знов в яворівський шкільний округ і знов без результату.

* * *

Тов. Пархуць Яків, кандидат учительського звання. Зложив іспит зрілості в учительській семінарії в Самборі 1914 р. Від жовтня 1915 р. до 31. жовтня 1918 служив при австрійськім війську.

Вже 1914 р. по зложенню іспиту зрілості вніс про-хання о учительську посаду до Шк Окр Ради в Рогатині.

В лютім 1920 вніс подання також до Шк. Окр. Ради в Рогатині. На його подання відповів інспектор Гофман: „Тепер посад не надається, бо війна не скінчена, а держава потребує багато грошей на удержання війська і звернув йому подання. В половині вересня ц. р. вніс тов. Пархуць нове подання до Ш. О. Ради в Рогатині і не одержав відповіді.

Слід зазначити, що в рогатинським окрузі є багато вільних посад як прим. родинне село названого товариша Лучинці, де нема шкільної науки від кількох літ тільки тому, що нема учительських сил. Досі т. Пархуць без посади.

* * *

Т-ка Лемішка Марія, кандидатка учительськ. звання, замешкала в Підберізцях, п. Винники, внесла до Ш. О. Р. в Руській Раві подання під ч. 2151 з Х. 1920 о надання їй посади в тамошнім окрузі. На це одержала з Ш. О. Ради в Руській Раві відповідь з 13. жовтня 1920 до ч. 2151.: „Zwraca się bez skutku, z powodu braku wolnych posad w okręgu“.

Повітові шкільні конференції.

В місяці листопаді і грудні 1920. р. скликано повітові шкільні конференції у всіх повітах, але так, як ми передбачували хісна з тих конференцій не віднесло ні народне учительство, ні шкільні власти. На конференціях загальний брак заінтересування школою і народною освітою, розполітизоване польське нар. учительство „na wschodnich kresach“ доказало, що просвітна праця над українським народом у східній Галичині йому байдужа, Польський учитель являється апостолом „dla szerzenia kultury polskiej na Rusi“! Повітові конференції дали ще один доказ, що польські шкільні власти вповні нетолерантно відносяться до української школи і до українського учительства. Майже у всіх повітах українське учительство нашлося в меншості, через недопущення многих товаришів (ск) до служби, що багато ще страждає доси по різних польських таборах для інтернованих і полонених, але і повітові шкільні польські інспектори не іменують зовсім кандидатів учит. звання української народності.

Над домаганнями українського учительства на пов. шк. конференціях польське учительство разом з польськими інспекторами приходило до денного порядку, Кпили собі формально з домагань укр. учительства, щоби на делегатів до Шк. Рад повітових вибрано одного Поляка, а одного Українця. В деяких повітах заключено компроміс, але польське учительство в останній хвилині все пішло проти компромісу, а навіть зраджувало при компромісових голосуваннях.

Тому українське учительство взяло зовсім пасивну участь в повітових конференціях, підчас голосування віддавало майже у всіх повітах чисті картки, в дискусіях не забиало голосу.

В одному лиш Турчанському навіть случайно найшлася більшість Українців і вибрано делегатів Українців, за що учителька Поляка Ушинська голосно крикнула „że z bydlętami nie ma co mówić“, а шкільний інспектор поправив, „że wy tego Ukraińcu rozająjecie“!

Як оджеж назвати все польське учительство у всіх прочих повітах? Де більше є „bydła“. Деякі шк. інспектори заборонили учителям говорити по українськи. Повітові конференції вказали, що нема місця у східній Галичині під спільном дахом для польської і української школи. Повітові конференції не зєдинили учительства, але розєднали. Вина лежить по стороні польського учительства і польських інспекторів. Тимчасовий

поділ польських і українських шкіл і віддання їх в опіку польських і українських шкільних інспекторів може піднести освіту народню. Наколи буде продовжуватися далі дотеперішня система, це наглядний напрям ширення лиш аналіфabetизму і народньої темноти. Лиш тимчасовий поділ Шк. Р. Краєвої на українську і польську секцію зможе наразі направити лихо! Все українське нар. учительство домагається віддання українських шкіл в опіку українським шкільним інспекторам.

Щоби бути неголословним подаємо нише нариси з деяких окружних шкільних конференцій.

Дрогобич.

Дня 20. листопада 1920 відбулася окружна конференція учительська дрогобицького повіту. На денному порядку був відчит „Національне виховання“ і вибір двох делегатів до шк. ради окружної і одного до дисциплінарного уряду. Дискусія на тему національного виховання випала досить фатально, бо не по думці наших сусідів. Учительство освідилося за соймовим проектом оснування національних шкіл, кажучи зовсім слушно, що лиш учитель своєї нації може з посвятою і корисно для дітей в школі працювати. В цьому дусі промовляв о. Хлібінський, польський катехит з Борислава — жадаючи перед цим, щоби Українці промовляли „po polsku w języku urzędowym“ — бо він і много інших не розуміє „po rusińsku“ czy jak to się teraz nazywa „po ukraińsku“. І так з великого свого шовінізму видвинув він наші національні принципи. Коли однак один з присутних (учитель Лебенсарцт) натякнув, що в такому разі много учителів Поляків мусілоб перенестися на захід, бо мало є дітей польських в тутешньому повіті, так польське учительство налякалося і дискусію зачали зводити „na kształcenie w Małopolsce uczu obywatelskich i państwowych“ (Мельнарович). Жаль їм стало так ітрантних посад комісарів і громадських писарів в повіті. Нині учитель Поляк в українському селі є всім лиш не учителем.

Немов параліж вразила конференційну президію заява зложена головою Товариства ВПУ., що українське учительство згуртоване в Тов. ВПУ. участі в голосуванні (при виборі делегатів до окр. ради і дисциплінарного уряду) брати не буде. На це Огневська. Поляка, учит. в Дрогобичі заявила: „służycie naszemu państwu, bierzcie nasze pieniądze, więc musicie podporządkować się naszym uchwałam, kartki do głosowania przują musicie“. Під терором отже прийняло українське учительство картки. Мимо всяких репресій українське учительство гідно поставилося і при виборах солідарно віддавало чисті картки.

В повіті є 84 Українців, Поляків і Жидів 300, де дрогобицький повіт є майже виключно український. Петеповіч свою лють виладували через уста управителя школи в Бориславі Бабліха, який назвав нас „warchoła mi“ — котрі тенденційно прийшли розбивати „zgromadzenie“ — trzeba ich pociągnąć do odpowiedzialności. З салі давалися чути голоси: „po rusińsku nie rozumiemy, przemawiać językiem urzędowym“. Українці показалися принципіальними — відносно вибору делегатів задержали повну пасивність. Тов. Скибінський пропонувавший конф. виділом до скрутаційної комісії зрезигнував. У інших справах промовляли всі Українці по українськи.

Яворів.

Шк. інспектор Ротлендер отворив конференцію окликом в честь польської держави і польської армії. Реферати не викликали ніякого заінтересування. Перед голосуванням зарядив шк. інспектор перерву, в часі котрої пороздавав урядові картки до голосування. Учителі Поляки перевели окрему нараду і з Українцями не хотіли навіть говорити. — Поляків було 72, Українців 65, бо шкільний інспектор не допустив до голосування учителів регабілітованих а іменно тт. Куманешку, Гординську, Молчка, Молчкову, Кулиничу а т-ці Вальчиковій виразно заявив „rapiej nie ma prawa być na konferencji“. Тому українське учительство не взяло участі в голосуванні. Шк. інспектор разом з польським учительством нарочно знехтували домагання українського учительства і перевели правдиві „галицькі вибори“.

Турка над Стр.

Дня 3. грудня відбулася учительська окружна конференція в Турці над Стрийом. Замітна вона багатьома епізодами:

1. Відчитано широко оброблену тему управ. школи з Ільника, тов. Великановича, п. з.: „Ціль і суть кооперації“, в якій референт подав вагу загальної організації, обговорив кооперативи на придніпрянській Україні і в Галичині та подав проекти кооперативної діяльності, передовсім в нашому повіті.

2. Вибрано 2 членів і 2 заступників до шкільної окружної Ради, Українців. За це підчас оповіщення висліду голосування, учителька Ушинська дозволила собі на оклик: „То bydło, niema z kim gadać“, а пан інспектор Конечни не вагався з президії погрозити: „Żeby Ukraińcy tego nie żałowali!“ Так виглядає толеранція! Видно, старошляхоцька жадоба погроз і обид, хоч при ніби демократичному правлінню в них не пережилася!

Ми цікаві, чи п. делегат заопікується учителькою Ушинською, що з такою „любовню“ буде відноситися до української дівчорі, як до своїх товаришів Українців. Можеби знайшов для неї місце не між „bydłem“ а в панських палатах?!

Цішанів.

На окружній конференції вибрано 2 (двох) делегатів до Шк. Окр. Ради, Українці хотіли порозумітися з Тов. Поляками, щоб одного делегата вибрано Українця, а і дел. Поляка, до дисциплінарної комісії делегата Поляка а заступника Українця. Мимо представлення з боку Українців зигнорували Тов. Поляки нашу пропозицію, бо навіть не дали відповіді. З сеї причини, що ми в меншості, втрималися від голосування та віддали чисті картки. — На конф. був присутній совіти. Ш. Р. Кр. Пьонтковський.

Перемишль.

Велика сая військового касина наповнилась учительством. Конференцію почав п. Хорват промовою, в якій зазначив, що це перша конференція в „вільній, незалежній“, та що учителі це немов воїни.

Слідував ряд відчитів і дебат. Заінтересоване зразу учительство, поволи холодною до загалу слухання.

На другий день слідували вибори. Роздано карточки (та, щоб не було надужити) жадано підписів (явні?)!

Зразу Українці відсунулись від голосування. Тому що голоси були розстрілені зараджене друге голосування.

Польське Тов. „Огніско“ вийшло з нами в переговори, просячи щоб ми дали голоси на їх кандидатів, за це вони голосуватимуть на наших кандидатів. Ми на це згодилися, Та показалося, що: „обіцяв пан кожух, тепле його слово“. Українські кандидати мали лиш українські голоси, коли польський кандидат вийшов нашими голосами. (Що на се Ушинська з Турки?)

І знову почалися відчиті; була і лекція практична співу. На стіні зависли гарні ручні робітки із бібулок одної з міських шкіл. Дебати велися широко, спеціально над уложенням нового букваря. З Українців ніхто не забирив голосу.

Закінчилась конференція і „піднесене на душі учительство“ розіхалось працювати для добра свого народу! Наші товариші з різними вийшли вражіннями.

Камінка Струмівова.

Дня 12. листопада с. р. відбулася в Камінці Струм. повітова конференція учительська. Предсідателем конференції був шкільний інспектор повітовий п. Е. Мандичевський. В часі конференції були читані два реферати. Перший на тему: „О задачах і обов'язках учителя народних шкіл, як вихователя і горожанина в теперішнім часі“, який відчитав управ. 6-кл. школи муж. в Камінці Стр. п. М. Лісовскі. Другий реферат читав учит. 6-кл. школи муж. в Буську п. Л. Пиж (порядний греко-католик) на тему: „О способах і средствах, якими учитель може причинитися до розвою торгівлі і промислу в своїй громаді“.

Вступне слово повітового інспектора, як також і оба реферати були відчитані в польській мові. Вступне слово інспекторське було замітне тим, що інспектор посвятив більш часті своєї промови повстанню і рухам сільського люду, який будитися до політичного життя, а особливо вибиваються в тім напрямі деякі одиниці з поміж того люду, що стають і провідниками тих рухів народних. На живчику тих рухів народних повинен держати руку народний учитель, повинен слідити їх пильно а особливо занятися провідниками тих рухів, щоби не зійшли вони на бездорожжя і щоби „снить їх не занечистила, але щоби виплекати з них цільне зерно на честь народу“. Жалко лише, що

інспектор не доказав, що за працю таку щедро надгороджується, а особливо учителів Українців, яких в печальності про їх здоров'я висилається до безпатних санаторій в Dąbju, Modlini i Wadowicach, „де ратують здоров'я надірване працею над народом“. Ми знаємо, що учитель-Поляк між українським нарід працювати не піде, а учителями-Українцями праця така строго заборонена, отже для кого інспектор посвятив ту справді найгарнішу часті своєї промови і найудатнішу часті цілої конференції?

Монотонно, без виразу і життя перемолов п. Лісовскі знані вже всім до переситу фрази про „obywatelskie obowiązki nauczyciela“, а п. Пиж в рефераті настроєним на високо патріотичний тон говорив про „handel i przemysł w ruskiej części wschodniej Małopolski“. Реферат так зацікавив слухачів-педагогів, що референта заохочувано до скорішого читання словами „kończąc tam prędzej, dosyć już tego handlu...“ За се власть шкільна значно ліпше пізналася на цінних „przemysłowo-pedagogicznych“ здібностях п. Пижа і покликана його як практиканта на гідність шкільного інспектора повітового. Бажаємо лише з цілого серця, щоби власть шкільні по укінченню практики вислали того „przemysłowo-handlowego“ інспектора в чисті повіти, а не ушасливлювали такими „характерами“ східно-галицькі повіти.

В дискусії, до якої живо заохочував інспектор не забирив ніхто голосу. бо о прочитаній мізерії не було що говорити. Лише серед загального сміху і веселости сказав по польськи т. Баран, що реферати опрацьовані зовсім „ro austryjacku“ і дискутувати про них нема що. Один одинокий пробував говорити по українськи т. Білосор, але серед патріотичного сування ніг, кашлю і неприличного шмеру нерервав, тай на тім вичерпалася і всяка „дискусія“, бо більше ніхто не зглошувався до слова, а інспектор коли по українських словах втишився навісний кашель по кілька хвилевім чеканню оголосив, що „дискусія замикає“.

Дальшу часті дня, а зглядно цілий день, бо „реферати“ і „дискусія“ тревали дуже коротко, зужито на голосування. Голосовано множество разів з всякими формальностями так довго, аж доки не зістали вибрані з поміж „вибраних“. Вибрано двох членів і двох заступників до Шкільної Ради Повітової, а іменно на членів вибрано п. М. Лісовського і М. Брунарську, а на заступників п. Й. Марашевського і Т. Клерову. До Уряду Дисциплінарного вибрано на члена к с е н д з а Ст. Понкевіча, а на його заступників п. Яворського і Завалкевичу. Всі Поляки. Коли з початком голосування побачили Українці, що їх демонстративно ігнорують, в дальших много повтаряючихся голосуваннях здержувалися від голосування, або віддали чисті картки.

Українське учительство було сего року пасивним слухачем і обсерватором тої смішної і дивачної шопки, в якій зроблено колись тут живу і інтересну річну конференцію учительську. Але ті давні робітники на ниві народної освіти, або спочивають вічним сном, або тиняються по широкому світу, або коротають свою гірку долю в найтяжій з тяжких неволі — далеко від улюбленої праці освітної. Остаточний білянс тої конференції є така марна мізерія, що навіть годі було собі щось подібного уявити. Рефератів на довільну тему не надіслав ніхто, мимо заохочуючих обіжників Ради Шк. Краєвої і Повітової, а то що було читане і звалось рефератами, се були штубанські відписи зі старих шпаргалів. Дискусії не було ніякої. Такий застрашаючий марний стан конференції і такий діаметральний марний стан учительства під оглядом інтелектуальним в повіті. Про ширення освіти таким учительством не може бути і бесіди. Не диво, що нарід став оглядом учительства в найвишій мірі пасивним, а школу почав уважати тягарем в селі. І отсе вже починають в так короткім часі дозрівати овочі „просвітної“ політики, яку ведеться в „ruskiej części wschodniej Małopolski“. Лише так дальше, а в дуже короткім часі здобудете собі панове „освітители“ рекорд, патент і світову славу „фабрикантів аналіфазетизму“.

Жидачів.

Конференція відбула с дня 20 листопада 1920 р. Українці здержалися від голосування. Один з делегатів до Ш. Р. О. це член „Ради Народової“ через котрого в 1919 р. не допущено много учителів-Українців до служби.

Збараж.

Пов. конференція відбулася 18. листопада 1920. Делегатами до Пов. Ради шкільної і до дисциплінарної комісії вибрано самих Польків. На компромісову лісту Поляки не згодилися. В повіті є 40 учителів (люк) Українців, а 65 Польків.

Шкільний інспектор заборонив на самому вступі говорити по українськи. Тому українське учительство не промовляло зовсім, бо закріплено йому уста!

Снятин.

Дня 27. листопада ц. р. відбулася повітова конференція в Снятині. На конференції явився радник Ш. Р. К. п. Еліаш. Мав нагоду переконатися, про подвиги шк. інспект. Стефаньова.

По промові п. Еліаша забрав голос ренегат шк. інсп. зазначуючи свою патріотичну бесіду від слів „wskrzyszona Polska“ і т. д. Хотів бідняга замаркувати свою „polskość“. Зі звіту про стан шкіл показалося, яке застрашаюче число *учителів Українців не прийнято до служби*. Реферат на тему, як зарадити зростови фреквенції, виголосив по українськи тов. Харкевич. Слідуючі реферати виголошені були по польськи. Забираючи голос в дискусії тов. Палатинська зазначила, що наколи хочемо піднести моральність в школі, то треба передовсім приєднувати для школи учителів, які своїми педагогічними здібностями зможуть як слід працювати в тому напрямі. — Але шк. інспектор якраз звільнив багато учителів Українців — найлучших педагогів.

Учитель Марковський, Поляк, представив повний *занапад шкільництва в снятинському повіті і про нелюдське відношення шк. інспектора до учительства польського і українського*.

З делегатів до повітової Шк. Ради ввійшли Поляки до дисциплінарної комісії Українець.

Радник шк. п. Еліаш обіцяв приспішити регабілітації учителів (ок) Українців.

До участі в повітовій конференції не допустив шк. інсп. 24 учителів (ок), в цілі переведення виборів „як на rozządniego інспектора“ випадас.

Чи Ш. Р. Кр. прийде над сим до денного порядку, не знаємо!

Подвиги шк. інспектора Стефаньова.

(З циклю славних шк. інспекторів.)

Миколай Стефанцюф шк. інс. є у Снятині правдивим качиком, бож Ради шкільної окружної в Снятині нема. Виборний представник учительства виїхав в Польщу, другий старий Мушинський слабкий вже з хати не виходить, о. Огоновський і представник жидівства Остерер померли, а декан Заревич 90 літний старець, поверх 30 км. від Гусятиня віддалений, не приїздить. В жовтні 1919. р. стероризував він 5 тьох товаришів і примусив підписати славну заяву, що вірікаються приречення зложеного українській владі, а хоч варшавське Міністерство заборонило жадати від Українців сих додатків, він вперто жадав крім приречення їх підписування. При сім грозив інтернованням, навіть варітним учителькам. Уживав аргументів таких як: „Gdzie wasza Ukraina? Żadnej Ukrainy niema? Jak powstała rewolucyjnym sposobem, tak zniknęła. — Panie, my musimy wiedzieć za co mamy płacić — jak Pan parobka najmuje chce wiedzieć za co mu płacić“, — грозив викиданням з мешкань і т. д. Діялося се все 26. жовтня і 28. листопада 1919. р. Учительство заявило, що підпише службове приречення, однак без додатків. За це одержали учителі (льки) в лютім 1920. р. „orzeczenie“ з дня 13. грудня 1919. р. Ч. 1381/19 звільняється їх зі служби, бо „ślubował Pan na wierność wrogim nam władzom...“ В приписанім речинци зробили всі відклик до шкільної Ради краю, але до нинішнього дня ніхто не одержав відповіді, чи рекурс узгляднений чи відкинний. Від початку червня почав взивати рекурсантів до „przesłuchania“, списував довжезні протоколи, правив казання на теми шовінізму, радив підписувати додатки „bo tylko wtedy dostanie się płacę za

ubiegłe miesiące“ і в кінці приймав само тільки приречення.

Хоч півроку вже минуло, то ще ні один учитель не вчить, ані не побирає платні. Як котрий навідається до бюро Ради шкільної окружної, то почує такі кацківські відповіді: „Pan służył Austrii, niech Pan się od niej upomina płacy“, „coż Pana dwóch nie chce“ „coż kiedy ksiądz jest przeciwko Panu“.

Депутаціям селян, що упоминаються за своїм учителем говорить таке: „він у вас не може бути, бо у него відбуваються сходини“, „до него приходит той учитель, або инший“.

Від марта зачав Стефанцюф викидати учителів з помешкань (Равлюк, Голубович, Букачівський, Нагорський, Фодчук), робив він се з чортівською вправою. Насамперед жертва його божевільного шовінізму одержала письмо що зачинається; „Ponieważ Pan opuścił świadomie swój posterunek, musiała Rada szkolna okręgowa zamianować tam innego nauczyciela, który musi zająć służbowe mieszkanie i т.д.“, в кілька тижнів опісля дістає Рада шкільна місцева поручення „orgóźnić pomieszkowanie służbowe“ і приказ викинення „byłego nauczyciela“, а знову в пару тижнів пізніше дістали Ради громадські такий сам приказ, (друкований в 7. числі „Учительського Слова“). Тільки в однім випадку викинула громада Українця але як раз такого, що на приказ Стефаньова підписав і додатки. Інші громади не послушали, за що одержали кацківський епітет лайдаки „nie chcą wyrzucać nauczycieli“.

Сей кацик постановив собі, що ніодин учитель не повинен бути там де був за української влади. Серед лютой минувшої зими в однім місяці переніс 20 учителів — чим хто мав численішу родину, то діставав посаду де лихе мешкання, або зовсім нема шкільного будинку, а в мі-ті, де є середна школа оставляв панночки. між ними і свою донечку. Між ним, а Поляками учителями прийшло до гострих перепалок, так що чотирох завісив в урядуванні. Вони цілий рік сидять в Снятині на села не йдуть, бо там нема мешкань, але платню побирають, а тим часом 24 Українців за кару, що відважилися не послухати інспектора 18 місяців без платні. З Українців один, одинокий не рушаний.

Часом Стефанцюф має напади доброго гумору — ось одній учительці, що просила о посаду, відпізав чемно: „Jeszcze żaden nauczyciel nie powieścił się, a nauczycielka nie utopiła się i nie zrobiła miejsca dla Pani“.

Через безнастанні переносини учителів фреквенція у всіх школах упала, отже причиною упадку фреквенції є Рада шкільна окружна, а жертвою падуть тимчасові учителі та учительки, бо їх тепер Стефанцюф звільнює, подаючи за причину брак фреквенції, хоч інтересований учитель завішений в урядуванні 18 місяців і на фреквенцію не міг мати впливу. Так звільнені є Михайло Захаркевич 11 літ безпереривної служби, Євгенія Захаркевича 10 літ служби, Іван Федорак 6 літ служби, Катерина Берлад 2 літа служби, а кружить поголоска, що має 17 тьох тимчасових звільнити.

З Українців ніхто свіжий не одержав посади, а одному, (Дмитрови Фодчукови) що здав матуру в 1914. році і тоді вніс подання о посаду, пішов на війну, був в неволі, при кінці 1920. р. звернено подання з допискою: „Dla Pana niema i nie będzie posady w powiecie śniatyńskim“.

Всіх учителів і учительок по́верх 30, очевидно з іспитом зрілості, яких за української влади прийнято до служби, позвільнювано, казано на н́ово вносити подання, однак ще до тепер ані одного не прийнято, а Поляків приймають.

Учителька Михайлецька з Устя, стала, по́верх 29 літ служби, вийшла за українських часів за́муж, жила з мужем 2 дні, бо пішов на війну і згинув, підписала перед роком приречення і додатки, ще доси не повніть служби, ані не має платні, бо: „nie prosiła polsk'ę władze o pozwolenie zamażrójścia“.

Кожний свідомий учитель(ка) повинен бути передплатником „Учительського Слова“.

Як довго триває по́лагодження відьлику (рекурсу) народнього учителя.

Т. Івасиків Андрій опинився в 1913 р. на посаді в селі Ялинковате, повіт Сколе, та попав в конфлікт з місцевим священиком Тиндюком. До цього ще прилучилося непорозуміння з управою по́силостей барона Гредля, котра не додержувала своїх зобов'язань зглядом школи.

Дисциплінарне слідство вела Шк. Окр. Рада в Сколім і вкінці видала дня 25. IV. 1914 р. до Ч. 1241 засуд, що: „z przeprowadzonego dochodzenia przekonała się R. S. O., że Pan wdajesz się w nieodpowiednie rozmowy o rzeczach wiary z ludźmi stojącymi na niższym stopniu oświaty, czem mogłeś sprzyczynić szerszenie się ateizmu między tamtejszą ludnością „... і тому звільнила його з посади і зіволала старатися о посаду в інших повітах.

Сьогодні вже відомо, як голосували члени Шк. Окр. Ради на засіданню, на яким ухвалено пови́ще рішення. При першій голосуванні члени Шк. Окр. Ради голосували проти цього, щоб усунути т. Івасикова з посади. Тоді бувший староста який був приятелем барона Гредля, стероризував прочих членів Шк. Окр. Ради і при другім голосуванню прийнято пови́ще рішення.

В серпні 1914 р. вніс проти цього рішення відклик до Шк. Кр. Ради.

Відклик пішов до Львова, тов. Івасиків на війну, а свящ. Тиндюк до Талергофу.

Відомий всім свящ. Тиндюк з злобного москальофільства помер в 1915 р. в Талергофі а тов. Івасиків щасливо вернув в 1918 р. з російської неволі домів і учительовав в Ялинковатім, — і ніхто вже не цікавився його відкликом! Бо був вже він безпредметовим.

На нещастя тов. Івасиків був за часів української влади тимчасовим управителем 5 кл. школи в Сколім.

Це ма́буть було причиною, що Комісія при Шк. Окр. Раді в Сколім пригадала собі рішення австрійської Шк. Окр. Ради в Сколім і на основі її присуду з дня 25. IV. 1914 р. ч. 1241. звільнила його з учительської посади дня 5. VIII. 1919 року до ч. 100.

Проти цього незаконного рішення Комісії при Шк. Окр. Раді в Сколім вніс письменні відклики а це в жовтні 1919 р. а відтак 4. грудня 1919 р.

Аж в марті 1920 р. звернулася Шк. Кр. Рада до Шк. Окр. Ради в Сколім з запитом о причині його засуду в 1914 р.

Тоді заявив т. Івасикови шкільний інспектор, що причина була неважна.

Шк. Кр. Рада звернулася з початком квітня ц. р. до Податкового Уряду в Сколім, з запитом, в котрім то часі здержано йому платню.

З початком вересня звернулася Шк. Кр. Рада до Повітової регабілітаційної Комісії при Шк. Окр. Раді в справі тов. Івасикова.

П. староста Попель придержав акта у себе в столику так, що аж з кінцем вересня ц. р. відійшли вони до Шк. Кр. Ради.

По сім звернувся т. Івасиків прямо до Президії Шк. Кр. Ради.

Аж тоді довідався від шк. інспектора Логінського, що в короткім часі призвуть його до служби.

Дня 12. листопада обіцяв йому референт п. Ленерт, що оречення „do Pana przyjdzie“.

Ми цікаві як довго буде ще „іти“ справа з Шкільної Ради Краєвої.

З Рівна.

Вже за часів австрійської окупації розвивалося на Волині українське шкільництво. Працювали тут У. С. С. Заходом поручника У. С. С. Миколи Саєвича повстав комісаріят У. С. С. в Волинськім Новгороді, котрий закладав нові українські школи, в яких вчили учителі-Галичане. Накладом цьогож Комісаріату вийшов перший щиро український буквар враз з читанкою.

За часів української влади вчило в рівненському повіті в народніх школах 357 учителів.

Сьогодні по приході польських військ учительо́е тільки мала частина учителів, а число їх не досягає сотки

Прочі учителі без служби і платні. Рубають дрова в лісі, працюють в наймах у багатіших селян і, нездібні до фізичної праці, голодують.

Число занятих учителів при початкових школах з кожним місяцем поменшується.

За це приходять нові учителі Поляки для навчення польської мови.

Шкільний інспектор Фляшинський в Рівнім відно́ситься до всего учительства крайно ворожо. До цього ще не виплачує учителям платень.

Деяким учителям не виплатив платні ще за грудень 1919. р. а багато учителів не дістало платень за червень, липень і серпень 1920 р.

Інші вла́сти відно́сяться рівнож ворожо до домагань учительства і до просвітної акції українського громадянства.

Староство в Рівнім не затвердило статуту „Учительської Спілки“, яка хотіла згуртувати народне учительство в рівненському повіті в станову організацію. Не затвердило також Староство статуту товариства „Просвіта“ в Рівнім. Такі то обставини на Волині по приході польських військ...

Учитель з Рівна.

Тя́мте про „Фонд допомоги для голодуючих учительських родин“.

ВІДОЗВА.

До Українського нар. Учительства, Письменників, Поетів і Громадянства.

З рамени Шкільної Ради Краєвої зістала у Львові скликана на день 6. листопада 1920 р. Комісія для уложення нового українського букваря і читанок для народніх шкіл.

Комісія поставила собі за завдання дібрати до читанок що найцікавіший і найвартніший матеріал, а також поставила собі за ціль дати в читанках що найгарніші картини, ілюстрації, фотографії, знімки найкращих творів українських малярів, краєвиди і пам'ятники культури, фотографії славних дюдей і т. и.

По наших інтелігентних домах лежить багато гарних знімок і фотографій, по канцеляріях і кабінетах наших товариств найшлося багато зайвих, а при тім цікавих клішів. Якби можна було в читанках використати. По наших журналах і видавництвах міститься багато цінного матеріалу, якийби також зужитковано до читанок.

Комісія просить отсим нашу суспільність щоб їй помагала в вишуканню і надсиланню різних вартісних і цінних матеріалів до читанок. Заразом звертається Комісія до наших письменників і поетів з просьбою, щоби вони схотіли взяти участь в написанню оригінальних віршів, оповідань, казок і розвідок до нових читанок призначених для народніх шкіл. Пожадані булиби оповідання з життя дітей звірят і птахів, діточі пригоди, римовані, діточі вірші, як н. пр. „Не йди не йди дощику“, казки, байки, оповідання з української історії і історії культури, оповідання про природу, житєписи славних людей, про співництво (кооперацію) і т. п.

До оповідань вибирати позитивні типи. Негативні типи в оповіданнях не бажані. Комісія бажалаби, щоби в оповіданнях з життя дітей були представлені добрі діточі подвиги, любов до своєї рідної землі, краю, любов до своїх і родичів, щоб в оповіданнях були представлення дітей, які собі взаємно допомагають, які собі дають раду у світі. В оповіданнях належить захвалювати правду, чесність відвагу, альтруїзм і т. п. чесноти.

Приймаємо також з подякою переклади коротких, а при тім цінних творів світової літератури.

Форма писання має бути приступна і для дітей зрозуміла, при тім старанно викинчена. Мова повинна бути чиста, гарна і всеукраїнська.

Найпильніше потребує Комісія як найбільше матеріалу до укладу першої читанки себто до букваря, який начнеться друкувати найдалше в маю 1921 р. Найпізніше від 25. грудня с. р. розпочнеться праця Комісії над потрібним викінченням укладу букваря, тому й до сього часу повинна вона зібрати увесь матеріал, яким зможе покористуватись у своїй роботі.

Комісія висловлює думку, що українські письменники, учительство і проче Громадянство возьме видатну і чинну участь в наміченій праці для добра нашої молодіжи.

Матеріали, оповідання і вірші, прийняті до друку, буде Комісія ремунерувати. Зголошення про співробітництва і всякі матеріали до букваря і читанок слати на адресу учителя і референта Комі-

сії Миколи Матвійчука у Львові, вул. Льва Сапиги ч. 53/III на право.

Львів, в листопаді 1920 р.

За Комісію для укладу Букваря і Читанок: І. Матієв, Радник Р. Ш. Кр. Осип Танчаківський, Упр. нар. шк. М. Матвійчук, учитель.

Учительський конгрес на Закарпатській Україні.

Дня 5. і 6. жовтня відбувся учительський конгрес в Мукачеві. Наради відкрив голова учительського товариства тов. Михайло Полянський з Ужгорода. Привитав зібраних товаришів та представників уряду віцегубернатора Еренфельда і шкільного референта Пешака та висказав радість, що учительство Підкарпатської України зрозуміло значіння і силу станової організації. Віцегубернатор п. Еренфельд подякував за привіт і обіцяв узгляднювати справедливі домагання українського народного учительства.

Прийнято слідуєчій денний порядок:

1. Службова прагматика,
2. Удержавлення церковних шкіл,
3. Реферат о становій організації,
4. Учительський консум,
5. Платні учителів,
6. Внесення і інтерпеляції.

О службовій прагматикі реферував предсідник зборів тов. Полянський. Заявив, що учительство домагається службової прагматики, бо хоче знати, які є його права і обовязки. Учительство домагається, щоби іменування, перенесення і всі інші справи були передані Учительській Раді.

На внесення референта вибрано комісію під проводом інспектора Шпеника з Мукачева, котрій поручено випрацювати службову прагматику.

О справі удержавлення церковних шкіл реферував тов. Павло Яцко з Перечина, котрий змалював невідрадні положення церковних шкіл і їх учителів. Так школами як і учительством ніхто не піклується, ніхто о них не дбає, ні держава, ні громада. Учителі церковних шкіл не дістають заслужених платень а церковні школи задля нестачі топива зимою пустіють. Тому то у нас 78% неграмотних. Принято резолюції з домаганнями, щоби правительство удержавило церковні школи і зрівняло платню учителів церковних шкіл з платнею державних учителів.

Дир. вид. школи тов. Григаший реферував о учительській організації. Завізвав учительство приступати до свого станового товариства.

Конгрес рішив видавати учительську часопись і вибрав тов. Фосула редактором. При цій нагоді зажадав тов. Григаший передання бурс і інтернатів до рук українського учительства.

Предсідник Полянський запротестував проти напастей „Русскої Землі“ (кацапської часописи) на учительство.

Конгрес ухвалив заложити учительський консум. Висота членського уділу виносить 100 чеських корон. Вибрано тов. М. Полянського представником учительства до Краєвого Кооперативного Союзу.

До 5-тої точки ухвалено слідуєчі резолюції:

1. Всі школи мають бути державні.

2. Платня початкового учителя має виносити 100 чеських корон.

3. Учительство домагається державної позички в сумі 3000 чеських корон.

4. Держава обов'язана доставити учительству харчі і одяг по максимальних цінах.

5. Правительство виплатить учителям по 2000 чеських корон на топливо.

6. Учительство Підкарпатської України має бути зрівняне в правах і обов'язках з чеськими учителями.

На конгресі проявилось почуття єдності межі учительством. Учительство доказало, що воно зможе піднести культурно український народ в Підкарпатській Україні.

Злобні змагання деяких учителів-кацапів щоби розбити єдність, не мали успіхів. Предсідник „Учительського Товариства“ тов. Михайло Полянський подякував зібраному учительству за його труди та обіцяв присвятити свої сили і працю для добра школи, учительства і українського народу.

Хроніка.

Від Редакції „Учительського Слова“. З цим числом починаємо шестий рік видавництва Учит. Слова. Редакція бореться з великими труднощами передовсім матеріальними, щоби удержати одиницький, незалежний орган організації народного учительства.

Слідуюче число Уч. Слова будемо висилати лиш передплатникам і учителям (кам), які є без служби. Іншим безумовно здержимо висилку. Також просимо о вирівнювання передплати за рік 1920 і відновлення її на рік 1921.

Всім Товаришам і Товаришам жєлає Редакція Уч. Слова „Веселих Свят“.

Від Адміністрації „Учительського Слова“. Адміністрація У. С. просить Товаришів(ок), щоби при висилці грошей переказами конечно писали на переказових відтинках на що гроші висилається і евентуально за який час зістала вислана передплата. Наколи хто з Товаришів(ок) не одержить якого числа У. С. (з причини невідрадных почтових відносин) то належить число реклямувати. Реклямації вільні від поштової оплати.

Заходом читальні „Просвіти“ в селі Мідричі дрогобицького повіту відбувся концерт. Публика складалася з місцевих і дооколичних селян. З частинного доходу концерту призначено 500 М на допомогивий фонд для українського учительства без служби. Честь селянам, які дбають про своє українське учительство, яке все працювало над освітою селянського стану.

Окружний Відділ в Дрогобичі на Загальних Зборах в дни 1. листопада 1920 р. ухвалив одноголосно переслати іменем Тов-а вискази повного признання і щирю подяку за витривалість у стремліннях в справі непринятих учителів (льок) української народности до служби.

З одного повіту доносять нам, що деякі Товариші (ки) пишуть квіти на платню в польській мові. Наколи це повториться вдруге, будемо оголошувати назвища „цих льояльних“ Товаришів (ок).

Народне учительство заліщицького повіту як пишуть нам, представляє образ цілковитої дисорганізації. Свідоміщі одиниці повинні сейчас скликати Загальні Збори Окр. Відділу і згуртувати все учительство повіту.

Чому нема місця для кандидатів учительського звання? З Камінецьчини доносять нам, що шк. інсп. Мандичевський звиває всюди дво- й одно-клясівки о 2 учит. силах, а всюди впроваджує „вищий степень школи“ о одній силі (Яблонівка, Ракобути, Побужани, Румниска і т. д.) Говорить, що нема фреквенції — але хіба це вина шк. інспектора, який про школи мало дбає.

Вправді обїзджає тепер повіт разом з учителем Пижом, якого вчить в який спосіб „треба дбати про школи“. Пижа має іменувати Шк. Р. Кр. шкільн. інспектором від нового року. Свіжий інспекторський нарибок! Свій свого тягне, ще поучує яким чином треба бути „добрим інспектором“, щоби до того крісла дістатися. А оба є добрі та побожні греко-католики. — А Шк. Р. Кр. буде чванитися, що іменує на шк. інспекторів „także Ru-sinów“.

Товмацький повіт це одна велика руїна. Майже всі школи є ушкоджені, в більшости селах нема науки. Шк. інспектор Мончаловський не дбає про освіту, займається лиш всілякими патріотичними шопками, зараз „gwiazdką dla żołnierza“. Ні одного кандидата учит. звання не прийняв на учит. посаду, за це цілі польські родини дістають посади прим. 3 Weiss-и в Отинії. В селі Вороні, Кривотулях ст. і нових, Красилівці і т. д. шкіл зовсім нема.

Як важною і актуальною є справа „Рідної Школи“ для всіх верств і кругів нашої суспільности — свідчить факт, що Митрополичий Ординаріят в останнім числі (4.) „Львівсько-архієпархіяльних Відомостей“ помістив слідуючий зазив:

„Ч. 5763 шк. — З огляду на тяжкі обставини нашого народу, Митроп. Ординаріят уважає конечним, щоби українська молодіж як найчисленніше гуртувалася в своїй школі, яка однак в нинішних часах о власних силах не зможе так розвинути, як сього вимагає потреба.

Передусім поручаємо Всч. Духовенству, щоби всі священники вступали в члени Педагогічного Товариства, та старалися як найбільше членів між світськими людьми придбати Педагогічному Товариству, через що воно зискає свою ціль в більшій мірі, чим до сього часу.

Поручаємо священникам, щоби в кожній місцевости взяли участь в організуванні акції „Рідної Школи“ і постійно впоювали в нашій народі почуття обов'язку правильного складання жертв на народні цілі. Рівнож і молодіж в тім напрямі належить виховувати.

В слід нашої відозви до Духовенства в справі духовного Семинаря завзиваємо всіх священників, щоби так само попри жертви на Семинар, склали також жертви і на нашу школу, які постійно завзивали всіх парохіян до жертв на туюж. Зібрані жертви священники мають постійно відсилати до Митроп. Ординаріату з допискою „на школи“ а Ординаріят розділять жертви.

Митроп. Ординаріят має повну надію, що Всч. Духовенство зрозуміє вагу нашої школи і так в інтересі церкви, як і народу, всіма силами буде

попирати нашу школу. Начерк організаційний „Рідної Школи“ розсилається рівночасно Всч. ОО. Деканам з АЕп. Відом.“

Цей зазив ясно свідчить, як велику вагу прикладає Митроп. Ординаріят до „Рідної Школи“.

Канцелярія фонду „Рідної Школи“ розіслала до всіх повітів відозви і начерки організаційні „Рідної Школи“ і так у відозвах, інструкціях як і в „Учит. Слові“ віднеслася з гарячим прошенням передовсім до П. Т. Учителства, щоби воно, як найближше стояче до „Рідної Школи“, взяло в свої руки справу збірок в повіті чи судовім окрузі, через Відділи окружні В.з. пом. учит. втягнуло всьо учительство в повіті до цієї справи, і взагалі у цій акції здобуло собі рішучі впливи. Дуже велику поміч можуть тут подати наші Вп. Учителки. Просимо Хв. Відділи окр. В.з. п., щоби подали нам в найближшій часі звіт, що в справі організації збірок зроблено в повіті, хто займається цим, а при нагоді побуту у Львові, щоби ласкаво навідувалися до нашої канцелярії по бльочки на 1—5—10—15 Мк., відозви, інструкції і устні пояснення. О це дуже просимо! Гроші просимо надсилати впрод до канцелярії фонду „Рідна Школа“ У. П. Т., Львів, Ринок 10, І. пов.

В справі українського букваря. Дня 19/11 1920. відбулося конституююче засідання тіснійшого Комітету для уложення шкільних Читанок. Головою Комісії вибрано дир. Танчаківського, а референтом учит. М. Матвійчука і доручено йому предложити проекти нового українського букваря. Дальше ухвалила Комісія віднести до Наукового Товариства ім. Шевченка в справі правописа, а до учительства і письменників віднести через пресу, щоби надсилано до Комісії матеріали.

До Комісії для уложення букваря і читанок для народних шкіл входять:

1. Іван Матієв шк. радник,
2. Микола Мороз учитель школи вправ,
3. Осип Танчаківський директор школи Шашкевича,
4. Константина Малицька дир. школи Шевченка,
5. Варвара Літинська учит. школи Шевченка,
6. Др. Остап Макарушка інсп. українських приватних шкіл,
7. Михайло Таранько учитель школи Грінченка і ред. „Світа Дитини“,
8. Генрих Коваль учитель школи Грінченка,
9. Іван Лешега шкільний інспектор,
10. Вол. Радзикович гімн. учитель в акад. гімн. і письменник,
11. Степан Гатух, учитель від рис. і каліграф.
12. Денис Петрів учитель школи Шашкевича,
13. Вол. Андрохівич професор учит. семін.
14. Микола Матвійчук учитель.

З'їзд шк. інспекторів. Дня 5. грудня 1921 відбувся у Львові з'їзд шкільних інспекторів, на котрім утворено фахову організацію шкільних інспекторів.

До нинішнього числа долучаємо поштові перекази Т-ва В. П. У. і Рідної Школи.

Комуністичні шкільні читанки. Центральний Комітет Р. К. П. запросив визначні педагогічні сили і комуністичних письменників зладити шкільні читанки для народних шкіл, починаючи від букваря.

Між іншими зобов'язався Бухарін написати уступи для читанок про історичний матеріалізм; Бубнов лагодить історію комуністичного руху на заході Європи; Сталін про основи комуністичної тактики; Луначарський має написати всесвітню історію літератури; Томський пише про професійні організації, а Мілюхін про організацію народного хазяйства.

Посмертні вістки.

М. Стесик учит. в Рихтичах п. Дрогобич помер в листопаді 1920 р.

Елеонора Грабовецька учит. з Тисьмениці повіт Товмач в 28. році служби померла дня 22. червня с. р. на тиф, спричинений тяжкими умовами матеріальними, гризою та переслідуванням. Від мая 1919 р. до осені мусіла укриватись перед арештуванням бо посуджували її, буцім належала до якоїсь неіснуючої укр. Охрани. Крім серо оден в тов. Поляк С. виготовив „akt oskarzenia“ на покійну з 40 підписами.

В місяць по похоронах прийшла її регабілітація хоч ніякої надії на такий успіх не давали їй власті.

Дмитро Капій, емеритований дир. школи в Іванівці, пов. Теревовля, помер дня 8. листопада 1920 р. в Теревовлі, проживши 58 літ. Покійного вивезли були Москалі в 1915 р. в Іркутську губернію на Сибір, звідки аж по двох роках повернувся. Зазнав чимало переслідувань від теперішніх властей через те, що обстоював права нашої мови в школі.

Бібліографія.

Др. Олександр Барвінський: **Порадник для матерей**, І. часть. Плекання немовляти. Львів, 1920, Ціна 30 М. Стор. 36. Накладом львівської Філії Українського Краєвого Тов. охорони дітей і опіки над молодістю у Львові (Видавництва львівської Філії ч. 1).

Нове видавництво належить повитати з нетаєною радістю. Виповнюється знову одна прогалина, подається нові засоби відбудови нашого зруйнованого життя. Гарячо поручаємо це видавництво оціні нашого учительства. Хоча з самою учительською діяльністю не зв'язане безпосередно то посередню має велику вагу для дальшої успішности виховуючих впливів школи. Школа зможе щойно тоді сповнити своє завдання, коли дстане до себе здорові, сильні, нормальні діти. Тоді учительська праця буде приємна й вначатиметься гарним успіхом. Тому поширяти скрізь це хосенне видавництво — святий обов'язок українського учительства.

Що й з гігієнічно-лікарського становища книжка стоїть на висоті новочасної науки, вказує дописка, що вона „одобрена Українським Лікарським Товариством у Львові“.

М. Г.

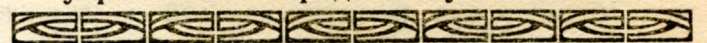
(Всіх Авторів і всі видавничі Товаришення просимо присилати свої твори в цілі обговорення на сторінках нашого часопису).

Хто з Товаришів (ок) не в ще членом Т-ва

ВЗАЇМНА ПОМІЧ

= українського народного учительства? =

Оповістки.

Львів. Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва Взаїмна Поміч українського народного учительства львівського повіту відбудуться дня 22. січня 1921. р. о 11. год. рано в школі ім. Шевченка вул. Мохнацького ч. 12.

Горлиці. Дня 21. грудня 1920 р. відбудуться Загальні Збори Т-ва Взаїмна Поміч українського народного учительства в Горлицях в салі готелю Штарка, о 12. год. в полудне, із слідуємим денним порядком: 1) Відчитання протоколу з останніх заг. зборів. 2) Вибір нового Виділу, 3) Оснування бібліотеки, 4) Звіт касовий і 5) Внесення. — Гр. Пилипчак, голова.

Золочівщина. Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва Взаїмна Поміч українського народного учительства в Золочеві відбудуться дня 1. січня 1921 р. о 12 год. в полудне в будинку бурси Т-ва „Просвіта“. — За виділ: Іван Сухінський, Софія Демчишин.

Перемишль. Дня 1. січня 1921. відбудуться загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Перемишлі із слідуємим денним порядком: 1) відчитання протоколу з останніх заг. зборів 2) звіт з діяльності Т-ва 3) касовий звіт і звіт контрольної Комісії 4) вибір нового виділу 5) внесення членів. За Виділ: М. Савицька голова, Софія Чехович секретарша.

Калуш. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Калуші відбудуться дня 22. грудня б. р. в салі Народного Дому о 1 год. в полудне із слідуємим денним порядком: 1) звіт з діяльності Т-ва, 2) вибір нового виділу 3) внесення Заст. голови: Осип Нарольський.

Гусятин. Загальні Збори Т-ва Взаїмна Поміч Учит. відбудуться дня 23 XII. о год. 11 рано с. м. в салі Народного Дому в Копичинцях. На порядку денним: 1) Відчитання протоколу послідного, 2) Касовий звіт, 3) Вибір нового Виділу, 4) Внесення і запити членів. Заст. голови Михайло Колодницький.

Поклик в справі збирання жертв! В ім'я станової солідарности взивається всіх товаришів(ок) побираючих платню, прислати негайно особисті та збіркові жертви на „фонд допомоги для голодуючих учительських родин“. — Товариші(ки)! Тямте, що поміч тим, котрі ніяких средств життя не мають, це в першій мірі Ваш обов'язок!

Взивається всіх Товаришів(ок) в службі, які побрали зворотні підмоги в Т-ві В. П. У. о зворот цих підмог задля браку фондів для уділювання звор. підмог Товаришам (кам) без учительських платень.

Прохаеться всіх Товаришів(ок) о безплатну заплату членських вкладок до Т-ва „Взаїмна поміч українського учительства у Львові“. Після ухвал Надзвичайних Загальних Зборів в дни 2. квітня 1920. у Львові — дотеперішні члени платять вкладки по 5 Мк місячно від 1. січня 1920. Також приймається нових членів, які платять вкладку від дня вступлення і 2 Мк вписового. Неплачення вкладок є доказом як найбільшій інерції для справ свого звання і рідної школи. Сотки наших Товаришів позбавлені є своїх прав учительських і горожанських; тисячі українських дітей не мають школи і не чують рідного слова від свого учителя. Наше Т-во є зараз одиноком, котре під цю тяжку пору має відвагу станути в обороні українського учительства і школи. Тож нехай не бракне ніодного учителя(ки) в рядах нашої організації.

Товариші(ки), які взяли векселеві позички в нашім кредитовім Товаристві, звольте у власнім інтересі позички звертати. — За ВЗ. Пом. стов. кред. з обм. пор. у Львові; *Микола Мороз, Іван Стронський.*

Хто з Товаришів(ок) не складає річника „У. С.“ звольте прислати до Адмін. ч. 1., 2., 3. і 4. „Уч. Слова“.

Делегат Ш. Р. К. П. Ст. Собінський уділює авдієнці кожного четверга і суботи від 11—1 в полудне.

Всі Товариші(ки) які обезпечувалися через Тов. ВЗ. Пом. у Львові в „Beamtenverein“ і мають звертатися в справах обезпечення впрост до „Erster allgem. Beamtenverein Wien, I., Wipplingerstrasse 25.“

Жертви.

На пресовий фонд „Учительського Слова“ вложили слідуєчі Товариші і Товаришки:

від 27. вересня до 18. листопада 1920.

(в марках):

Сембратович Галія, Галич 20, — Назарук М., Бучач 20, Сенишин Іван, Опарі 5:50, — Загвойський О., Ляшків завязані 10, — Біскевич Олекса Львів 200, — Геник Михайло,

Люча 20, — Гординська Михайла, Наксечне 20, — Войтюк Семен, Пархач 10:50, — Садовський Юліан, Монастирок 15, Мазур Микола, Лисець 20, — Демкович Олімпія, Плоске 10, Мацевка Михайло, Старий Самбір 20, — Барна Іван, Ліско 20, — Теодор і Бронислава Грицай, Стріліска 10, — Чмелик Іван, Монастирець 20, — Матвійців Софія, Волошинова 10, Луців Яків, Попелі, 20, — Мацюк Корнелія Воля Якубова 20 — Комарницький Олександр, Воля Якубова 29, — Мараківна С., Чортків 69:50, — Цігашова Н., Стрібичі 20 — Левицький Осип, Стрий 20, — Бобанич Евфрозіна, Синевідсько нижне 10, — Козловський Орест, Рогатин 20, — Вонсовичева, Королева руська 20, — Батюк Степан, Білянка 17, Потоляк Юстин, Лукавиця 20, — Михайловичева Христина, Буянів 4:50, — Лопата Павло, Борислав 7, — Кульчицький Волод., Лукавиця гор. 20, — Трач, Конюшки 10, — Паньків Михайло, Перегінсько 20, — Дацківна Софія, Поріче 20, — Тимкевич Юлія, Деревня 10, — Маєвський Іван, Куничволя 20, — Савулівна Софія, Снович 20, — Дрогомирецька Софія Комарів 10, — Равлюк Василь, Волеківкі 20, — Цапів Ем., Бортків 5, — Трембіцький Роман, Любачів 10, — Максимяк Юліан і Олена, Підгородище 21:50, — Швед Микола, Тинів 10, — Ковальська Наталія, Галич 10:50, — Мішишин Василь, Змієвська 10, — Душенчукова Катрія, Жовква 20, — Прокопович Я., Пчани 18, — Копківна Розалія, Рибне 15, — Дубик Павло, Нагачів 20, — Савків Іван, Бібрка 250, Гайманович Степан, 7, — Дебера Іван, Орлявська Воля 20, — Петріна Антіна, Стрий 20, — Єзерська Ірина, Підгайці 20, — Магир Никита, Ванькова 20, — Скалений Теофіл, Богородчани 20, — Явович Корнелія, Галич 10:50, — Припхан В., Хомяківка 20, — Винницький Дмитро Нежухів 20. —

На „фонд допомоги для потребуєчого учительства“,

адміністрований Секцією правної оборони, зложили від дня 16. червня до 20. липня 1920

(в марках):

Попович Савина, Павлів 20, — Нишота Андрій, Спітниця ад Осипа, Комарів 50, — Дрогомирецький Грибівка 20, — Дубівна О., Бучач 300, — Дацківна Софія, Поріче 20, — Шерстило Іван, Сулімів 20, — Демкович Емілія, Гедлярова 40, Кассараба Микола, Лисків 25, — Романець Дмитро, Хашчане 20, — Брикович Стефа, Тернопіль (збірка) 300, — Шилкевич Іван, Косів старий 40, — Лебішак Анна, Кутовичі ст. 100, — Майський Михайло, Торки 20, — Гораковська Марія, Деревня 50, — Гавран Іван, Корчин 20, — Гарасим Василь, Саджава 50, — Остапчук Онуфрій, Кривеньке 50, — Мороз Григорій, Лани 40, — Жук Василь, Бітля 27:25, — Вязовський Осип, Боянець 5, — Чернівна Людмила, Бучач 100, — Відд. окр. Перемишль збірка Негребецька Стефанія 20, — Стиранкова Казиміра 20, — Татух Микола 50, — Повхова Анізія 50, — Тишинська Марія 15, — Зизяк 60, — Стихівна 50, — Менціньська Анна 10, — Ступницька Ольга 50, — Савицька Марія 20, — Беркова Ольга 10, — Новаковська Марія 10, — Рудавський Микола, Лішанці 30, — Гумінілович Юрко, Рожнітів 50, — Кобат Петро, Голобутів 50, — Леґеда Осип, Дрогобич 60, — Окр. Відділ в Станиславові 220, — Полятинська Ольга, Кульчани 25, — Вітковицька Іванна, Стрий 20, Збірка на Загальних Зборах 960, — Скоренко Микола, Лавочне 20, — Кінаш М., Лавочне 20, — Луців Яків, Попелі 30, — Папроцька Анна, Переволочна 20, — Чорнюк Михайло, Сільце-Підгайці 20, — Кульчицький Волод., Стрий 20, — Дубик Павло, Нагачів 24, — Гуссак Антін, Мохначка нижня 50, — Левицька Іванна, Городок Ягайл. 20, — Вітошинський Осип, Стріліска нові 25, — Ковальчук Микола, Станиславів 20, — Соколовський інсп., Стрий 80, — Клишко Володимир, Лавриків 20, — Шостак Іван, Белз 15, — Волянська Катерина, Копичинці 25, — Сполітакевич Омелян, Криве 30, — Родович Ольга, Нагачів 10, — Цюпрак Іван, Ст. Кути 50, — Суровецький Петро, Бірча 10, — Сендєцька Степанія, Золотники 20, — Поліщук Евгєна, Кобаки 10, — Саварин Антін, Яворів 5, — Лупейко Іван, Футори 20, — Білинський Методій, Трускавець 20, — Нуд Антін, Яворів 8, Паньків Іван, Костівка 40, — Скалений Теофіл, Богородчани 50, — Демкович-Добрянський Іван, Буківсько 7, — Андрохівч Микола, Яблінка 5, — Ломиш Микола, Монастирець 10, — Будзанівна Сл., Війкова 30, — Федоришин Теодор 20, — Садовська Текля, Мокротин 10, — Грицай Теодор, Стріліска старі 15, — Ставничий Корнило, Росільна 20, — Калюга Іван, Звертова 10, — Мигаль Степан, Русов 40, — Геник Михайло, Яблонів ад Колесмия 5. —

ОГОЛОШЕННЯ.

Управитель школи вдовець з 5 літнім сином власний реальностей оженився з учителькою від 30 — 40 літ. Річ трактується поважно. Відповідь слати до Адм. Учительського Слова під „Судьба“ до 20 січня 1921 р. На аноніми не відповідається.

1—1

„ВПЕРЕД!“

Щоденний часопис, орган У. С. Д. П., виходить у Львові. Передплата виносить 100 марок на місяць, поодинокі число 4 марки. Адреса редакції та адміністрації: „ВПЕРЕД“, Львів, вулиця Руська ч. 3, 1. поверх. Число на оказ посиляється на жадання даром.

Під сю пору одинокий незалежний український щоденний часопис.

В Товаристві „Взаїмна Поміч українського народн. учительства“ Львів, вул. Осолінських ч. 8 можна замовляти за попередним надісланням грошей:

М. Галушинський: *Національне виховання* . 10 М
Др П. Наторп: *Народня культура й культура особистости* 60 М

М. Підгірянка: *Відгуки душі (Поезії)* 20 М

Книжки вийшли накладом Т-ва В. П. У.

Одиноке українське Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти

„КАРПАТІЯ“

Почесний Президент:

Його Ексцел. митроп. граф Андрей Шептицький.

Товариство оперте на взаїмности, а через то усі зиски припадають членам. Ручить вже по трох літах неоспоримість і незапалість обезпечення. — Признає по трох літах право викупу, а також вже по трох літах уділяє позички на низь відсотки. — В усіх справах звертатися на адресу:

Львів, вулиця Руська ч. 18, . поверх.

ВІДБУДОВА

промислово-торгівельна Спілка з обмеж. порукою

Львів, вул. Костюшка ч. 3.

доставляє: ремісничі знаряди, рілничі машини, знаряди і насіння, кінські підкови, цвяхи, січкальні, кухонне начиння, сокири, пилки, ваги, оси до возів, коси й серпи, плуги, цемент, папу і дахівку.

Має власний ЗАЛІЗНИЙ СКЛЕП

— при вул. Трибунальській ч. I. —

За редакцію відповідає Микола Мороз.

Важне для страдаючих перепуклиною, (брух, грижа.)

Бандажі на перепуклину пупця, черева і на підпахові перепуклини, черевні пояси, коректори проти горблення і таке иньше доставляє:

Робітня бандажів **М. Л. ПОЛЯЧКА**
ЦІННИКИ ДАРОМ. В САМБОРІ. 1—2

„ЛУК“ Торговельно-промислова Спілка
з обмеженою порукою
Львів, вул. Костюшка ч. 1А.

приймає замовлення й оферти із усіх галузей рілництва і промислу; переводить купно заграничного збіжа; має на складі будівельний матеріал, рілничі знаряди і машини.

„Нарис історії музики“

зладжений Іваном Левицьким, проф. музики — у державному укр. семінарі у Львові. —

Підручник, призначений не тільки для шкільної й приватної науки але й для кожної образованої одиниці

Ціна одного примірника **30 Марок.**
стоїть 3 пересилкою **35 Мн.**

Замовлення за попередним надісланням грошей, слати на адресу: Накладня

Михайла Таранька, Львів,
вул. Зіморовича ч. 3. 1—2

Підручний

КАЛЕНДАРІК „ВПЕРЕДУ“ на 1921 РІК

вже видрукований і продається.

ЦІНА одного прим. для учительства 5 Марок, з пересил. 6 50 М.

Без грошей або за посліплатою не висилається.

Адресуйте:

Адміністрація „ВПЕРЕДУ“, у Львові, вул. Руська ч. 3.

Макс Глязерман,

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ,
фабрика кавчукових стампіль і відливарня таблиць.

Львів, вулиця Сикстуська ч. 19.

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок ч. 10.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

Орган Товариства Взаїмна Поміч українського народнього учительства.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ: річно 120 Марок,
піврічно 60 Марок, чвертьрічно 30 Марок.

ЦІНА ПРИМІРНИКА у Львові і на провінції **15** Марок.

Оголошення: За цілу сторінку 1600 М. за $\frac{1}{2}$ ст. 800 М., за $\frac{1}{4}$ ст. 400 М., за $\frac{1}{8}$ ст. 200 М., $\frac{1}{16}$ ст. 100 М.
Оповістки 15 М. від петітової стрічки. — Оголошення 15 марок від петітової стрічки.

Адреса Редакції та Адміністрації: „УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО“, Львів, Осолінських ч. 8. II. поверх.

НАДЗВИЧАЙНІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

(зїзд відпоручників Окружних Відділів)

Товариства Взаїмна Поміч галицьких і буковинських учителів і учительок

відбудуться

у Львові, в неділю, дня 13. лютого 1921 р.
в сали Т-ва „ВОЛЯ“, вул. Осолінських ч. 8. II. поверх
о 9. годині рано,

зі слідуєчим денним порядком:

1. Відкриття Надзвичайних Заг. Зборів,
2. Про українське народнє шкільництво і учительство, реф. І. Ліщинський,
3. Організаційний Звіт,
4. Касовий звіт (купно Учительського Дому і економічні справи), реф. Генрик Коваль,
5. Внесення.

В зїзді мають право взяти участь всі члени Т-ва. В кождім случаю Окружні Відділи Товариства В. П. У. мають вислати найменше по 2 делегатів.

по зїзді

дня 13. лютого б. р. о 7. год. вечером в сали „НАРОДНЬОГО ДОМУ“ (вул. Рутівського)

відбудуться

ВЕЧЕРНИЦІ,

з яких чистий дохід призначений для нар. учительства без служби, для інтернованих і їх родин, вдів і сиріт по нар. учителях.

Програма Вечерниць: сольоспіву, скрипкове сольо, деклямації, музика, почта, танці і много иньших несподіванок.

== БУФЕТ У ВЛАСНОМУ ЗАРЯДІ. ==

ЦІНА ЗАПРОШЕННЯ 50 М. (яні можна дістати таном при насі).

Сподіємося, що з огляду на цілю, Товариші і Товаришки заповнять салю „Народнього Дому“ по береги. На вечерницях стрінетеса з Товаришами (ками) з найдальших закутин нашого краю.

СТРІЙ ЗВИЧАЙНИЙ, балевиий небажаний.

Перед зїздом.

Говорити нині про вагу станової організації, річ злишна. Всі стани, всі професії у кождого культурного народа мають свої організації. Має її фільварочна служба, мають державні службовики. Лиш шляхом сильної організації здобувають собі всі категорії робітників, приватних і державних службовиків належні службово-станові як і політичні права. Чим вища культура даного народа, тим більше у него число станових організації.

В р. 1905 повстала організація українського народнього учительства „Взаїмна Поміч галицьких і буковинських учителів(льок)“. Не все учительство вступило до ньої, тому розвивалася на загал слабо. Були між учительством байдужні, були і ворожо настроєні до своєї організації, бож вона була не до влодоби властям.

Прийшло наше лихоліття, а з ним різні несподіванки. Многих з українського учительства позбавила теперішня влада служби і платні, многи найшлися за границями нашого краю або по різних таборах, а їх родини попали в прикре матеріальне положення. Зявилися нові вдови і сироти.

Всі ці потребували матеріальної і моральної помочі. Деж їм цієї помочі шукати?

З усіх наших організацій відживає з кінцем 1919 р. перша учительська. Розпочинається інтензивна робота в напрямі несення помочі всьому потребуючому учительству, рідні несприятелі, вдовам і сиротам. Розпочинається збирання матеріалів з мартирології українського учительства за час від 1. листопада 1918. Представники Т-ва інтерв'юють у всіх справах потерпілих учителів (льок) і їх родин у різних властей з різним успіхом. Управа Т-ва покликана до життя допомоговий фонд, з якого уділяє потребуючим знатніших підмог. Крім того вивідує Управа Т-ва підмоги в добродійних і кредитових інституціях. Появляється орган Т-ва „Учительське Слово“ — зеркало правно-станового і політичного положення українського учительства і його рідні. Поширений в тисячах примірників в краю і за границею сповняє він своє високе завдання. Поширюється робота в усіх можливих напрямках.

О скільки обильнішою в наслідки була-би та робота, як що усе народне учительство вступило було в свою організацію перед 1. листопада 1918, допомогло до здобуття свого дому, одної з найважливіших основ розвою організації, допомогло Товариству розвинути економічну сторону своєї статуткової діяльності?

Льояльні і „поржондні“ сердеги не сподівалися, що найдуться колись вони чи їх найближча рідня в положенню, яке змусить їх просити о поміч свою організацію, проти котрої поповнили так много провин.

Лише завдяки посвяті і жертвенності кільканих, чи кількадесяти з поміж нашого учительства удалося Товариству виконати в часті своє завдання. Судьба якраз хотіла, що найбільше помочі потребували переважно ті, що на всі поклики Товариства мали для нього лиш глузвання і докори. Усім потребуючим матеріальної і моральної помочі помагала Управа Т-ва в міру можності і сил.

Товариство наше ступає тепер на новий шлях свого розвою. Напливаючі вкладки і жертви, зростаючі фонди дозволяють організації спішити з обильнішою матеріальною помічю своїм безробітним членам. Збільшенням працюючих сил в Управі є в можності Товариство інтерв'ювати в справі покривджених членів у всіх краєвих як і повітових властей. Переведенням загального оподаткування в користь безробітних Товаришів(ок) буде організація в можності в короткому часі виплачувати підмоги у висоті побираних платень з державних фондів.

Головна Управа приготує і доповнює матеріали з мученицького шляху нашого учительства для вихиснування їх у міродатних чинників і для майбутньої ліквідації польсько-українського спору. Ніодно терпіння, ніодна наша кривда не сміє проминути безслідно. Будучність мусить знати всю нашу участь у визвольній борбі нашого народу. Станеться це лиш шляхом нашої організації.

Війна не скінчена. Ждуть нас еще різні несподіванки. Учительство мусить бути гідно приготоване на ті несподіванки, мусить зустрінути відповідно грядучі події. Сильно зорганізовані, стрічати-мем спокійно, без злишних жертв для себе

і рідні кождо бурю-хуртовину, перебудемо руїну, а спокійні о свою і своєї рідні долю, поборемо всі противности, будемо в можності вплинути на хід подій, надати їм бажаний нами напрям.

Якаби-то не була влада, яка вийде з волі народу, якаб не судилася нам доля, сильна організація, яка сталабися нашим посередником на зовні, є конечно.

Тож нехай наука з минулого не піде в ліс. Проч із байдужністю до станово-організаційних справ, яка не лицює культурній людині. Най все наше учительство попре матеріально і морально свою рідну організацію і причиниться до великого її розвою, до її гордості і слави між чужими і своїми, Она захистить своїх членів в несприятлих відносинах, допоможе в тяжких обставинах і віддасть в потреби кождому членови і його рідні затагнений у нього довг з лихварськими відсотками.

Щоби надати організації збільшеної розгонувої сили, поваги і авторитету, скликає Управа Товариства Зїзд відпоручників українського народного учительства до Львова. Подробиці про нього на иншій місці. Зїзд цей своєю чисельністю і повагою нарад має засвідчити про свідомість українського учительства своїх станово-службових і політичних прав, про моральну силу того найважливішого у нас стану.

Мусимо тямити, що всі і всюди числяться лиш із сильним, що доля наша в наших руках, що домагатися прав зможемо лиш тоді, коли на це собі заслужимо.

Кандидати(ки) учительського звання, в справі котрих Товариство робить різні заходи, хай вступають в члени Т-ва і беруть участь в зїзді. Членські вкладки зложать по одержанню платні.

Сильна наша станова організація, це в наших відносинах національний здобуток. Тоді сповнить кождий з нас скоріше і певніше свої громадянські обовязки супроти свого народу. А тямити нам про головне наше завдання: з народом і для народу. Довкруги нас все перейде, лиш народ останеться. Події на Сході повинні нас дещо навчити.

Щоб лиш не прийшло гірке каяття!

І. Л.

Вісти з Матернього Товариства.

І. Дня 14. січня 1921 р. відбулося засідання Надзвірної Ради Т-ва В. П. У. На порядку деннім були слідуочі справи: 1) Буджет Т-ва на 1921 р.. 2) Скликання Надзвич. Заг. Зборів Т-ва, 3) Звіт секції правної оборони, 4) Внесення.

Надз. Рада ухвалила скликати Надзвичайні Заг. Збори (зїзд делегатів) на день 13 го лютого. Ухвалено піднести на зїзді справу повітових комітетів для несення помочи учительству без служби, жінкам учителів, які находяться поза границями краю, вдовам і сиротам по нар. учителях.

З організаційного звіту довідалися члени Надз. Ради, що відновили свою діяльність 18 Окружних Відділів, прочі скликають Загальні Збори і є повна надія, що до кінця лютого б. р. всі Окружні Відділи у Східній Галичині будуть відновлені.

Референт для бюджетових справ Т-ва подав до відома, що по зіставленню бюджету на рік

1921 лишається недобору около 100.000 М. Задля великих адміністративних коштів 5-маркові місячні членські вкладки не стоять у ніяким відношенню до однокоронних членських вкладок перед війною, як також до 5-маркових членських вкладок з дня 1. січня 1920 р. Тому є думки підвищення чл. вкладок на 20 М. місячно, це є в висоті, в якій члени у всіх інших організаціях платять. Нині 20 М не має вартости 1 К передвоєнної. — Надзвірна Рада ухвалила це внесення віддати під розвагу Надзв. Заг. Зборам.

В справі купна Учительського Дому подавано кілька проєктів. До цієї справи ухвалено випрацювати окремий реферат і віддати під розвагу з'їздові делегатів до одобрення.

* * *

II. Звіт з Секції правової оборони Т-ва В. П. У. зложив тов. Іван Ліщинський. Дня 6. ц. м. передав тов. І. Ліщинський іменем Т-ва Президії Ш. Кр. Р. на руки делегата п. Собіньського семий реферат до пропам'ятного письма з дня 21. лютого 1920 р. і збірку фактів зложеної зі 112 предлог.

Зміст реферату навязано до пропам'ятного письма з 21. лютого 1920, в котрім Товариство домагалось знесення всіх виїмкових постанов обіжника Шк. кр. Р. з дня 31. мая 1919 р. Ч. 143 през.

Повище домагання повторяло і як найосновніше обговорювало Т-во в чотирьох меморіалах і шістьох рефератах, вручених президії Ш. Кр. Р. на руки президента п. Собіньського в днях 21/II, 4/III, 27/III, 3/IV, 25/V, 8/VII, 4/IX, 15/X і 20/XI. 1920 р.

З предложені збірки фактів, зложеної зі 112 предлог, котра справді не обнімає всего безробітнього учительства, а представляє тернистий шлях лише тих членів Т-ва, що протягом місяця грудня зголосилися з проханням о інтервенцію виходить, що:

1) Товаришам(кам), що зголосилися до служби по 25. мая 1920 р. робиться неімовірно перепони в припинанню їх до служби.

2) Товариші(ки) зложили приречення ще перед кількома місяцями пр. тов. Хедорак в Снятинським 14. червня, тов. Хромівський з женою 2-го жовтня, а по мимо цього, надання посади і виплата платні нещасним товаришам(кам) проволікається цілими місяцями, тим самим наражується їх на безконечне вижидання і відривається їх від шукання відповідного заробітку.

3) Многих товаришів(ок), котрим взагалі не пороблено ніяких закидів, справді регабілітовано, але не надається їм посади і платні пр. тов. Катерині Берладівній в Снятинщині, котрій Шк. Окр. Рада письмом з дня 15. жовтня 1920 до ч. 1672. заявляє, що з огляду на малу фреквенцію по школах і брак шкільних будинків, отже для браку посад не може вона числити на одержання посади.

Від деяких регабілітованих товаришів(ок) вимагають шкільні власті, щоби вони старалися о посаду в інших округах. Примір тов. Микитівна в Дробицьким. Позаяк майже всі Ш. О. Ради відкидають з правила прохання кандидатів(ок) учительського звання української народности о надання посади, а то ніби задля їх браку, так годі припустити, щоби названі в горі товариші(ки) мо-

гли числити на одержання посади. Тому то Товариство домагається тягом у Шк. Кр. Ради, щоби регабілітовані товариші(ки) одержали свої посади, які занимали перед 1. падолиста 1918 і перед приходом польських військ, а принайменше в тім самім окрузі, в яким повнили службу.

4) Воловодження шкільних властей, ц. є. Шк. Окр. Рад і народних організацій. Шкільні повітові інспектори не виконують заряджень Ш. Кр. Р., на чім терплять безробітні товариші(ки). Прим. Шк. Кр. Р. порішила зголошення до служби тов. Модрицької 12. червня 1920 і вислала те рішення Шк. О. Р. в Дрогобичі. Шк. інспектор п. Гарліцкі не повідомив інтересованої про це рішення. Тов. М. довідалася про децизію Шк. Кр. Р. доперва 29. IX. 1920 і то случайно, будучи в бюрі шк. інспектора в справі своєї посади. На запит т-ки М. чому Шк. Окр. Н. не повідомила її про це рішення Шк. Кр. Р., відповів інспектор Гарліцкі, що Шк. Кр. Р. не приброчила йому повідомити про свою децизію т-ку М.

5) Дуже болючою справою для регабілітованих товаришів(ок) є перенесення на інші посади.

Товариш(ка) не побирав платні близько через півтора року, через що попав в матеріальну нужду. Шкільні повітові власті (ц. є. Шк. Окр. Р. з народними організаціями) приймаючи даного товариша(ку) до служби — бож годі знова не прийняти з огляду на цілковитий брак доказів найменшої вини — видають страшні засуди на перенесення, яке під нинішню пору шаленої дорожнечі транспорту прямо руйнує такого засудження. Робиться це все під покришкою, що то ніби двір або ксьондз не хоче даного товариша(ку), громада устами депутацій, (висиланих на замовлення з гори) заявляється проти даного товариша(ки), посада, яку перед тим занимали, обсаджена вже і пр. Шк. Кр. Р. не розсліджує цілкового справи, лише йде на руку шкільним повітовим властям. І так тов. Кулинич переноситься з яворівського в рудецький повіт, тов. Будзінську з Камінки струм. до Рогатина, т-ку Гургулову з Рогатина до Камінки струм, т-ку Куманецьку з Яворова до місцевости найдалше віддаленої в повіті. Не помагають ту депутації громад, які просять зіставити учителя на місці, не помагають благання родин товаришів(ок), призначених на зруйнування.

Проти цієї системи нищення українського учительства застеріглося Товариство з цілою рішучістю.

6) З прикrostію приходиться Товариству сконстатувати, що мимо дуже численних заходів і старань Товариства так в Шк. Кр. Р., як також у шкільних повітових властей справи припинання до служби кандидатів-ок учительського звання української народности станула до нині на мертвій точці. Представники Товариства довелось почути принагідно від одного інспектора таке цікаве зізнання:

„Żałuję bardzo, że nie mogę pomóc ukraińskim kandydatom stanu nauczycielskiego, ponieważ

radca p. Czerny kładzie wyraźny nacisk, by Ukraińców do służby nie przyjmować".

Предкладаючи Президії Шк. Кр. Р. на руки п. президента згадану збірку, в якій містилася справа 112 товаришів-шок, домагалася Товариство вирішити вповні і в найкоротшому часі всі справи, порушені в резолюціях чотирох меморіалів і шістьох рефератів, вручених в дні: 24/II, 4/III, 8/III, 27/III, 3/IV, 20/V, 8/VII, 26/VIII, 4/IX, 13/X і 20/XI.

При кінці авдієнції представив т. Ліщинський п. президентови депутацію громадської Ради з Бунева яворівського повіта, котра передала ухвалу громадської Ради Бунева з домаганнями позиставити на місці перенесеного в рудецький повіт регабілітованого т. Кулинич. Ця депутація доказала наглядно про невірне представлювання справ шкільним повітовим властям — в тім случаю яворівської, — що ніби-то громада бажає собі перенесення учителя. Делегат п. Собінський запевнював як все про прихильне становище до українського учительства і про добру волю сповнити деякі домагання Товариства, тож про його обов'язок береження польського скарбу, попросив референта регабілітаційних справ п. Ленерта дати преставникови Товариства вияснення, відносно деяких справ, порушених в предложенім рефераті. П. Ленерт розпочав свої вияснення тим, що українське учительство само винно, що досі нерегабілітоване, бо не зголошувалося до служби, що не хоче прийняти посади там, де призначає їм Шк. Кр. Р. і пр. На ці закиди п. Ленерта відповів представник Товариства фактами, які зібрав в дотичних повітах на місци, а котрі виказали цілковиту нестійкість пояснень п. Ленерта.

Крім авдієнції у Делегата п. Собінського 6, ц. м. інтерв'ював т. Ліщинський в справах покривджених товаришів-ок у многих референтів Шк. Кр. Р., а при нагоді своїх поїздок на Загальні збори Окружних Відділів тож у різних повітових властей з ріжним успіхом.

КОМУНІКАТИ.

1.

До всіх Окружних Відділів Т-ва ВПУ. Взивається всі Окружні Відділи Т-ва ВПУ., які доси не скликали ще Загальних зборів, скликати їх в найближчій речинці. Про день скликання Заг. зборів належить повідомити Матерне Т-во у Львові, яке по можності вишле свого делегата. Наколиб політичні влади робили які перешкоди, належить звернутися сейчас до нашої організації у Львові, яка поробить в тім напрямі відповідні заходи. Коли в повіті нема голови Т-ва, Загальні збори скликати має член виділу. Звіти з відбух Загальних зборів належить сейчас присилати до Матернього Товариства.

2.

Після ухвали Надзв. Загальних зборів з дня 2. квітня 1920 р. членська вкладка виносить 5 М. місячно. Деякі Окружні Відділи самовільно відтягають певний процент зі зложених членських вкладок на адміністраційні потреби Окружних Відділів. Т-во ВПУ. звертає увагу, що належить

до Т-ва відсилати повні членські вкладки, а на адміністрацію Окр. Відділів повинні Заг. збори або Сходини Окр. Відділів ухвалити окремий даток.

Кожний свідомий учитель(ка) повинен бути передплатником „Учительського Слова“.

З діяльності Окружних Відділів.

Горлиці. Дня 21. грудня 1920 р. відбулися Загальні Збори горлицького Окружного Відділу Т-ва В. П. У. зі слідуючим дневним порядком: 1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів, 2) Вибір нового виділу, 3) Оснування книгозбірні, 4) Звіт касовий, 5) Внесення.

Збори отворив коротенькою промовою Тсв. Гр. Пилипчук. По відчитанні протоколу з попередних Загальних Зборів з жалем сконстатовано, що організація цілий рік майже не проявляла ніякої діяльності. Цей „гріх“ постановлено направити і в слідуючому році виказати живішу діяльність.

На місце уступаючого Виділу вибрано новий Виділ, до котрого увійшли: Тов. Степан Ліщота голова, Агафія Сайфертова містоголова, Степан Батюк писар, Степанія Лебедович скарбник, Галя Менціньська бібліотекаркою.

На внесок Товариша Григорія Пилипчука і Степана Ліщоти, рішено одноголосно платити щомісячно 100 М., з котрих призначено 50 М. на закупку книжок до книгозбірні і пренумератів журналів, а другу половину зі 100 М. призначено на добродійні цілі ц. е. Рідну школу, полонених і інтернованих товаришів і пр. Признати належить, що всі присутні зложили повищу лепту і обіцяли далі не відказувати цієї помочі Також й не присутні Товариші(шки) по повідомленню згодились на цю постанову.

На внесення Тов. Ст. Батюка постановлено в біжучому році відсвяткувати і в нашій гірській закутній роковини Т. Шевченка. — Ст. Ліщота голова, Степан Батюк, писар.

Долина. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Долині відбулися 8. грудня 1920 р.

Збори відкрив голова Відділу тов. Дам'ян Фуртак, згадав про померших товаришів Олександра Рудавського з Надієва і Василя Рудого з Сулукова. Збори вшанували пам'ять через повстання.

По довшій дискусії над відновленням діяльності Відділу вибрано новий Виділ, до котрого увійшли: Дам'ян Фуртак голова, Володимир Рудий містоголова, Марійка Антоновичівна секретарка, Анна Штенюва касієрка і Василь Горбай бібліотекар.

По відчитанні відозви „Рідної Школи“ забрав голос тов. О. Савицький і в ядерних словах змалював в сих невідрадних часах положення приватних шкіл і горячими словами вівзав учительство до несення помочі „Рідній Школі“. Дав примір до наслідування сусіднього народу Чехів, котрі тисячі шкіл удержували з приватних фондів. Народ цей має днесь свою власну могутчу державу.

Присутні зложили на „Рідну Школу“ 725 Марок. Загальні Збори застановлялися над вибором делегатів на окружній конференції.

Відтак вівзав голова присутних до точного плачення членських вкладок і передплати „Учительського Слова“. — Дам'ян Фуртак, голова, Василь Горбай, секретар.

Гусятин. Загальні збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. гусятинського повіту відбулися 29. грудня 1920. в Копичинцях. Зборами проводив тов. Мих. Колодницький.

По звіті з діяльності Т-ва і зі стану каси, який зложив Онуфрей Остапчук вибрано новий виділ: Михайло Колодницький голова, Іван Паньків заст. голови, Микола Марак скарбник, І. Боднарук секретар, С. Мороз бібліотекар і Онуфрей Остапчук.

Ухвалено місячну вкладку до Т-ва 10 Мк. найнище, а хто може має платити по 20 Мк. Зібрано для тов. Олексі Синенького 1920 Мк., який сидить в Чорткові в тюрмі, яко запомогу на поправу харчу і на адвоката. Візвано вчительство, щоб вплачували точно місячні вкладки і щоби кожний учитель Українець передплачував „Учительське Слово“. Порушено справу Товаришів, які по зложенню іспиту зрі-

лости не одержали досі посад, та поручено їм вносити подання до Р. Ш. Кр. через правну раду Т-ва Взаємної Помочи у Львові. На внесення тов. Боднарука ухвалено часто скликати засідання виділу і товариські сходини. — М. Колодницький, голова, І. Боднарук, секретар.

Калуш. Дня 22. грудня 1920 р. відбулися Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Калуші при участі 40 членів. Душено і гордістю зборів був делегат матернього Т-ва Ів. Ліщинський. З поза кругів учительства був на зборах п. д-р Іван Сохаський. Промовляли на зборах пп. Ліщинський, Курдидик, Іваніцький, Мартин Посацький, Стебельський, Мусянович, Чучкевич, Дозорський, Нарольський і Терентій Сіжків.

Збори ухвалили, щоби кожний член Окружного Відділу складав щомісячно найменше по 100 Мк. на безробітних товаришів (шок). На зборах ухвалено поперти матеріяльно наш становий орган.

До нового виділу увійшли: тт. Оніфро Курдидик голова, Осип Нарольський заст. голови, Іван Сандурський скарбник, Марія Дудикевичівна контролёр і Омелян Козак секретар. — Оніфро Курдидик, голова, Омелян Козак, секретар.

Стрий. Дня 12. грудня 1920 відбулися Загальні Збори Окр. Відділу в Стрию, на котрім вибрино слідуєчий склад Виділу: Захарій Інокентій голова, Кобат Петро містоголова, Мандзяк писар, Муляківна Вікторія касієрка, Слещький Осип контролёр, Левицький Стан слав і Вітковицка Іванна.

На внесення тов. Мойсак Назара зібрано одноразовий даток для двох товаришок, остаючих на разі без посади.

Колемія. Загальні Збори Окр. Відділу В. П. У. в Коломій відбулися 7. липня 1920 в льокалі Укр. Гор. Комітету. Збори отворив голова тов. Микола Івантишин.

Протокол відчитала писарка тов. Марія Кузьмова. Принято його без змін.

Вибрано контрольную комісію до якої увійшли тов. Хоміцький Осип, та Овишук Тадей.

З порядку слідували звіти секретарки і касієрки.

В минулім адміністраційнім році, що трівав від 19. марта 1919 року до 7. липня 1920 р., було від половини марта 1919 до кінця мая 1919 р. три місячні сходини членів, на яких обговорювано основно найбільше пекучі справи а саме: Праця учителя в школі та громаді, Устрій повітової школи, Про школу праці, Про нові шкільні підручники і т. д.

Виділ відбув лише принагідно кілька засідань на яких порішив кілька найважніших біжучих справ, а се справу позичок для членів, справу спису членів для Матірнього Тов-а і т. и.

До роботи не всі ставали — одні повиїздили і ще не повернули, інших скосила люта смерть в цвіті літ. До таких в першій мірі належить енергійний і трудячий референт бл. п. Михайло Книш, якого вмілу, вдатну, хоч коротку працю, ми всі із вдякою згадуємо — його пам'ять, як рівнож пам'ять товаришів Дмитра Курилюка, Василя Рудого і Теодора Григоровича вшанували всі присутні через повстання з місць.

Із звіту касієрки тов. Валерії Стафіняк довідалися присутні, що готівка в касі Окр. Відділу повинна бути 1826 К 16 сот. та сі гроші часті роззичені між членів, які потрібували матеріяльної помочи.

Тов. Михайлевський вносить, щоби по вислуханню звіту контрольної комісії приступлено до вибору нового виділу.

Контрольна комісія найшла все в порядку і ставить внесення на уділення абсолютній Виділові. При виборі нового виділу вийшли: Микола Івантишин як голова, Павло Побігущий як заступник голови, Марія Кузьмова як секретарка, Антонія Стадніченко, як касієрка, Іван Михайлевський як член Виділу; Павло Гелета та Олеся Волчківна як заступники виділових. Дотеперішні касієрка п. Вол. Стафіняк не може належати до Виділу, бо виїздить з Коломиї, та колиб повернулася, не відкаже своєї совісної і вмілої праці для добра товариства.

Внесення: 1) Тов. І. Михайлевський вносить, щоби усі довжники вирівняли свої залежності. Внесення без дискусії прийнято.

2) Тов. Микола Данилюк вносить, щоби сходини відбувалися щомісяця по першій, а про час сходин має бути повідомлення щомісяця в склепі Вид. Спілки. Сходини відбуватимуться в льокалі Укр. Гор. Комітету. — Микола Івантишин, голова, Марія Кузьмова, секретарка.

Мушина. Загальні Збори Окр. Відділу в Мушині відбулися дня 4. грудня 1920 року з слідуєчим дневним порядком:

- 1) Звіт з діяльності Тов. 1920 р.
- 2) Звіт касовий за рік 1920.
- 3) Вибір Виділу Тов-а на 1921 р.
- 4) Внесення.

Предсідателем зборів вибрано голову тов. Антона Васильківського, секретарем тов. Петра Трускавещького.

Звіт з діяльності виголосив голова Товариства Васильківський.

Звіт касовий прочитала тов. Будзанівна, в котр м виказала 279 Мк. і 10 ф. готівки і залежності членів за роки воєнні в квоті 789 К.

До нової Управи Виділу вибрано слідуєчих членів:

1. Петра Трускавещького, учителя з Ястрабика, п. Мушина, голова.
2. Івана Пилипчука, учителя з Злочького, п. Мушина, писар.
3. Александру Жарську з Шавника, скарбник.
4. Стефанію Стеранка з Зубрика, п. Жегестів, заст. голови.
5. Василя Попадюка з Солотвин, п. Криниця, бібліотекар.

Загальні Збори рішили крім членської вкладки в квоті 5 Мк. складати по 20 Мк. місячно на потреби Виділу. Членські вкладки маєть складати на руки касієра Виділу, який відсилає Матірньому Товариству.

Передплату на „Учит. Слов“, кожний член має сам сисилати. — Антін Васильківський, предсідник заг. Зборів, Петро Трускавещький, секретар Зборів.

Золочів. Загальні Збори Окр. Відділу Тов. В. П. У. в Злочеві відбулися дня 1. січня 1921 р. з слідуєчим денним порядком:

- 1) Звіт з діяльності Товариства, 2) звіт касовий, 3) вибір Виділу і 5) внесення.

На Загальні Збори прибув делегат з Матірнього Товариства зі Львова Тов. Іван Ліщинський. Збори відкрив Тов. Сухінський, який в своїй промові згадав померших Товаришів і яких пам'ять вшановано повстанням з місць. Головою Загальних Зборів вибрано Тов. Бучацького, секретаркою тов. Юринець.

Звіт з діяльності Товариства зложив тов. Сухінський і тов. Семчишин. Товариство 1918/19 проявляло дуже гарну діяльність, скликало величаве віче на яким було зібрано все учительство без ріжниць народности. Тов. вислало петиції і делегатів до Державного Секретаріату в Станиславові. По заняттю Галичини польськими військами діяльність Окружного Відділу зістала спинена, багато членів Товариства виїхало з нашими військами на Україну, багато нашлось в таборах для інтернованих. Звіт касовий зложив Тов. Сухінський, провірений вибраною контрольною комісією.

Голова Загальних Зборів уділив відтак голосу делегатови тов. Іванови Ліщинському, який в довшій бесіді казав на важність хвилі і на потребу організованя. Нарід наш переживає тяжкі події, многих вже не стало між нами, много валяється по тюрмах, але настануть ще кращі часи і не сміє нас ніщо застати несприготованими. Ми знаємо, що лише зі організованим гуртом числяться, та клич всі за одного оден за всіх повинен бути нашим кличем. Ми повинні довести нашу організацію до такого стану, щоби між нами не бракувало ні одного Українця учителя ні одної учительки України. Матірне Тов. зужило всіх сил, щоби прийти в поміч потерпілим. Воно оснувало Секцію правної оборони якої ціллю є обстоювати за покривдженням учительством.

По гарній і річевій бесіді тов. І. Ліщинського вибрано новий виділ Т-ва, до якого увійшли: Лука Семчишин голова, Федір Заяць містоголова, Іван Сухінський скарбник, Іван Маринович контролёр, Стефанія Юринець писарка; заст. виділових: Анна Льошкова і Софія Красноперівна.

При внесеннях дискутовано над „Рідною Школою“, над горожанськими обов'язками українського учительства і ухвалено платити членські вкладки і передплачувати „Учительське Слово“.

Перемишль. Загальні Збори Окр. Відділу Товариства В. П. У. в Перемишлі, відбулися дня 1. січня 1921. року. По отворенню Зборів і відчитанню протоколу з послідних Загальних Зборів, зложила писарка точний звіт з діяльності Відділу за час від 1. мая 1920. Відділ старався помагати своїм членам морально і матеріяльно. Занявся уладженням підготовавчого курсу до ви-

ділового іспиту в часі шкільних фєрий і справою екзамінаційної комісії при укр. семін. курсах. Розпродувало богато книжочок наукових і образів, улаштувало діточі забави і концерти, не лише в Перемишлі але і по селах як: в Гнатковичах, Селисках і Сільці Вкінці переслідуваним товаришам уділювано запомоги. Відтак слідував касієрський звіт. По уділенню абсолюторії уступаючому Виділови, приступлено до вибору нового Виділу, в склад якого увійшли: М. Савицька голова, Марія Мілер містогорова, Софія Чехович писарка, Лукія Лапінська касієрка, Микола Винницький контрольор і кооптовано з округа добромільського двох членів: Стефанію Крук і Антона Восьного. З причини спізненої пори відчит про М. Драгоманова відложено на слідуєчі місячні сходи, які назначено на день 1. лютого 1920. о 12-й год. в школі Шашкевича.

Учителів(ок) Українців переносять на Мазури.

Шкільна Рада краєва не має місця вже для учителів(ок) Українців у Східній Галичині і переносить їх на Мазури. На численних авдієнціях у п. делегата Собінського — заявив п. делегат організації Т-ва В. П. У., що є виключене, щоби когонебудь з учителів(ок) Українців перенешено до Зах. Галичини. Тимчасом в останніх днях перенесено тов. Софію Демчишин учит. з Золочівщини до Тарнобжегу, тов. Казимиру Боронь з Сянічини до Домброви і тов. В. Бундзяка з Косівщини до Тарнобжегу.

Сотки українських шкіл у Східній Галичині є нечинних, тому звертаємося до Шк. Ради краєвої, щоби наших учителів(ок) приділювано до українських шкіл, а Поляки чейже скорше можуть йти на захід і вчити свої польські діти.

Пам'ятайте про „Фонд допомоги
для голодуючих учитель-
ських родин“.

Як поступає вшехпольська учи- телька з тов. Українкою?

З Золочева пишуть нам, що в золочівському повіті є ще много учителів Українців нереабілітованих головню з причини вшехпольських учителів.

До цюї чесної компанії пристала також учит. Губецька, котра до 1918 р. була Українкою, за української влади була великою патріоткою. Та з хвилиєю, як польська влада обняла адміністрацію в Золочеві, змінила обряд і народність, а щоби доказати „swoją polskość“ посипались доноси на українських учителів. Нехай послужить отцей факт для ілюстрації. Тов. Юринєць внесла прохання о реабілітацію, та до цєї пори від квітня 1920 р. очікує на полагодження. По кількаразовій розмові з інспектором Рольським набрала переконання, що вскорі зістане реабілітована. Ждала довго... та коли вже задовге видалось її очікування, удалася в жовтні цього року до Ради шк. кр. Ту у референта п. Ленерта довідалася, що її актів в Ш. Р. Кр. нема. Списано з ньюою протокол, та негайно вівзвано Раду шк. окр. в Золочеві надіслання її актів. По повороті до Золочева удалася до канцелярії Ради окр. і на

місци довідалася, що за кілька днів справа реабілітації буде поладнана. І відіслано вкінці акта учителів Українців до Львова. Поїхала товаришка ще раз до Львова 17. падолиста, щоби приспішити справу і розчарувалася. Вона, яка немала ніяких перешкод, ніяких закидів довідалася у п. Ленерта, що справа її реабілітації дуже тяжка, бо „przeciw Pani są straszne zarzuty“. Довідалася, що до Ш. Ради Окр. в Золочеві вплинув на ню донос, що за української влади в канцелярії школи ім. М. Шашкевича мала говорити: 1) всіх Поляків мордувати з зимною кровію, 2) всі костели висадити в воздух, 3) всіх латинських священиків арештувати, 4) що не хотіла учити польської мови. Донос цей зробила учителька Губецька, та сама яка за української влади спільно з тов. Юринєць працювала над розвитком фізичним і умовим дітвори. Обі учительки станули дня 22. падолиста до конфронтації. З піднесеним чолом, певна себе йде тов. Юринєць — до послідної хвили вірючи, що це неправда. Та стає товаришка і повтарає свою клевету, покликуючись на свідків а іменно тов. Герасимович та тов. Черкавську з заміткою „wierzę jednak iż obie Panie nie będą świadczyć przeciw Jureńcównie“. А może słyszała to p. Wolmanówna? піддає п. інспектор Рольський. Nie, ja jej tylko opowiadała! відказує Губецька. Списали протокол, а покривджена товаришка обурена на клеветницю вийшла, та вдалася на дорогу судову шукати правди. І визначено день розправи на 10. грудня. Явилися обі сторони зі своїми правними заступниками. Судія радив погодитися, вказуючи на некорисні наслідки, які виплинуть для одної зі сторін. Але Губецька чуючи за собою „dobrych obrońców“ й чути не хотіла про це. По відчитанню акту оскарження прочитав оборонця Губецької „dowody prawdy“. Між иншим покликуюється вже не на свідків поперед наведених, лише якраз на п. Вольманівну „якій лише оповідала про це“. — Суд віддав справу прокураторії.

Який оборот возьме справа, незвісно. — Знаємо, що тов. Юринєць враз з рідньою знищена і зрабована польськими військами, примирає з голоду і холоду. І з легким серцем — рівнодушно дивиться Губецька на нуждарів, бо покклала ще одну цеголку до будови „Ojczyznę“. Сильна і могуча буде Польща маючи таких дітий.

Шкільництво в Володимирі Волинськім.

(Допись).

Не розвивається, а гине українська школа на Волині! До занепаду доводять її нові „культуртрегери“, що виховувалися на благодатній галицькій землі. Ці славні інспектори переняли всі „прийоми“ боротьби з ненависними Українцями, тай прийшли до нас з кваліфікованим досвідом продовжувати свою „освітню“ працю.

Польська влада дала нам інспектора з Галичини Германа. З його приходом стали рости польські школи, як гриби. В Володимирі відчинили гімназію, учительський семінар, 7-класову вище початкову школу і прийнято за правило, що де тільки десяток громадян-Поляків подасть заяву про

відкриття школи, там і вродиться польська школа, та все, що потрібне до школи.

* * *

Лучше розвивалося українське шкільництво за часів австрійської окупації.

В короткому часі основано 37 українських шкіл з всякими шкільними засобами.

На превеликий жаль воєнні часи не дали розвинути українському шкільництву, а польсько-українська війна до решти знищила всі українські школи.

Шкільний інспектор дбав нічого не вдівав, щоби піднести українське шкільництво — та навіть не заперечив, що під його носом розвивається в Волинському Володимирі українська вище початкова школа.

... Заперечив — та пізно! Вспів тільки звільнити від службових обов'язків одну учительку заняту при цій школі, бо почався відворот польських військ.

Евакуював і шкільний інспектор, а українське учительство „благословило“ його в дорогу та бажало... не повернутися!

Прийшла большевицька влада та стала прихильно відноситися до української школи. Обіцяли відчинити гімназію, учительські курси, в кожному селі початкову школу. Уложили бюджет в 50 мільйонів рублів та обіцяли учителям „пайок“ і всяку допомогу.

По двох місяцях вернули польські влади та ніхто і не згадував пана Германа. Думали, що прийде новий інспектор, що прихильніше буде відноситися до української школи. До того повіяло з Варшави демократичним духом. — Аж одного разу довідалися, що інспектор Герман приїхав.

„Судженого — кажуть — і конем не об'їдеш“. Прийшло наше учительство з приговорами та проханнями, щоби шкільний інспектор посаду дав. Прийшло і селянство — та благало о відчинення української школи, щоби діти хоть дещо навчилися.

Взяв прохання інспектор і почав відчиняти школи, та для певности в науці настановляв своїх „директорів“. Але селянство, хоть і національно мало свідоме зрозуміло польонізаторські заходи шкільного інспектора і повиганяло цих „директорів“.

Та не тільки Українцям не догодив шкільний інспектор. Проти нього піднялися і „демократи“ з „Rady ludowej“ і „Straży kresowej“ і висловили йому недовіря.

Як думає шкільний інспектор Герман доказує його висказ до одного з учителів: „Nie dla ciemnego wołyńskiego chłopca otwieram szkoły — on nie chce szkoły; chodzi mi tylko o to, ażeby dać nauczycielowi posadę.“

Від українського учительства вимагає, щоби воно держалося всіх формальностей. Цим проволікує він багато справ.

В того повної кваліфікації не має, той по польськи лихо говорить, у цього не всі документи і проче.

А всеж офіцера російської гвардії, що ні слова по українськи не скаже, прийняв до служби при українській школі.

Нагадав собі і володимирську українську

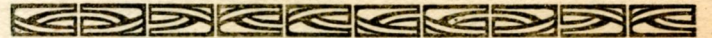
школу. Звільнив від обов'язків учительки-Галичанки, щоби вичистити, як сам сказав, „ukraińskie gniazdo“.

На з'їзді волинських діячів в Луцьку 12. і 13. грудня ухвалено було звернутися до уряду, щоби усунули з Володимира інспектора Германа, яко „нездібного до праці“. Соромилися написати „шкідливого“.

Щоби оборонити себе перед властями, видав шкільний інспектор Герман протест, в якому висловлюється для нього довіря.

Протест цей відписали підчинені йому учителі перед виплатою належних їм поборів в канцелярії шкільного інспектора.

Володимирянин.

Хто з Товаришів (ок) не є ще членом Т-ва

ВЗАІМНА ПОМІЧ

= українського народного учительства? =

Справа Східної Галичини в Женеві.

„Український Голос“ з 9. січня 1921 р. Ч. 2 доносить:

Хроніка.

Від Адміністрації „Учительського Слова“. Адміністрація У. С. просить Товаришів(ок), щоби при висилці грошей переказами конечно писали на переказових відтинках на що гроші висилається і евентуально за який час зістала вислана передплата. Наколи хто з Товаришів(ок) не одержить якого числа У. С. (з причини невідрадных почтових відносин) то належить число реклямувати. Реклямації вільні від почтової оплати.

З Яблонова пишуть нам: Яблонівський Окружний Відділ Т ва В. П. У. заснув в часі світової війни і до тепер не проявляє ніякої діяльності. Голова Окр. Відділу не скликає Загальних Зборів з невідомої причини.

„Dziennik ludowy“ з дня 20. січня б. р. доносить, що перед роком розписано перший конкурс на шкільних інспекторів в Галичині. Дотепер Ш. Рада Кр. покликувала на посади шк. інспекторів скрито і нелегально.

Але від чого є в Ш. Р. Кр. п. Н. (мабуть Нюсоловський)? Він є від того, щоби явність і легальність опльовувати, а на інспекторські посади форсувати людей о тростинових хребтах.

І фактом є, що на конкурс внесли подання різні кандидати, посеред них правдиві педагоги, які не вміють жебрати, але чекають терпеливо..... Інші приходять до пана радника Н. і від „Jaśnie Wielm. Panie Nadrado Oworu? Nie wniosem podania na inspekturę w odpowiednim czasie“!

Що? Не внесли ви подання? Дуже добре! Я всі подання, а є їх 200 маю „десь“.

Добре, що ви прийшли, брак мені кандидатів — підете на практику — але перед делегатом п. Собінським ша! Тихо! Зроблю пана інспектором. Ті дураки, які внесли подання, не дістануть ніколи, бо увірили Шк. Раді краєвій — га, га, га, увірили!

Нехай міністер і делегат спробують мені перешкодити, поступлю як з мотилем, котрий в січни вдає, що весна іде!

Поки я є в Шк. Раді краєвій — весна не перейде через пороги Р. Шк. краєвої. І дійсно! Від сього дня перед дверми п. радника Н. стоїть хвіст кандидатів на шк. інспекторів.

„Dziennik ludowy“ обіцяє подати дальші образи з чудової країни Шк. Р. краєвої, котра в коротці має перехреститися на кураторю, бо давна вивіска є сильно заболочена.

Зіставлення рахунків за рік 1920. Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Перемишлі,

Прихід:

Членські вкладки . . .	1.920.00	М
Запомоговий фонд . . .	2 560.00	„
Учительське Слово . . .	855.80	„
Бібліотека . . .	139.00	„
Пресовий фонд . . .	45.00	„
Вписове . . .	26.00	„
Прихід з концертів . . .	10.521.00	„
Разом . . .	16.066.80	М

Розхід:

Вислано до Львова . . .	4.181	М
Зворот за помози . . .	1.400	„
На Рідну Школу . . .	8.521	„
На Дівочу бурсу . . .	1.000	„
Оголошення . . .	132	„
Адміністрація . . .	112	„
Разом . . .	15.346	М

Загальний прихід . . .	16.066.80	М
„ розхід . . .	15.346.—	„

В касі Окр. Відділу остало 720 80 М

Марія Савицька Лукія Ланінська
голова. касієрка.

Заходом кількох львівських громадян повстала у Львові нова спілка, зареєстрована з обм. порукою під назвою „Полотно“, якої оголошення в нинішньому числі подаємо.

Наші Товариші доложать старання, щоби українське селянство продавало всього ропа клаки, прядиво і нитки своїй спілці, і щоби замовлення в селі робити лише в українській Спілці „Полотно“, у Львові, при вулиці Зіморівця 20.

„Вперед“ пише: Управитель народної школи в Зубриці. Степан Чекановські, явний ворог всего, що українське, славний з своїх вчинків, з галицьких виборів до парламенту і сойму убив українську дитину.

Учитель Поляк так тяжко побив 7 літнього Петруся Пивоварчука по голові в школі, що дитина в найближчу ніч серед страшних мук померла.

Незалежність України. Дня 28. грудня 1920 підписано в Москві договір між Росією і Україною, в якому взаємно загарантована незалежність обох соціалістичних республік.

З радянської України. Кам'янецький ревком видав декрет про негайну українізацію всіх шкіл. Учителі, які ще не вміють української мови, дістали речинець до вивчення її.

Українці в Галичині без свого денника. Польські влади в Галичині закрили всі українські щоденники. Не дали дозволу на видавання „Діла“ і „Свободи“, закрили „Громадську Думку“, „Українську Думку“, а в послідних днях орган соц.-дем. партії „Вперед“.

Лишився лиш „Рідний Край“ Яцкова і „Обнова“ Твердохліба польські рептильки, яких ніхто не читає, бо розуміє добре діло „цих панів“. В кождому случаю український учитель не дасться взяти на гачок яцківсько-твердохлібівських органів.

Одинокий український орган виходить в Перемишлі тижневник „Український Голос“.

З послідної хвили.

„УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК“ політичний, економічний, літературний щоденник почне виходити щодня рано, почавши від 25. січня (второк) 1921. Редакція, адміністрація й експедиція: Львів, Ринок ч. 10, II. поверх.

Посмертні вістки.

Стефанія з Мозоловських Скрентовичева учителька, жена Володимира управ. школи в Кунашові. Погати, померла дня 25. грудня 1920. в 35 році життя.

Совісне сповнювання учительських обов'язків серед теперішніх невідрадних обставин, підірвало її слабе здоров'я і загало передчасно в могилу, серед загального жалю місцевого громадянства.

Похорон відбувся дня 27. грудня 1920. в Кунашові.

Мандюк Василь, нар. учитель, з Хом Янковецьких, повіт Тернопіль, помер у Винниці в маю 1920 р. від п'ятистого тифу у повітовому шпиталі, Кримські касарні. (Подав: Іван Грушецький, Комарно.)

Оповідки.

Золочів. Товариші і Товаришки! Переживаємо страшні часи. Так для нас, як і цілої суспільності це епоха важна! Много з наших товаришів (шок) за свою ідею наложило своїми буйними головами — много ожидає своєї судби в таборах полонених і інтернованих, а деякі до нині ожидають позбавлені кусня хліба. Чи ми далі маємо ходити осібною і не прийдемо з помічю своїм Товаришам (-шкам)? Одишчя не допоможе, але загал добре організованих товаришів (-шок) може улекшити долю потерпілим, а наколи в нашій одинокій стані товаристві не бракує ні одного, ні одної з нас, тоді з нами, як з станом організацією мусить кожний числитися. Товариші, наколи знайдеться між нами одишчя, яка не підпорядкується загалові, то нашою задачею буде вплинути на ню, а коли й це не допоможе будемо її уважати ворожою нашій справі. Хочемо вести чисту статуту про-світно-організаційну роботу. Тому виділ порішив скликувати товариські сходи, на котрих будуть обговорювані стані справи, а передовсім доложити всіх сил, щоби зі сходи виносили товариші користь через добре оброблені відчити на теми педагогічні і язикові. Яко перший обов'язок складаємо на членів, точно платити місячні вклатки та присилати на руки тов. Івана Сухінського в Золочеві вул. Зелізна 22. Дім „Сільського Господаря“. Притім прохаємо слати жертви на пресовий і організаційний фонд та безуслівно явитись на сходах, які відбудуться дня 1. лютого 1921 р. в кімнатах „Української Бесіди“ (дім д-ра Ваня) о 12 год. в полудні з слідуєчим денним порядком:

I. Отворення Зборів.

II. Відчит на тему „Чистота української мови“.

III. Внесення і запити.

Лука Семчишин
голова.

Стефанія Юринець
секретарка.

Калуш. Надзвичайні загальні збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Калуші відбудуться дня 1. лютого б. р. о 2. год. поп. в Народнім Домі з слідуєчим денним порядком: 1) відчитання протоколу з заг. зборів, 2) касовий звіт, 3) вибір членів до запомогової і шкільної секції, як також до секції правної оборони, 4) внесення. — О Курдик голова, О. Козак секретар.

Дрогобич. Місячні сходи Окр. Відділу Тов-а ВПУ. в Дрогобичі відбудуться дня 1. лютого б. р. о 2 год. поп. в сали Народнього Дому. — В. Ратальський голова, М. Кондратівна секретарка.

Перемишль. Місячні сходи Окр. Відділу Т-ва ВПУ. в Перемишлі відбудуться дня 1. лютого б. р. в сали школи ім. М. Шашкевича. На деннім порядку: 1) вибір 2 делегатів на з'їзд делегатів Т-ва ВПУ. у Львові на день 13. лютого б. р., 2) відчит і дискусія, 3) закінчить чайний вечір. Вживається всіх членів стягнути всіх отягачених товаришів (ок) до організації. — М. Савицька голова, Зофія Чехович писарка.

Тернопіль. Дня 1. лютого б. р. о 11 год. рано відбудуться Загальні Збори тернопільського Окр. Відділу Т-ва ВПУ. в сали „Народного Дому“.

Підгайці. Загальні Збори підгаєцького Окр. Відділу відбудуться дня 1. лютого 1921 р., на які ціле українське учительство зволить явитися.

Рогатин. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва ВПУ. в Рогатині відбудуться дня 1. лютого 1921 р. Ціле українське учительство рогатинського повіту звизаємо прибути на Загальні Збори.

Мостисна. Загальні Збори мостиського Окр. Відділу Т-ва В. П. У. відбудуться дня 1. лютого о 1. год. пополудні. На збори приїде делегат Матернього Товариства.

Товмач. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. відбудуться дня 1. лютого ц. р. в домі Читальні „Просвіти“ в Товмачі о 1. год. в полудне зі слідуєчим денним порядком: 1) Звіт з діяльності Т-ва; 2) Вибір нового виділу 3) Внесення і запити членів.

За Виділ: Лев Кликайло, голова.

Бучач. Загальні Збори Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Бучачі відбудуться дня 2. лютого ц. р. о 2 год. пополудні.

Богородчани. Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва Взаїмна Поміч українського учительства в Богородчанах відбудуться дня 12. лютого 1921 р. о 10 год. перед п.

Теофіл Скалений голова, Гошовський Осип секретар.

Поклик в справі збирання жертв! В ім'я становой солідарності звизається всіх товаришів(ок) побираючих платню, прислати негайно особисті та збіркові жертви на „фонд допомоги для голодуючих учительських родин“. — Товариші(ки)! Тямте, що поміч тим, котрі ніяких средств життя не мають, це в першій мірі **Ваш обов'язок!**

Вживається всіх Товаришів(ок) в службі, які побрали зворотні підмоги в Т-ві В. П. У. о зворот цих підмог задля браку фондів для уділювання звор. підмог Товаришам (кам) без учительських платень.

Товариші(ки), які взяли векселеві позички в нашій кредитовій Товаристві, звизають у власнім інтересі позички звертати — За В. Пом. стов. кред. з обм. пор. у Львові; **Микола Мороз, Іван Стронський.**

Делегат Ш. Р. К. П. Ст. Собінський уділює авдієнці кожного четверга і суботи від 11—1 в полудне.

Всі Товариші(ки) які обезпечувалися через Тов. В. Пом. у Львові в „Beamtenverein“і мають звертатися в справу обезпечення впрост до „Erster allgem. Beamtenverein Wien, I., Wipplingerstrasse 25.“

Всім Товаришам (кам), які находяться без служби і платні, Редакція „Учит. Слова“ висисає часопис безплатно, до часу одержання учительської посади і платні.

Переписка Редакції:

На Ваше оголошення „Судьба“ в першому числі „Уч. Слова“ вплинуло 10 листів, які ми Вам відослали поручено. Чи дістали? Прошу вислати 36 М за поручені листи до Та-а ВПУ.

Жертви.

На пресовий фонд „Учительського Слова“ вложили слідуєчі Товариші і Товаришки:

від 18. листопада по кінець грудня 1920.

(в марках):

Кузьмаківна Геня Явора, Турка 20. Гораковська Марія. Деревня 15, Козак Михайло, Костельники 20, Федина Семен, Дрогобич 10:50. Кобилка, Чашин 20, Пиличук Іван, Злоцьке 50 Чередарчук Василь, Броди 15, Василькович Дмитро, Суха воля збірка від чесанівського округу на окр. конференції 1030, Нагановська П., Смерже 19:50, Дацьківна Лесніла, Хватів 20, Карманська Марія, Полозова 20, Марак Микола, Копичинці 100, Одіжинська Галя, Піддистрияни 50, Роман Катерина, Карликів 15, Панас Володи-

жир, Ясениця замкова 20, Папроцька Анна, Переволочна 20, Решетило Теодор, Конюхів 20, Скалений Теофіл, Богородчани 20, Шилкевич Іван, Косів 10, Лівак П., Старі Кути 10, Мойсак Назар, Стрий 10 50, Глібовицька Ольга, Яворів 10, Ржеж Фердинанд, Ярослав 20, Данилишин Василь, Протеси 21 50, Мельниківна Володислава, Балагород 20, Грабар Степан, Криволюки 50, Шуляр Володимир, Братишів 20, Олександра Весоловська, Грушка 20, Єлєонора Шулярева, Братишів 20, Воробцівна Наталя, Посіч 23, Павло Дубик, Нагачів 15, Атаманів Гриць, Ковалівка 32 20, Боднарчук Василь, Крогулець 14, Саварин Антін, Яворів к. Львова 20, Гілевич Марійка, Гвоздець 10, Процюк Осип, Шульганівка 9 50, Пиндус Осип, Іванківка 29 50.

На „фонд допомоги для потребуемого учителя“,

адміністрований Секцією правної оборони, зложили від дня 20. липня до кінця листопада 1920.

(в марках):

Галькевич Марія, Рожавка вишня 50, Весоловська Олександра, Грушка 10, Матковський Зеновій, Жукотин 40, Зобківна Павла, Колоколин 10, Головчук Лія, Раковська 10, Саловський Юліан, Потиліччя 40 25, Федунків Юлія, Голгочі 5, Ільницька Анастасія, Вигнанка долішня 30, Ришкова Павла, Долина 20, Петрушак, Нисмичі 10, Козловський Орест, Рогатин 30, Положені учит. в Тухолі після спису 525 70, Малицький К., Щирець 100, Мохнацька Юля, Дубно 20, Мазурак Теодор, Гораєць 62, Мороз Григорій, Лани 40, Вітковицька Емілія, Заліщики 100, Вітковицька Іванна, Стрий 100, Гайда Панько, Підмихайле 20, Капустівка Ганна, Гербачі 40, Анатоль Стрийський 50, Романяк Іван, Дрогобич 50, Зазуляк Олекса, Ричигів, збірка від Тов. учителів 225, Михайло Струтинський, Львів 20, о. Теодор Попель, Дрогобич 20, Генрих Коваль, Львів 20, Теодор і Бронислава Грицай, Стріліська ст. 20, Іван Стронський, Збоїська 100, д-р Надрага, Львів 40, Коваль Генрих, Львів 15, Михайло Владичин, Соколики 20, Казимира Воронь, Сянік 100, Відд. Окр., Перемишль після спису 190, Вася Школьніцька, Павлова 10, Прокіп Обшарський, Козіївці 25, Бурак Іван, Вільхівка 10, Скориківна Емілія, Цішанів 20, Виницький Зено, Москалівка 200, Стельмах Денис, Жабинь 100, Мацех Володимир, Сілка Войнилівська 50, Будзинівська Магдалина, Команча 17, Пінковська М., Броди 50, Родович Ольга, Нагачів 10, Сембратович Галя, Галич 20, Марек Анна, Нивочин 80, Назарук М., Бучач 30 50, Андрухович Ангеліна, Горсхонля 20, Гомик Осип, Складисте 20 50, Загвойський О., Ляшки завязані 10, Ходиківна Євгена, Нова весь 30, Стеранка Степака, Зубрик 50, Бісікевич Олекса, Львів 300, Андрухович А. Горохонля 50, Колянковська О. Висоцько 20, Білозор Ф., Чопиж 40, Гординська М., Наконечне 77, Ришкова Павла, Долина 70, Любінецька Ірина, Фелиш 50, Левицька Олімпія, Желдець 20, Войтюк Семен, Пархач 15, Садозький Юліан, Моастирок 30, Мазур Микола, Лисець 10, Демкович Олімпія, Плоске 20, Мацевка Михайло, Старий Самбір 30, Мішкевич Віктор, Кобло 25, Барна Іван, Ліско 20, Бронислава і Теодор Грицай, Стріліська 55, Чмелик Іван, Монастирєць 50, Матвійч в Софії, Волошинова 30 50, Луців Яків, Іспелі 20, Ковальський, Либухора 20, Галань Михайло, Цетуля 60, Мазюк Корнелі, Воля Якубова 30, Комарницький Олекса, Воля Якубова 16, Марія Хмільова Соколів 50, Мараківна С., Чортків 20, Мейський Михайло, Торки 25, Декович Емілія Гедлярова 40, Назаревич Юля, Чистогора 100, Цігатова Н., Стрілбичі 20, Бабанич Евразина, Синевідсько нижнє 10, Козловський Орест, Рогатин 50, Потулак Юстин, Лукавця 30, Каміньський Корніло, Нагуевичі 50 50, Горбівна Іванна, Перегінсько 22, Сарабай Олександра, Грушів 20, Червинський Іван, Любачів 20, Кульчицький Володимир, Лузавиця горішня 30, Трач, Коношкі 10, Паньків Михайло, Перегінсько 20, Дацківна Софія, Поріче 30 60, Тимкевич Юлія, Деревня 10, Маєвський Іван, Купич воля 30, Савулівна Софія, Скочив 20, Скалений Теофіл, Богородчани 50, Дрогомирецька Осипа, Комарів 20, Цапів Ем., Бортків 15, Трембіцький Роман, Любачів 10, Швед Микола, Тигнів 10, Ковальська Наталя, Галич 19, Мішишин Василь, Змієвська 39 50, Душенчукова Катрія, Жовкава 38, Прокопович Я., Пчани 30, Копківна Розалія, Гибне 15, Дубик Павло, Нагачів 24 50, Савків Іван 500, Гайманович Степан 20, Дебера Іва, Арламівська Воля 20, Котис Теодозія, Вислік гор. 25, Кисілевський Теофіл, Жабє 20, Читальня „Просвіта“, Модрич 500, Петріна Антін, Стрий 50, Єзерська Ірина, Підгірці 35, Макух Михайло, Трудовач 20, Припхан В., Хомяківка 50, Винницький Дмитро, Нежу-

хів 30, Ольшанська Павла, Мокротин 30, Пеленський Дмитро, Бандрів хор 25, Литвин Дмитро, Рихвальд 500 50, Горнората П. Стеранка 50, Шабакевич Осип, Гребенна 20, Відд. Окр. Перемишль після спису 1.164, Кузьмак Геня Явора, Турка 20, Гораковська Марія, Деревня 15, Галань Михайло, Цетуля 40, Гарасим Василь, Садрава 40, Козак Михайло, Костельники 20, Геваніцький Юліан, Трибуківці 100, Кобил'а, Чашин 20, Лопушанська Софія, Млини 50, Дода Михайло, Улюче 50, Пилипчук Іван, Злоцьке 50, Дембіська Павла, Бучач 53 50, Чередарчук Василь, Броди 15, Нагановська П., Смерже коло Скольного 20, Солтис Онуфрій, Тернопіль 20, Мисик Іванна, Ванькова 40, Школьніцька Вася, Адамівка 10, Карманська Марія Полохова 20, Марак Микола, Копичинці 100, Оджинська Галя, Піддністрянці 50, Мусій Теодор, Карів збірка від Тов. равського повіта 2.740, Окр. Відд. В.з. П. в Ліську 140, Роман Катерина, Карликів 10, Шпільман, Кальне 200, Островська Осипа, Львів 20.

Заява.

З огляду на це, що дехто з учительських кругів кидав на нас клевету, немовби ми годилися з напрямом і орієнтацією „Рідного Краю“ заявляємо проте, що ми з „Рідним Краєм“ не маємо нічого спільного, а з орієнтацією цього дзєвника зовсім не солідаризуємося.

Іванна з Мурських Петрова і Денис Петрів
учителі у Львові.

ОГОЛОШЕННЯ.

Важне для Окружних Відділів Т-ва В. П. У.

Маю до продажу гарну бібліотеку. Твори педагогічного і політичного змісту. Річники Учительського Слова, Учителя, Неділі і інші. М. Матвійчук, Львів Льва Сапіги 53. III. поверх.

1-1

УПРАВИТЕЛЬ ШКОЛИ НА СЕЛІ, вдовець, сорокових літ хоче оженитися зі старшою панною або бездітною вдовою, котра любить господарство. Посаг вимагає. Фотографію долучити. Зголошен-я надсилати до Адміністрації „Учительського Слова“ під „СЕЛО“.

ХТО з Товаришів має старі читачки і букварі (За-клінського), а з новіших Гансберберга і Цімермана буде ласкавий мені на короткий час вижити або продати. М. Матвійчук, Львів Льва Сапіги 53. III. поверх.

1-1

НИТКИ найліп. англ. і франц. марки C'ark, Coats і С. В. 200 у, 260 у, і 500 у. (у = ярд = 0.914 м.) чорні і білі чч. 30, 36, 40, 50 і 60 тузинами і поод. шпульками; ПАНЧОХИ, СУКНА, БАРХАНИ, ПОЛОТНА і н. продає наш склеп на І. пов.: дальше костюми, плащі, сукні, спіднички і н., вкінці білля жіноче, мужеське, постільне і н. виконує наша робітня суконь і білля, по умірених цінах від 20 літ існуюча ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА „ТРУД“ стоваришення з обмеженою порукою.

Львів, РИНОК ч. 39. (вл. дім).

2-6

„ВПЕРЕД!“

Щоденний часопис, орган У. С. Д. П., виходить у Львові. Передплата виносить 100 марок на місяць, поодиноким число 4 марки. Адреса редакції та адміністрації: „ВПЕРЕД“, Львів, вулиця Руська ч. 3., I. поверх. Число на оказ посилається на жадання даром.

Під сю пору одинокий незалежний український щоденний часопис.

ВІДБУДОВА

промислово-торгівельна Спілка з обмеж. порукою
Львів, вул. Костюшка ч. 3.

доставляє: ремісничі знаряди, рілничі машини, знаряди і насіння, кінські підкови, цвяхи, січкари, кухонне начиння, сокири, пилки, ваги, оси до возів, коси й серпи, плуги, цемент, папу і дахівку.

Має власний ЗАЛІЗНИЙ СКЛЕП
— при вул. Трибунальській ч. 1. —

ЛЕН І КОНОПЛІ

нетерті й терті, чесані й нечесані та клаки приймає до виміни за готові вироби ткацькі, як полотно, цайг, бархани і т. д. на найкорисніших умовах лише

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА

СЕЛАНСЬКА
МЕХАНІЧНА
ТКАЛЬНЯ

„ПОЛОТНО“

спілка з обмеженою порукою
2—? У ЛЬВОВІ.

У власних варстатах виробляє: шлії, нашільніки, кантарі, шнури, линви і гурти, дешевше чим другі фірми.
(Бюро і склад при вулиці Зіморовича ч. 20., в домі „Сільського Господаря“).

В Товаристві „Взаїмна Поміч українського народн. учительства“ Львів, вул. Осолінських ч. 8 можна замовляти за попереднім надісланням грошей:

М. Галушинський: *Національне виховання* . . . 10 М
Др П. Натоп: *Народня культура й культура особистости* 60 М
М. Підгірянка: *Відгуки душі* (Поезії) . . . 20 М
Книжки вийшли накладом Т-ва В. П. У.

За редакцію відповідає Микола Мороз.

Свідомий Українець

обезпечує від огню свої будинки й інші річи тільки в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, вул. Руська ч. 20

Важне для страдаючих перепуклиною,
(брух, грижа.)

Бандажі на перепуклину пупця, черева і на підпахові перепуклини, черевні пояси, коректори проти горблення і таке инше доставляє:

Робітня бандажів **М. Л. ПОЛЯЧКА**
ЦІННИКИ ДАРОМ. В САМБОРІ. 1—2

Краєвий Союз господарських Спілок

торгов. Синдика Сільського Господаря

у Львові, Зіморовича ч. 20

Відділи: Перемишль, Костюшки ч. 5., Коломия, Ринок ч. 40., Стрий, Ринок ч. 6.

ДОСТАВЛЯЄ на замовлення господарські вози, плуги, борони, січкари, молот льні, керати, млинки до чищення збіжа, праси до витискання олю і всякі инші машини і господарські знаряди. Жадайте сейчас цінників.
1—1

„ЛУК“ Торговельно-промислова Спілка
з обмеженою порукою
Львів, вул. Костюшка ч. 1А.

приймає замовлення й оферти із усіх галузей рілництва і промислу; переводить купно заграничного збіжа; має на складі будівельний матеріал, рілничі знаряди і машини.

Макс Глязерман,

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ,

фабрика кавчукових стампіль і відливарня таблиць.

Львів, вулиця Сикстуська ч. 19.

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок ч. 10.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

Орган Товариства Взаїмна Поміч українського народного учительства.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ: річно 120 Марок,
піврічно 60 Марок, чвертьрічно 30 Марок.

ЦІНА ПРИМІРНИКА у Львові і на провінції **15** Марок.

Оголошення: За цілу сторінку 2000 М. за $\frac{1}{2}$ ст. 1000 М., за $\frac{1}{4}$ ст. 500 М., за $\frac{1}{8}$ ст. 250 М., $\frac{1}{16}$ ст. 150 М.
Оповістки 20 М. від петітової стрічки. — Оголошення 20 марок від петітової стрічки.

Адреса Редакції та Адміністрації: „УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО“, Львів, Осолінських ч. 8. II. поверх.

В 60-літню річницю смерті ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Коли під цю хвилю вся велика й широка Україна — на нашій землі обходить торжественно велике національне свято, коли в усіх закутинах нашого краю, де тільки бється українське серце, споминають не злим, тихим словом пам'ять найбільшого Сина України, Генія, Кобзаря та Пророка українського народу Тараса Шевченка, і ми українські народні вчителі, ми незамінні каменярі, що в поті чола розбиваємо щирим словом правди й науки гранітову скелю темноти для щастя будучих поколінь поклоняємося величчю Духа Кобзаря Пророка.

Цього року пам'ять його тим дорожча для нас, що не питаючись волі українського народу, через живе тіло України переходять окупанти білі й червоні, та кровію, залізом і огнем накидають українському народові свою волю. Пам'ять Кобзаря є для нас ще тим дорогою, що многі з його пророцтв уже сповнились. Були дні й місяці, в котрих Україна була паном своєї землі, коли вже була „сімя велика, вільна...“

В цю велику хвилю, під впливом волі мільонів зєдинених духово одною думкою й бажанням — не смертна Душа великого Генія уноситиметься над безкраїми степами України, дожидаючи цієї щасливої хвилі, „коли понесе з України у синєє море кров ворожу“ та звільнить її, щоби „полетіла до самого Бога молитися“.

Велике пошановання культу Шевченка вказує, які великі заслуги для українського народу положив Батько Тарас, а день роковин його смерті став всенароднім святом.

Історія життя Тараса Шевченка, це історія злої долі, це історія життя серед мук, страдання й покривдження, це прообраз історії українського народу. Історія українського народу, історія його розвитку, це тернистий шлях серед каміння, це дорога на Голгофту — куди український народ поніс свій тяжкий хрест, упадаючи під його тягаром — то знова двигався. Несчастну долю українського народу чудово зображує народня пісня:

Ой горе тій чайці
Ой горе небозі
Що вивела діток
При битій дорозі.

Подібна судьба зустрічала Україну в цілім її історичнім розвитку, через безборонні а незвичайно родючі українські степи переходили близькі й далекі сусіди манені жадобою багатств української землі. Безчисленні могили серед степів

свідчать про геройські змагання синів України в обороні своєї незалежності. Життя Шевченка — це в мініатурі — жива історія України — історія нещасної чайки.

Всього прийшлося в життю зазнати Кобзареві — в дитинячих і молодечих літах крпацької

Пр. 21/212. В Імени Річипосполитої польської! Суд окружний карний яко Трибунал прасовий у Львові рішив на внесок Держ. Прокуратури, що зміст часописи „Учительське Слово“ ч. 2 з лютого 1921 в статті під титулом: 1) Перед зїздом — в уступах а) від слів „Коли потрібна“ до „нашого сусіда“ — б) від слів „З приходом“ до слів „життя“ — 2) в статті „Вісти з Матернього Товариства“ від слів „Се свідчить“ до „найлучших сил“ 3) „Справа Східної Галичини в Женеві“ від слів „З приводу загального збору Союзу“ до кінця статті, в собі єсть з § 65 а з. к. узнав доконану в дни

25. січня 1921 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописи, щоби тото рішення помістив безплатно в найближнім числі і то на першій стор. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. Ч. 6 ex 1863 а іменно засудження за переступство на гривню до 400 Корон. — Львів, 27. січня 1921. — Підпис нечиткий.

неволі, а вольвому, нещасної неволі салдата — заслання. Ціле многострадалне життя поета розяснювала тільки безгранична любов до України, охота служити своєму народові й надія, що колись буде краще жити на Україні, про що Він згадує:

Так Дніпро крутоберегий
І надія брате,
Не дають мені в неволі
О смерті бламати.

Шевченко своєю піснею заговорив так, як ще до того часу ніхто не говорив. Він голосно висказав те, що було в самій глибині душі народу, що переніс на своїх плечах тяжке ярмо крпацької неволі.

Лише Шевченко міг піднести від імени свого закріпощеного народу голосний та справедливий голос протесту, він міг тільки зрозуміти тяжку неволю та вдовині, сльози. Шевченко, це неначе сам народ, що Його устами, Його піснею висказав свої кривди й образи. Своєю всемогучою піснею й рідним словом бив своїх ворогів, а зброя ця не була гірша від гармат та кулеметів. Шевченко, це неначе Пророк, зісланий від Бога на землю в найтяжчі хвили для українського народу, щоби своїм всемогучим словом піддержати віру в кращу будучність. Шевченко, це неначе український Мойсей, що довівши свій народ до границь обіцяної землі, сам не увійшов до неї, що ціле життя писав селянам про волю, не діждався маніфесту про освободження селян.

Головною провідною ідеєю у творах Шевченка, що червоною ниткою снується в усіх його писаннях, це безгранична любов до України і пожертвоування для неї. Він перший учив нас, що Україна велике святе слово, він розкрив перед нами могили, щоби з них почули ми голос минувшини, щоби з них заголосила народня дума могуча та голосна як Господнє слово. Він перший навчив нас, що:

Слава не поляже, а розкаже
Чия правда, чия кривда й чії ми діти.

Шевченко найкраще зрозумів долю та духа народу — велитня, народу „мужиків та дядьків“. Він учить нас любити Україну в добрі й злі часи, в хвили для нас радісні й сумні. Про це згадує в своїх віршах:

Подивіться на край тихий
На свою Вкраїну
Полюбіте ширим серцем
Велику руїну.

Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте,
В останню мінуту
За неї Господа моліть.

Поетичний талан Шевченка, Його любов до України, розвивається та кріпшає в міру вглублювання та зрозуміння історії сього народу. В перших творах Шевченка під впливом народньої пісні, степів та могил — бачимо тугу та жаль за Вкраїною, за козацтвом, гетьманами, про це й пише він:

Було колись на Вкраїні,
Ревіли гармати

Було колись — Запорожці
Вміли панувати,
Панували, добували
І славу й волю...

а коли перед Його очима розіграється трагедія крпацької неволі, коли:

„кругом неправда й неволя
Народ замучений мовчить“

Шевченко з нечуваним жалем згадує що:

„Було колись добре жити
На тій Україні...
А згадаймо може серце
Хоч трохи спочине...“

Познакомившись ближче з історією України, Шевченко шукає причин упадку України, аналізує історичні події, та приходить до переконання, що причиною неволі українського народу є не тільки прями вороги себ-то царська Москва, а що вина лежить і у наших батьків, гетьманів і старшин козацьких, котрі для власного добра пожертвували добром народу, та запродавались то Москві, то Польщі. Про них і згадує поет:

Ваші славні Брути
Раби, підніжки, грязь Москви
Варшавське сміття...
Ваші ясновельможі гетьмани.

про гетьманів, що занастили своїми уособленнями Україну згадує:

Чигирине, Чигирине,
Мій друже єдиний
Проспав еси степи ліси
І всю — Україну.

а про Хмельницького, що віддав Україну Москві пише:

Ой Богдане, Богданочку
Як би була знала
В колиці б задушила
Під серцем приспала.

Будучи на Україні Шевченко бачив, що причиною української неволі були й є земляки, що відчуралися від свого народу:

„Гірше Ляха свої діти
Її розпинають...
Так як пиво праведную
Кров із ребер точать“

та: помагають Москалеві господарювати

Із матері послідню
Свитию здійсмають.

До них то звертається поет з осторогою:

„Схаменіться, будьте люди
Бо лихо вам буде“.

Будучи на Вкраїні й стикаючися з народом Шевченко бачив та відчував як тяжко прийдеється боротись з царським режимом, які сильні основи царизму, він відчуває що „Зоря свободи“, ще не скоро зійде на Україні, та бувають хвили в котрих поет тратить надію на кращу будучність. В „Чигирині“ пише він:

Заснула Вкраїна

Буряном укрилась, цвільлю зацвіла,
В калюжі, в болоті серце прогноїла
І в дупло холодне гадюк напустила,
А дітям надію в степу отдала...

І часом здається Йому, що вже всьо пропало,
що Україні прийдеться примиритись з нещасною
судьбою, тому ревними сльозами плаче що:

Було колись панували
Та більше не будем.
що: „Не заревуть на Вкраїні
Вольнії гармати —
Не вернуться сподівані,
Не вернеться воля,
Не вернеться козаччина
Не встануть гетьмани
Не покрийть Україну
Червоні жупани.

Ці хвили зневіря, та сумніву були лише перелетними, що бачимо з того, що навіть в хвилях зневіри хоче поет голосно всьому світу доказати своєю піснею, щоби:

На весь світ почули
Що діялось на Вкраїні
За — що погибала,
За що слава козацькая
На всім світі стала.

Звертаючись до земляків-перевертнів взиває їх схаменутись та служити Україні, бо нема кращої країни на землі, над Україну.

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претесь на чужину
Шукати доброго добра.

Він просить земляків обняти:

Найменшого брата
Нехай мати усміхнеться
Заплакана Мати.

Шевченко вірить, що коли його землякам яснити муть найвищі людські ідеали любов, правда й воля то придуть кращі часи й своїм прозорим духом предсказує кращу долю, та остерігає ворогів свого народу:

Смійся враже, та не дуже
Бо слава не поляже!...
та: Не смійтеся — чужі люди
Церква домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі
Невільничі діти.

І в тій великій вірі закликає своїх земляків до діла, до борби:

Борітеся, поборете,
Вам Бог допоможе.
З вами сила, з вами воля
І правда святая.

Ця велика любов, та віра в серцю додавала йому сили на зимних степах Туркестану перетерпіти тяжку 10-літню неволю, де Шевченко для

себе нічого не бажав, хіба ще перед смертю побачити Україну і з найбільшою резігнацією, та великою вірою і безмежною любовію співає він:

Мені однаково, чи буду
Жити на Україні, чи ні
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині.
Однаковісінько мені.

Та не однаково мені
Як Україну злії люди
Присиплять лукавії і в огні
І окраденую збудять,
Ох, не однаково мені!

Шевченко, як народолобець і правдивий син свого народу, зрозумів, що причиною недолі українського народу був сучасний суспільний державний устрій, в якому селяне несуть кріпацьке ярмо, а пани користаються горожанськими правами, тому огненними словами виступає проти такого устрою та самоволі, та жадає рівних прав для усіх пишучи:

Усі люди, на сім світі
І царяга й старчата
Адамові діти.

Шевченко жадає землі для працюючого народу та виступає остро проти поміщиків, що користаються трудом крепаків-невільників:

Ви розбійники неситі
Голодні ворони!
По якому правдивому,
Святому закону
І землею усім даною
І крещеним людом
Торгуєте! Схаменіться
Бо лихо вам буде!...

Він знає, що одним з великих нещасть, є брак освіти на Вкраїні, тому бажає, щоби всі просвітілись і закликає своїх земляків до науки:

Учітеся брати мої,
Думайте, читайте
І чужого научайтесь
Свого не цурайтесь.

Він бачить, що минають літя й десятки літ, на Україні добра немає, народ темний та бідний і в розпуці питає чому:

І день іде й ніч іде
І голову схопивши в руки,
Дивується, чому не йде
Апостол правди й науки?

Поет вірить одначе, що коли любов, правда й воля запанує на Україні, тоді буде краще жити, тоді „буде правда на землі“ бо інакше „сонце стане і осквернену землю запалить“ та своїм прозорим духом заповідає що:

На оскорбленій землі
Врага не буде супостата,
А буде син і буде мати
І будуть люди на землі.

Він вірить іскренно, що настане час коли:

Забудеться сромітня
Давная година

І оживе добра слава
Слава України
І світ тихий невечерній
Тихенько засяє...

І сьогодні в 60-літню річницю смерті Кобзаря, коли слова засіяні Ним на українську ниву прийнялись з небувалим захопленням, та дали почин відродженню нації — налили в обояне серце живої козацької крові, вже тогож 1861. року земляки сповняючи Його заповіт похоронили тлінні Його останки на Чернечій горі над Дніпром, де здвигнено високий залізний хрест — символ відродження України. Крест цей, широко роздвигнув свої рамена, немовби хтів пригорнути до себе український народ, по цей і той бік Дніпра, та завзиває горнутись около ідей засіяних безсмертним Кобзарем.

І нам, що переживали ці щасливі хвили коли ці щасливі пророцтва сповнились, та коли 28. марта 1917. року

„Церква домовина (царська Росія)
розвалилась, а з під неї встала Україна“

та коли український народ сповняючи заповіт, повстав проти своїх гнобителів, та пірвав кайдани неволі, та серед безчисленних жертв стелить шлях для дальшого свого розвитку. Хотя зараз цей шлях затемнився, ми віримо що:

Не вмірає душа наша,
Не вмірає воля

і тому з ще більшим пошанованням згадувати-мем пам'ять Кобзаря, щоби стати гідними тих великих ідей, для котрих жив і страдав Батько-Тарас.

Поки Дніпро-Батько котить свої могучі хвили у Синєє море, поки жив, живе й жити-ме український народ, поки в наших серцях, бється хотя одна капля козацької крові, пам'ять Його жити-ме між нами у віки.

Будеш Батьку панувати,
Поки живуть люди,
Поки з неба сонце сяє
Тебе, не забудем.

Степан Литвин.

Ювілей Ю. Романчука.

Дня 24. лютого ц. р. — починає президент Юліян Романчук 80-тий рік життя.

Серед невимовно тяжких обставин і політичних відносин розпочав п. Романчук громадянську роботу. Українська суспільність в Галичині пробуджується з просоння, в яке попала під навалю ворожих їй сил. Довкруги панує зневіра у власні сили, темрява, національна несвідомість, політична невиробленість, брак горожанських чеснот. Національна думка доперва що кристалізується, побороючи чужі, надто сильні впливи. Серед ідейної молодіжї проявляється шукання шляхів громадянської роботи.

В таких важких обставинах виступає п. Романчук до громадянської праці, тяжкої, повної са-

мопожертвования, не оглядаючися на перепони, роблені Йому зі всіх сторін. Цю роботу веде безпереривно на Своїому зависимому становищу як гімназійний професор. Мимо ріжнородних фаз політичного життя нашого народу вів Свою роботу чесно, з посвятою усіх Своїх сил, працюючи де міг і як міг над культурним і політичним піддвигненням Свого занашеного народу.

Українське Учителство, уміючи цінити того рода працю своїх виняткових людей, висказує Своему Предтечі Ювілятові найбільше признання і глибоку пошану за його велику, виняткову роботу, котрої наслідки проявились так блискучо в новіших часах і жєлає Йому діждатися часу, коли Його робота засяєвоплоченням ідеї, якій ціле Свое життя служив і всі Свої сили віддав в безмірній посвяті.

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а Взаїмна Поміч галицьких і буковинських учителів (ок).

Дня 13. лютого ц. р. відбувся у Львові в кімнатах Товариства „Воля“ зїзд відпоручників Окружних Відділів Товариства „Взаїмна Поміч українського народнього учителства“. Прибуло понад 200 учителів і учительок з усіх майже повітів Східної і деяких повітів Західної Галичини.

Наради зїзду отворив голова Товариства т. Стронський і покликав на секретарів т. Великановича і т. Пашкевичівну.

Тов. Великанович відчитав привіт Ради Тов-а „Просвіта“ у Ковлі слідуячого змісту:

„До Президії Зїзду Відпоручників Окружних Відділів Т-ва Взаїмна Поміч галицьких і буковинських учителів і учительок.

Тов-о „Просвіта“ в Ковлі шле Товаришам-учителям братерський привіт з нагоди відбування у Львові 13. лютого 1921 р. зїзду відпоручників Окружних Відділів Т-ва Взаїмна Поміч учителів.

Бажаємо Вам — в сучасну для української нації тяжку політичну хвилю — успіху в Вашій нелегкій праці на користь нашого поневоленого народу.

Ковельський повіт, темний затурканий закуток Волині, та зруйноване Полісся — слідкує за всіма проявами культурного життя у братів Галичан, маючи переконання, що національно-політичні здобутки Ваші є разом і придбанням Волянців,

Українське шкільництво в Ковельському повіті — як і взагалі скрізь на Волині — майже не існує; учителі Українці без праці і обєднатися при допомозі становой організації, по незалежним обставинам, вони не можуть. — „Просвіти“ на Волині є поки що одинокими організаціями, коло яких гуртується наше безробітне учителство.

Пам'ятаймо, що в єднанні — наша сила!

Хай живе Вільна Школа в єдиній, неподільній, незалежній Україні!“

Привіти зїздови зложили: п. д-р Баран від „Народнього Комітету“; п. Галушинський від Краєвого Ювілейного Комітету для святкування 60-літнього ювілею Шевченка і від „Учительської громади“; п. редактор Федорців іменем незалежної української преси; п. д-р Л. Ганкевич від с.-д. партії; п. Кушнір від професіонального Союзу і п. Буцманюк від „Рідної Школи“. Крім згаданих, були

присутні як гості пп. д-р Макарушка, інспектор шкіл Педагогічного Товариства і д-р Володимир Бачинський.

Реферат про теперішній стан українського народнього учительства і шкільництва виголосив дир. Тов-а п. Іван Ліщинський.

Головним джерелом всіх насильств, поповнених на українським народі і шкільництві, це проклятої памяти обіжник Шк. Кр. Ради з 31. мая 1919 року ч. 143 пр. Вже в пропам'ятному письмі, яке Товариство „Взаїми Поміч українського народнього учительства“ вручило Президії Ш. К. Р. на руки делегата п. Собінського домогалося українське учительство знесення всіх виїмкових постанов обіжника Ш. К. Р. з дня 31. мая 1919 р. ч. 143 пр., зродженого в атмосфері оружної боротьби під психічним діланням найострійших національно-політичних пристрастей.

Домагання організації українського учительства, порушені в резолюціях чотирьох меморіалів і сімох рефератів, вручених президії Ш. К. Р. на руки делегата п. Собінського в днях: 21/II, 4/III, 8/III, 27/III, 3/IV, 25/V, 8/VII, 26/VIII, 4/IX, 13/X, 20/XI 1920 і 8/I 1921 року, зміряли до видання заряджень Шк. Кр. Ради. які усянули би надужиття, що впливають з факту існування названого, два рази ревідованого, одначе в змісті незміненого розпорядку, не принесли позитивних наслідків, бо засадничо не виконано ні одного з вісьмох домагань, повторюваних і основно умотивованих в згадааних вже чотирьох меморіялах і сімох рефератах.

Привернення до служби і виплата платні деяких товаришів(-шок) протягається вже більше року без подання їм доказів якоїсь провини на письмі. Товариство В. П. У. предклядало три до чотири рази справи тих товаришів (шок) до полагодження Шк. Кр. Раді, та крім надії на користне полагодження, не осягнуто в їх справі нічого. Т. т.: Посипанко з женою, Маланчук, Равлюк, Фуртак і багато ин. замість шукати иншого заняття, ждуть більше року на сповнення надій, якими кормить їх Шк. Кр. Рада. Як лихі наслідки викликає вижидання з дня на день полагодження справи, це знають добре ці, що такий стан спричинили.

Деяких товаришів (шок) справді регабілітовано, так не дається їм служби і платні, лише кажеться їм шукати посади в иньших округах.

Загально відомим є, що шкільні повітові власти не надають посад українському учительству. Трапиться часом, що десь там якась шкільна повітова власть прийме українського учителя (ку) до служби, є це лише рідкі винятки. Так, тт. Бернацька, Малець, Жулава, Савицька Евдокія, Красноперівна і багато ин. остаються дальше без служби і платні, хоча їх регабілітація зовсім переведена. Яка отже користь з переведеної регабілітації? А робиться це нелише з провізоричним учительством, але також і зі сталими учителями, які мають за собою близько половину літ повної служби, н. пр. з т. Дмитром Фалендишом, сталим учителем в Тернопільщині, котрому Шк. Кр. Рада з дня 28. січня 1921 до числа 74/бр. б. 21. донесла, що порішила його регабілітацію, зачислила до групи „Б“, а о посаду може старатися в якім небудь шкільнім окрузі.

Деяких регабілітованих переноситься на инші посади, через що наражується їх на цілковиту матеріальну руїну, бо шкільні власти роблять це в той спосіб, що надають ніби-то нову посаду,

а не переносять, тож відмовляють коштів перенесення. Напр. т. Казанівський, котрого Шк. Кр. Рада письмом з дня 14/I. 1921 р. ч. 159/бр. б. повідомила, що він регабілітований, зачислений до групи „Б“ і надається йому посаду управителя школи в Селисках.

Вершком болю, який спричинює Шк. Кр. Рада регабілітованому українському учительству, це перенесення на Мазури. Шк. Кр. Рада письмом з дня 22/XII. 1921 р. до ч. 4451/бр. б. доносить Шкільній Окружній Раді в Тарнобжегу, що т. Бундзяк не відносився ворождо до польської народности, тож регабілітує його, зачислює до групи „Б“ і надає йому посаду в Грембові, тарнобжеського округа. Шкільній Кр. Раді відомим є, що т. Бундзяк є жонатий з учителькою, котра до нині не-регабілітована, без посади і платні. Вона не видає в тім напрямі жадного рішення, чим побільшає і так вже розпучливе положення т. Бундзяка. То само відноситься до т-ки Демчишинівної і б. ин.

Ціль цього ясна: знищити матеріально і морально українське учительство, позбавити українське шкільництво найкращих сил.

Дальшу част реферату пропускаємо з причини з конфісковання в „Укр. Вістнику“.

В кождім майже меморіалі і рефераті, про які згадано в горі, домогалося Товариство асигновання платні від дня зголошення до служби, а не зложення приречення, рівнож виплати всіх залеглих поборів, як також платень вдовам по поляглих учителях Українцях в послідних двох літах, одначе без найменшого висліду.

Потім перейшов референт до справи українського шкільництва.

Українське учительство бажає працювати в користь свого населення і гоїти рани, завдані довголітною війною. Президії Шк. Кр. Раді відомо, що від давна змагає кожда суспільність до націоналізації школи, а і делегат п. Собінський, обнимаючи уряд президента Шк. Кр. Ради і на зборах польського учительства заявив, що лише національна школа може якраз виховати дитину і збити з неї свідому одиницю суспільности, до котрої належить. Ця справа була широко обговорювана і на послідних окружних конференціях. Загал учительства висловився за націоналізацією шкіл і ва тим, щоби польські діти учили Поляки, а українські діти учили українські учителі.

Шкільні власти принововлюють цю справу до польських шкіл і по містах усувають з них управителів і учителів Українців, хоч там вчаться і українські діти. Лише инша міра є для кількох укр. шкіл по містах і для переважної кількості шкіл по селах. В Тернополі до чисто укр. школи заіменовано в половині падолиста дві учительки-Польки, а регабілітованого з 1. падолиста 1920 р. Українця цієї школи п. Демчука оставлено по 9 літах служби без посади і платні для браку місця. Те саме в школі ім. Шевченка в Яворові і Шашкевича у Львові. Регабілітовані українські сили остаються без служби і платні, бо більша частина укр. шкіл по селах обсаджена польськими силами, з котрих деякі не уміють навіть по українськи говорити, (як н. пр. Шабівна в Трускавці).

Ярким фактом покривдження укр. шкільництва може послужити стан укр. школи в Добро-творі. До упадку Австрії була там 4-класова школа о шістьох уч. силах з укр. викладовою мовою. З приходом польської влади утворено з початком

шкільного року 1919/20 польську експонівку (І-кл.), котру приміщено в будинок укр. школи. Там міститься вона далше. Українську школу перемінено на 2-кл. Т. Лобайови виставлено декрет з дати Камінка 4. І. 1921 ч. 11, котрим на припоручення Шк. Кр. Ради з 21. грудня 1920 ч. 43068/І. приділяється його на посаду 2-кл. школи „повшехней з єнвикем викладовим рускім в Добротворже з важносьон од 1. стичня 1921“. При укр. 2-класівці є іменовані дві сили, це є. т. Лобай і його жена. Мешкання, господарські будинки, ґрунт і город укр. школи зайняв учитель польської школи, нежонатий, а управитель укр. школи з женою і 3 дітьми остається без приміщення. З Курдинівки пов. Зборів доносять, що новий учитель — Поляк на тайний приказ інспектора перемінив викладну українську мову на польську. Діти вчить лише на польській мові, навіть молитви.

В повітах Товмачському. Снятинському, Косівському і інших редукується без причини учительські сили і не відкривається шкіл в багатьох селах, хоч місцеві обставини зовсім на це дозволяють. В Товмаччині в більшості сіл нема науки, бо інспектор Мончалозкі не дбає про школи. Ні одного Українця не прийняв до служби, натомість цілі родини польські дістають посади при українських школах, хоч не знають зовсім української мови.

Опісля обговорив референт відбуті з кінцем минулого року окружні конференції і вибір майже всього польських кандидатів до Шк. Окр. Рад, справу відсудження українського учительства від служби і платні з причини виконання особистої табелі рубрики приналежність словами: Східна Галичина під забором Польщі; справу полонених учителів Українців в таборі в Тухолі; вкінці справи громадянської роботи українського учительства і станово організаційні справи.

По основно переведеній дискусії виніс зїзд відпоручників українського учительства отсі ухвали і резолюції:

Зїзд відпоручників українського народнього учительства стверджує: 1) В правно-службових справах українського учительства: Шк. Краєва Рада, видавши по заняттю Польшею Східної Галичини обіжник з дня 31. мая 1919 року ч. 143 пр., позбавила ним поверх вісімсот (800) укр. учительських сил служби і платні, чим спричинила їх матеріальну і моральну руїну.

Тепер, по 20 місяцях існування цього обіжника, постанови його далше без зміни існують, а краєва шкільна влада і досі терпить різні надужиття підчинених їй функціонерів.

Зїзд укр. учительства стверджує з прикрістю, що мимо дванадцяти інтервенцій представників організації українського учительства у Президії Краєвої Шкільної Ради, мимо чотирох меморіалів і сімох рефератів, вручених тійже Президії на протязі минулого і з початком біжучого року:

а) не покликано до служби і не виплачується платні багатьом, бо понад двом соткам учителів (льок), яким не доказано найменшої провини або яких цілковито ще не переслухано;

б) не виплачується прийнятому до служби учительству платні від дня зголошення до служби, а також залеглих платень;

в) не приймається з правила до учительської служби кандидатів (-ок) учительського звання;

г) не покликується до служби управителів і учителів більшекласових міських шкіл, хоч вони побирають платні, переноситься їх в стан спочинку передчасно, вимірюючи їм емеритури на основі давніших норм;

г) шиканується реґабілітоване учительство масовим перенесенням на посади у віддалені повіти, а послідніми часами численним переносенням на Мазури;

е) не покликано до служби у Східній Галичині ніодного майже шкільного інспектора української народности;

є) не виплачується вдовам по українських учителях підмог і емеритур.

Відтак ухвалено слідуючі резолюції:

I. Зїзд відпоручників Українського народнього учительства домагається від шкільної краєвої влади привернення стану правно-службового положення українського учительства з австрійських часів.

II. В справі українського народнього шкільництва.

Зїзд відпоручників українського учительства стверджує повний занепад українського шкільництва. Українське населення позбавлене всякого впливу на своє шкільництво як в шкільній краєвій, так і в повітових і громадських Радах. Не привертається шкільної науки в українських місцевостях, хоч обставини зовсім на це дозволяють. В українських школах в майже чисто українських місцевостях впроваджується польську викладну мову. Занедабується цілковито українські школи великою, а злишньою редукцією українських сил, як також браком вивінування. Приділюється масово до українських шкіл учительські сили польської народности часто без потрібної кваліфікації як по селах, так і по містах. Переноситься українське учительство на Мазури або відмовляється йому служби без подання законної причини.

III. В справі переносення українського учительства в инший повіт і на Мазури.

З огляду на це, що масове переносення українського учительства на посади в инші і то у віддалені округи руйнує його матеріально і морально, а в послідних часах масове переносення на Мазури позбавляє українське шкільництво найкращих учительських сил, домагається зїзд:

Здержати усі зарядження в справі перенесення українського учительства в инші округи, а передовсім на Мазури. Доконані вже перенесення відкликати і дати змогу перенесеним повернути на свої попередні посади.

IV. В справі усування з посад з причини виконання особової табелі рубрики приналежність.

Цю резолюцію сконфісковано в „Українській Вістнику“, тому не можемо її подати.

V. В справі вибору делегатів до Шкільних Окружних Рад і дисциплінарних комісій.

Зїзд відпоручників українського народнього учительства стверджує, що спосіб переведення виборів учительських делегатів до шкільних округ-

них раді дисциплінарних комісій, рівнож крайно вороже заховання польського учительства супроти українського на шкільних окружних конференціях, відбух з кінцем минулого року, де вибрано в усіх майже повітах з малими винятками польських кандидатів, дає ще один доказ більше, що корисна праця українського учительства з польським під управою одної шкільної влади є рішучо неможлива.

Зїзд домагається від Шкільної Краєвої Ради направити заподіяне в цей спосіб українському учительству лих і спричинити, щоби українське учительство мало у всіх Шкільних Повітових Радах свого принайменше одного відпоручника.

VI. В справі учительської шкільної та громадянської праці.

Зїзд відпоручників українського учительства звизає все українське учительство :

- а) виконувати як найсовіснійше учительські обовязки;
- б) давати ініціативу і спомагати всякі заходи в справі оснóвування українських приватних голов-но народніх, як і інших шкіл;
- в) відновляти і по можности вести місцеві просвітно економічні товариства;
- г) вести рішучу борбу з неграмотністю;
- г) спрямувати молодіж до різних шкіл;
- д) йти на стрічу всім ідейним проявам і змаган-ням місцевого населення і з ним удержувати щирі і приязні зносини.

VII. В станово-організаційних справах.

Зїзд відпоручників українського учительства звизає все українське учительство :

- а) відновити в якнайкоротшому часі діяльність Окружних Відділів відбуттям загальних зборів і поширенням між загалом учительства організаційної свідомости та обовязковости у членських повинностях;
- б) заснувати при Окр. Відділах С. П. О. і комітети несення помічі безробітним товаришам(кам), вдовам і сиротам;
- в) вступити в члени Товариства В. П. У. та виконувати всі членські і організаційні повинности, а то під загрозою відмови всякої помічі в будучині;
- г) причинитися до купна Учительського Дому.

VIII. В справі полонених учителів-Українців в Тухолі.

З огляду на це, що в нашому безпросвітному краю дається відчутти брак мужеських учительських сил, домагається зїзд відпоручників українського учительства від Краєвої Політичної Власти нашого краю поробити всі можливі заходи у компетентних чинників о негайне звільнення з таборів полонених в Тухолі всіх остаючих там понад 50 учителів Українців.

IX. Апелъ до української суспільности.

Зїзд українського народнього учительства звертається до цілої української суспільности з за-зивом ратувати своє шкільництво від упадку, до якого довели його і доводять далше Шкільна Краєва і Повітові Власти.

X. Відклик до учительства Культурного Світа.

Зїзд відпоручників українського народнього учительства відкликється до учительства усіх культурних нарорів з проханням заінтересуватися по-ложенням українського народнього учительства і шкільництва на його рідній нещасній землі.

Під кінець згадав референт про незорганізовани-сть українського урядництва і про лихі наслідки браку організації як для самого урядничого стану, так і для загальної справи.

Справу зміни статута реферував голова Товариства п. Іван Стронський. Всі зміни прийняв зїзд без дискусії.

Звіт про економічні справи Товариства і ка-совий звіт зложив дир. Т-ва тов. Генрих Коваль. Бю-джет Т-ва на 1921 рік в активах має виносити 273 тисяч марок, в пасивах 447 тисяч марок, недобір виносить 174 тисяч марок. Щоби сей недобір ви-рівнати, референт пропонував піднести місячні член-ські вкладки.

Товариство В. П. У. у Львові не може розви-нути як слід своєї діяльности через брак відповід-ного поміщення Товариства.

Під теперішню хвилю Товариство має примі-щення „з ласки“ при Товаристві „Воля“ в двох маленьких кімнатах, в котрих працює 8 бюрових силі. Через це всі агенди Товариства, предвиджен. статуту § 3, не можуть розвинути.

Ціле українське народне учительство мусить постаратися о свій власний Учительський Дім у Львові, в якім були би поміщені:

- 1) Матерне Товариство В. П. У.;
- 2) Кредитове Товариство Взаїмна Поміч учи-тельська;
- 3) Редакція „Учительського Слова“, видавни-цтво педагогічних творів і інші видавництва;
- 4) Центральні магазини (наукових приборів, харчеві і одіжеві і т. п.);
- 5) Книгарня і антикварня;
- 6) Бурса для учеників(ць) народніх учителів;
- 7) Учительський готель;
- 8) Інші підприємства, предвиджені статуту Товариства.

На купно Учительського Дому ухва-лено зібрати протягом місяця два міліони марок.

Суму ту маєтсья зібрати дорогою уділів. Один уділ виносить 1000 марок. Організацією збірки уді-лів займуться Окружні Відділи в спосіб обгово-рений на сходах Окружних Відділів. В повітах, в котрих не відновлено ще Окружного Відділу, кожний член має прислати уділи впрост до То-вариства до Львова.

„МАКСИМ І МАРКО“

пересилають цією дорогою всім українським дітям, а передовсім збиточникам від себе привіт і запит: чому доси не заізналися з ними?

Спішіться — бо наклад сеї веселої книжочки вже кін-читься, а друге видання буде в двоє дороще.

Ціна книжочки 40 Мк, з пересилкою 45 Мк. Замовлення слати: Видавництво „Світ Дитини“ Львів Зіморевича 3.

Зїзд відпоручників укр. учительства ухвалив одноголосно слїдуючі внесення:

- 1) Вирівнати залеглі членські вкладки від 1914 року до 191^о включно по 12 марок річно;
- 2) місячні членські вкладки піднести від 1. січня 1921 року з 5 марок на 20 марок місячно;
- 3) кожний Українець учитель і учителька має найдалше до 15. марця зложити найменше один уділ на купно Учительського Дому в сумі 1000 марок.

Зїзд народнього учительства висказує Головній Управі Своєї організації повне признання за її дотеперішню діяльність, годиться із усіма її дотеперішніми заходами в усіх справах, входячих в круг статувої діяльності Товариства і обдаровує її повним довірем.

Опісля вибрано делегацію, яка має ухвалені на зїзді резолюції передати Президії Шкільної Краєвої Ради і Генеральному Делегатови.

Звіт з делегації у п. Делегата Ст. Собінського.

В понеділок 14. цього місяця передала депутація зїзду Делегатови п. Собінському меморіал в справі українського народнього учительства і шкільництва.

Речник депутації т. Ліщинський, переповівши змісту меморіалу, відчитав ухвали і резолюції, спрямованні до Шк. Кр. Ради.

Делегат п. Собінський, котрий ті самі домагання українського учительства чув вже з уст представників Т-ва В. П. У. понад десять разів, не міг чи не хотів зрозуміти, що ті домагання є слушні і оправдані, що справи представлені у збірці фактів, які т. Ліщинський передав Президії Шк. Кр. Ради до рук п. Собінського в дни 12. лютого ц. р. є вірні.

Годі було зрозуміти п. Собінському, що самим переведенням регабілітації без рівночасного надання служби і платні не може українське учительство вдоволитися. Не міг тоже зрозуміти п. Собінський, що справа реституції українського учительства проволікається більше року. А вже ніяк не міг п. Собінський поняти, що понад двіста учительських українських сил, котрі перед кількома місяцями, а деякі з них навіть перед роком зголосилися до служби, є нині без служби і платні.

Що до відсудження українського учительства від служби і платні з причини вивовнення рубрики приналежність особової табелі словами: Східна Галичина і т. п., сказав п. Собінський, що так мусить бути, бо на це є польський закон. Позбавлені служби і платні можуть її позискати, як що зголошуться в Окружній Шк. Раді, оправдають свою провину і вивовнять особову табелю після бажань шкільних властей.

Що до вибору на делегатів до шкільних окружних Рад і дисциплінарних Комісій лише польських кандидатів, то це сталося рівнож після польського закону, який тепер обов'язує. Все діється отже по закону.

По півторагодинній горячковій дискусії заявив п. Собінський, що має чисту совість і робить для українського учительства все, що лише може.

Звіт з делегації у п. Генерального делегата Ст. Галецького.

Після ухвали Надзв. Загальних Зборів, пере-

дано п. ген. делегатови Ст. Галецькому меморіал в справі конфінованих учителів і в справі звільнення нар. учительства з табору полонених в Тухолі-Пан делегат прихильно прийняв делегацію обіцяв все зарядити в справі звільнення нар. учительства від конфінування, а в справі звільнення з табору полонених в Тухолі обіцяв спис учителів передати президентови міністрів п. Вітосови і прихильно інтервеніювати в тій справі.

До 15. марта б. р. маємо зібрати 2 мільйони марок на Учительський Дім Львові.

КОМУНІКАТИ.

I.

До всіх Окружних Відділів Тов-а В. П. У. Після ухвали Надзв. Загальних Зборів Т-ва В.П.У. у Львові з дня 13. лютого 1921 звизається всі Виділи О. В. Т-ва В. П. У. зайнятися збіркою уділів по 1.000 М на Учительський Дім у Львові.

До 15. марта б. р. мусимо зібрати суму 2 мільйони Марок. Тому не тратимо ні одного дня — а взятися до праці.

Т-во В.П.У. подає способи організації збірок уділів:

1) Скликати Сходиди в найкоротшому часі з рефератом о потребі свого Учительського Дому у Львові.

2) Вибрати комітет збірковий з 5 осіб і поділити цілий повіт на 5 районів (селами) і від хати до хати учителів ходити в цілі зібрання уділів.

3) На 1. марта в осідку податкового уряду зарядити збірку уділів при виплаті учительських платень.

4) Окружний Відділ повинен наложити на поодиноких членівліпше матеріально стоячих більшу скількість уділів.

5) Впливати на українські інституції і поодинокі одиниці з поза учительського стану до складання уділів.

Зібрані уділи належить сейчас вислати до Т-ва В. П. У. з виказами поодиноких членів, які в платили уділи.

Належить звернути увагу членам Т-ва В.П.У., що в їх власнім інтересі лежить льокація їх готівки в кам'яниці у Львові. Всіх членів-уділовців Головна Управа Тов-а В. П. У. запросить на збори, які відбудуться підчас Великодних латинських свят.

II.

В шкільних округах, в яких не відновлено ше Окружних Відділів має кожний Українець учитель (ка) присилати уділи впрост до Т-ва В. П. У. у Львові.

III.

До всіх Окружних Відділів Т-ва В. П. У. Після ухв. Надзв. Заг. Зб. з дня 13. II. 1921. повідомляється всі Окр. Відділи що:

1) всі члени Товариства мають заплатити залеглі членські вкладки до 1919. року включно по 12 М річно (1 К = 1 М), за 1920. р. 60 М річно.

2) на рік 1921. піднесено членські вкладки від 1. січня б. р. з 5. М на 20 М місячно.

Членські вкладки належить висилати через Окружні Відділи, або впрост до Т-ва у Львові.

Дирекція.

IV.

Взивається всіх Товаришів (ок), котрі зголовилися до служби, а по нинішній день остаються без служби або платні мають сейчас у власнім інтересі віднести до Головної Управи Т-ва В. П. У.

Із мартирології українського учительства.

Тов. Володимир Чолій сталий учит. 4-кл. школи 16 літ служби, по переведенню його регабілітації, дістав письмо слідуячого змісту:

R. Szk. Kr. z 6.II. 1921 L. 438 Br. Rada Szk. Kr. rehabilitowała Pana, zaliczając go do grupy B. O posadę może się Pan starać w którymkolwiek bądź okręgu szkolnym z wykluczeniem powiatu doliniańskiego. O czym się Pana zawiadamia. Del. Min. W. Rel. i os. publ. Sobiński.

Це письмо хіба куріоз з правної сторони. Погадження справи після настроїв і доброго гумору референтів Шк. Р. Кр., які про якісь закони не мають поняття. Учителя сталого регабілітується, а рівночасно звільняється зі служби.

Сталого учителя покликають на державного урядника, а рівночасно кладеться його „ex lex“. Цікаві оренчення, на які ніякий правник не здобудеться.

Т. Посипанко Іван, сталий управитель в Дубю, повіт Броди, 20 літ служби, батько трое дітей. — За часів української влади учителював в Братківцях, повіт Стрий. При галицько-українській Армії не служив.

По приході польських військ арештовано його в Братківцях дня 8. червня 1919 р. Від 8—10 червня 1919 р. пересидів в тюрмі полевого Суду в Стрию, а від 12. червня до 2. липня в Бригітках у Львові. Дня 19. липня 1919 р. переведено його до Стршалкова, де прожив до 5. січня 1920 р. На волю вийшов без переслухання і без подання йому причин інтерновання на основі рішення Міністерства військових справ Деп. II. з дня 22. грудня 1919 р. ч. 7929/19 I. і Д. О. Г. в Лодзі до числа 10818/II. — Дня 7. січня 1920 р. конфіновано його в Стрию. В половині липня 1920 р. зголосився до служби в Шк. Окр. Раді в Стрию. В січні 1920 р. зголосився знова до служби в Шк. Окр. Раді в Рогатині, прохаючи о учительську посаду в Залужу, де був переведений в жовни 1918 р. В лютім 1920 р. зголосився знова до служби в Шк. Окр. Раді в Бродях і вніс прохання до Шк. Кр. Ради у Львові.

Тому, що не вернув до Стрия по большевицькій інвазії, де був конфінований, конфіновало його знова Староство в Рогатині дня 30. грудня 1920 р. ч. 23322 на основі розпорядження Староства в Стрию з дня 6. грудня 1920 р. ч. 22857 у Виспі, де для недостачі матеріальних средств був приневоленний проживати.

Досі є без служби і платні.

Т-ка Марія Посипанко, жінка Івана П. стала учителька в Любичі, повіт Рогатин, тимчасово приділена до Дубя, повіт Броди. — 18 літ служби.

За часів української влади проживала в Братківцях, повіт Стрий, де учителював її чоловік.

З початком липня 1920 р. зголосилася до служби в Шк. Окр. Раді в Стрию. Цього-ж місяця викинула її учителька-Полька Курковська з мешкання і відібрала шкільний город, оброблений і посяний коштами і трудом її чоловіка.

В грудні 1919 р. зголосилася до служби в Шк. Окр. Раді в Рогатині і в Шк. Кр. Раді.

Досі є без служби і платні.

Найгарніша льокація готівки в Учительським Домі у Львові.

Поклик до Товаришів -ок в Америці.

Під цю пору знаходиться в Галичині понад 200 українських учителів -льок без служби і платні, багатих незаосмотрених родин по померших і пологонених учителях. На ратовання названих учителів -льок і їх родин від голодової смерті потребує Товариство великих фондів, яких при теперішніх обставинах в нашому краю годі видобути.

Управа Товариства відкликається до жертвенности Товаришів -ок в Америці, котрі присилкою жертв допоможуть своїм Товаришам -кам в старому краю і виратують десятки учительських родин від голодової смерті.

Жертви просяться слати порученими листами на адресу Товариства.

Ще про шк. інспектора Стефанцюва.

Славний Миколай Стефанцюф шкільний інспектор по кожній дописи в „Учительським Слові“ дуже сердиться на Русінуф та нарікає, що вони вою-я „samemi łajdactwami“. Він боїться вислати спростовання „bo to by było jeszcze gorzej“ — за те старається він вибілити свою інспекторську честь при помочи „porządnych rusinów“. Скоро появилася перша нотатка в 7-мому числі „Уч. Слова“ він розіслав до всіх учителів Українців, яких допущено до служби писемце такого змісту: „zechce Pan jawić się w biurze P. s. okr. dnia 14-tego lipca 1920 albo i prędzej w bardzo ważnej sprawie osobistej“. Приїхало кількох, а преславний Стефанцюф зі слезами в очах представив, яку страшну кривду йому Українці заподіяли та просив написати, що це все неправда і ствердити все власноручними підписами. Присутні обіцяли це все зробити, а найшовшися за порогом канцелярії здвигнув кожний плечима та поїхав до дому. Оден тільки М. К. учит. зі Снятина написав щось в роді спростовання в яким заперечував, що Стефанцюв не викидає учителів з мешкань, та що шкільні влади прийняли кожного до служби хто зголосився, що шкільна Рада окружна звивала всіх до підписання приречень, а посвідки доручень є в актах і т. д. Се письмо інспектор давав иншим Українцям підписувати, але мабуть не багато учителів це зробило і не стало їм відваги небо-

ракам вислати до „Уч. Слова“ спростовання. Колиж в 1-шому числі 1921 р. „Уч. Слова“ появилася нова допись, яка докладно вияснила „педагогічну“ діяльність Стефаньцюва в снятинських окрузі, скликав він своїх конфідентів з К. на чолі, показував їм якісь акта і казав їм підписатися на щось. Чи це буде спростовання побачимо! (Пр. ред. Чи не для Шк. Р. краюї?) Ми знаємо, що Стефаньцюф хоче, щоби всі йому підлизувалися як К., який пересиджує цілими годинами в інспекторській канцелярії, ба що більше під дверми канцелярії, бо „тут можна нераз багато цікавого довідатися“. За вислуги нагородив Стефаньцюф К. дуже щедро; швагра учителя і сестру учительку, людей, що недавно пібралися переніс до Снятина, а старого учителя Хромовського, батька дев'ятеро дітей з яких 6-го ходять до школи пхає до Дисурова, де нема навіть шкільного будинку а й мешкання годі дістати — таких фактів є більше.

Кінець кінцем ще раз стверджуємо: 1) фактом є, що все українське учительство Снятинщини заявило дня 26 і в дальших днях жовтня 1919 р. готовість підписати службове приречення, що є в протоколах Комісії шкільної Ради краюї зазначено;

2) фактом є, що шкільний інспектор Стефаньцюф в згаданих днях ані 28. падолиста 1919 р. коли то скликав пораз другий учителів до підписування приречення, самого приречення не хотів прийняти а домагався підписання додатків і через це шануюче своє національне достоїнство учительство не явилось;

3) фактом є, що і в перших 3-ох місяцях 1920 р. Стефаньцюф не хотів прийняти самого приречення але тероризував в негідний спосіб зголушуючихся;

4) фактом є, що таке поступовація шкільної влади в Снятині довело до руїни шкільництва в повіті. Рескр. з 1. вересня 1919 р. ч. 925 завішено в урядованню всіх тих, що научали за укр. влади „nie wolno spełniać im żadnych funkcji połączonych z nauczaniem“;

5) фактом є, що з кінцем шкільного року 1918|19 було в службі 90 учителів української народности, а також фактом є, що на початку січня 1921 року прийнятих до служби є менше як третина;

6) фактом є, що не прийняті до служби учителі через 20 місяців не одержали ані сотика платні, хоть нема ані одного учителя Українця в повіті, якому власть моглаби щось каригідного закинути;

7) фактом дальше є, що укр. учительство в наслідок такої „політики“ терпіло і терпить крайню нужду;

8) фактом є, що від місяця мая 1920 р. почала Шкільна Рада окружна в Снятині приймати саме приречення без додатків, але також фактом є, що до тепер цих учителів не допускається до навчання ані не виасигновується їм платень за виїмком чотиром;

9) фактом є далі, що Стефаньцюф тимчасових учителів укр. народности, що підписали тільки саме приречення звільнює зі служби, а що до сталих ставить шкільній Раді краюї внесення перенести до іншого округа. Ясним про те є, що

причиною всего лиха є не підписування тих додаткових заяв.

З діяльності Окружних Відділів.

Снятин. Дня 31. XII, відбулися загальні збори Окружного Відділу В. П. У. у Снятині при співучасті 35 членів мимо непогоди. З причини неприсутности голови Окружного Відділу збори відкрив місто голова тов. С. Фодчук згадуючи померших членів у часі війни а то, Теодора Мервяка, Володимира Сінатовича, Миколу Тарнавецького, Івана Воевідку, Осипа Михайлецького та Марусю Ключевську. Зібрані вшанували їх пам'ять через повстання з місць. По сім вибрано головою зборів тов. Василя Равлюка і приступлено до дальшого денного порядку нарад, а то до звідомлення уступаючого відділу.

Послідні загальні збори відбулися 1. II. 1919. За українських часів Товариство проявляло оживлене життя. Члени улажували аматорські вистави, відчити та румунська і польська влада перервали житеву нитку. Зі звідомлення касового довідалися присутні, що членських вкладок зібрано 326 К, з аматорських вистав 480 К + 220 гривень, а на організаційні цілі зложено 154 гривень. З того вислано до матернього Товариства 200 К для голодуючих учителів.

По сім тов. С. Фодчук реферував про відношення життя у Товаристві. Подав він коротко розвій Товариства перед війною, яке було взором для інших відділів у краю. Мало гарну бібліотеку, яка числила 200 том. та підчас війни знищену. Воєнне лихоліття припинило життя Товариства, та є надія, що знова розвине свою діяльність як передше. А щоби розвинути життя вносить заложити при окружнім відділі кружки: науковий, аматорський і самооборони.

По звіті вивязалася довша дискусія у якій забирало много Товаришів голос. Найзамітніша бесіда була тов. Михайла Вахнюка з Косівщини, який взивав до солідарної праці у Товаристві, дисципліни та карності національної, та щоб організуватися і не дати завстидатися іншим організаціям. Тов. Василь Равлюк взиває до праці над самим собою і народом й то щирої праці, щоб не було роздору між учительством та народом, та щоб учительство, як передше взяло провід у культурних інституціях. Закликає до піддержки станowego органу і видавництва.

Тов. Іван Голубович накликає всіх до вписування у члени, бо лиш зі зорганізованими всі числяться.

Візвано присутних на зборах членів дирекції госп. торг. учительської Спілки, щоби у як найкоротшім часі скликали загальні збори тогож Това-

риства, та про це повідомили виділ окружного відділу Тов. В. П. У. Члени почавши від румунської інвазії нічого не користали з того Т-ва.

В кінці вибрано виділ: Василь Равлюк голова, Євгенія Захаркевичова містоголова, Семен Фодчук секретар, Павло Крупський касієр і Катерина Берлад контрольорка.

Яворів. Дня 3. січня 1921. р. відбулися Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Яворові.

Збори отворив короткою промовою тов. Денис Кульчицький, почім покликано на предсідника Зборів тов. Андрія Мареніна.

По довшій дискусії над відновленням діяльності Відділу вибрано новий Виділ до котрого увійшли: Антін Нуд голова, Андрій Маренін містоголова, Денис Кульчицький секретар, Андрій Молчок касієр, Михайлина Гординська бібліотекарка і Емілія Куманецька; — заст. виділових: Марія Фітівна і Оля Родович.

При внесеннях дискутовано над справою „Рідної Школи“, ухвалено заложити учительський консум, та точно вплачувати членські вкладки.

Присутні зложили 700 Mk для вдови по товаришу З. і 400 Mk для бідного ученика укр. гімназії в Яворові. — А. Нуд голова, Д. Кульчицький секретар.

Косів. Дня 3. січня 1921. р. відбулися Загальні Збори Окружного Відділу В. П. У. пов. косівського в Кутах.

До Виділу увійшли: Василь Тисяк голова, Іван Шилкевич заступник голови, Василь Цалинюк писар, Іванна Маркова контр., Віктор Цюцюра касієр, Володимир Бундзяк і Михайло Гоцко.

Ухвалено одноголосно:

1) вівзати всіх Товаришів косівського повіта вступити в члени організації, та передплачувати становий орган.

2) Переслати іменем Тов. Секції Правної Оборони вискази повного признання і щирю подяку за витривалість у стремліннях в справі виборення належних прав для непринятих учителів (льок) української народности до служби.

3) Віднести до Головного Виділу Товариства, щоби сей започаткував взглядно відновив акцію закупна „Учительського Дому“ з добровільно декларованих уділів, та порушив ту справу в „Учительському Слові“.

Зібрано квоту 600 Мп. — З того призначено 400 Мп. фондови допомоги для потр. учительства, а 200 Мп. на покриттє адм. Відділу. — Василь Тисяк голова, Василь Цалинюк писар.

Мостиска. Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Мостисках відбулися дня 1 лютого 1921. р. Присутних було 22 членів. Збори відкрив короткою промовою тов. Іван Фаріон і покликав на предсідника тов. Осипа Рибачевського, і тов. Івана Гуміняка, на секретара. Звіт з діяльності Товариства здав тов. Іван Фаріон. Він поділив діяльність на 3 доби: 1. доба починається послідними загальними зборами в половині 1918. р. і триває до 1. падолиста 1918. р. Тоді станова організація проявила найбільшу силу: відбувалися місячні сходини, виголошувано відчити, збднувано нових членів, збирано членські вкладки то що. На товариських сходинах в Годинах обговорювано справу засновання учительського консуму і скликання повітового учительства на віче,

на яким учительство обох народностей одноголосно поставили домагання в справі поліпшення учительської долі. 2. доба триває від 1. падолиста 1918. р. до 15. V. 1919. р. В цій добі не проявляє товариство ніякої діяльності ізза українсько-польської війни.

Звіт з касовости здав тов. Гриць Качмар.

Збори прийняли звіт тов. Качмара до відома і уділили уступаючому Виділові абсолюторію. Відтак приступлено до вибору нового Виділу. До Виділу ввійшли: тов. Тимотей Федевич голова, Іван Фаріон містоголова, Ірена Ясеницька секретар, Василь Возняк скарбник, Іван Стахович бібліотекар, Заст. виділових: Михайло Зарічний і Францішка Жданівна. Членську вкладку ухвалено 30 Mk місячно, з чого 10 Mk потручається на адміністраційні видатки т-ва, а решту мається відсилати до матернього Т-ва.

Переведено вписи нових членів і зібрано членські вкладки в сумі 720 Mk, Ухвалено відбувати товариські місячні сходини кожного 1-го о 1. год. по полудни в салі Народньої Торголі в Мостисках. На Надзвичайні Загальні Збори В. П. У. у Львові вибрано делегатів тов. Івана Стаховича і Івана Фаріона.

Підгайці. Дня 1. лютого б. р. відбулися Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Підгайцях. Звіту з Загальних Зборів Окр. Відділ доси ще не надіслав.

Товмач. Загальні Збори товмачького Окр. Відділу В. П. У. відбулися дня 1. лютого ц. р. Збори відкрив тов. Кликайло. Згадав про життя і заслуги членів Відділу, які померли в послідних роках. Зібрані, місто вінців і цвітів, яких не могли зложити в відповідному часі на могили своїх померших Товаришів, зложили жертву на „Рідну Школу“, в сумі 1000 Mk.

Зі звіту, який зложив тов. Кликайло, виявилось, що в найприкрійших навіть для Товариства хвилях, удержувано звязь між членами а Виділом, та головно его Управою. Не могучи відбувати правильних сходин, уділював Виділ устних та письменних вказівок всім, хто лиш з членів по них звертався.

Виділ вислав делегата до Львова на Надзв. Заг. Збори в дни 1. IV. 1920. р.

Касовий звіт за 1914. і 1920. виказує прихрідів 1072 Mk, розходів 155 Mk; остає готівка на рік 1921. 917 Mk.

Щоби Виділ міг уділювати хвилевих позичок і підмог для членів непринятих до служби, ухвалено, що через цілий 1921. рік, має кожний член складати на руки Виділу місячну вкладку 100 Mk. З цієї суми заплатить Виділ за кожного члена вкладку до Головної Управи Товариства і пренумерату за Учительське Слово, на відновлення бі-

бібліотеки, на хвилеві підмоги для потребуєчих, та на адміністраційні потреби Виділу. — Тогож таки дня уділено позичку (2000 Мк) тов. С., якому Кр. шк. Рада, переносючи його в інший округ, замкнула службові побори ще з кінцем грудня 1920. р.

До Виділу на 1921. р. увійшли: Лев Кликайло голова, Василь Мусій містоголова, Осип Шевадзуцький писар, Михайлина Романюківна скарбник, Василь Лукасевич бібліотекар, Сельвестер Батюк контрольор.

В програму діяльності на р. 1921. кладе собі новий Виділ попри адміністраційні справи — віднову бібліотеки і поглиблення педагогічного, як і загально наукового знання своїх членів, а то через достарчення їм відповідної лектури, як і через відчити і дискусії на членських сходинах.

Щоби Виділ міг виконати прийнятий обов'язок, мусять всі члени Відділу: 1. вплачувати точно кожного місяця ухвалену вкладку 100 Мк, 2. брати участь в заповіджених сходинах.

Для угодіння вплати членських вкладок, упросив Виділ Дирекцію „Спілкової Товговлі“ в Товмачі, (дім д-ра Макуха), щоби кожного дня і в кожній порі, коли буде торгівля відчинена, приймала і квітувала зложену квоту. Цим дається змогу, кожному членови, в кожному часі, особисто, або через принагідного післанця зложити свою данину. Щоби лише доброї волі не хибувало. — За окружний Виділ: Лев Кликайло голова, Осип Шевадзуцький секретар.

Тернопіль. Загальні Збори Окружного Виділу Т-ва В. П. У. в Тернополі відбулися дня 2. лютого 1921 р. в комнатах учительських курсів, під проводом голови тов. Теодора Гринкевича. — На зборах було присутних 45 членів. Староство делегувало на збори комісара Піхурського, котрий був присутний в часі нарад.

На деннім порядку були слідуєчі справи:

1. Відчитання протоколу з поп. Заг. Зборів.
2. Звіт уступаючого виділу.
3. Вибір нового виділу.
4. Вибір делегата на Заг. Збори Матерн. Т-ва В. П. У.

5. Внески членів.

Збори отворив голова тов. Гринкевич короткою промовою, посвяченою пам'яті померших членів і зложив звіт з діяльності Товариства.

Тов. Солтис ставить внесок на уділення абсолюторії уступаючому виділові, що збори ухвалили.

Тов. Солтис апелює, щоби Товариство занялося самообразованием членів на педагогічному полі і ставить внесення, щоби при виборі Виділу покликати в тій справі одного виділового на референта. Внесення це лишено до поладнання новому Виділові.

В склад нового Виділу вибрано тов. Солтиса, Братковичівну, Навроцьку, Демчука і Коссовського. По виборі Виділу приступлено до вибору делегатів на Заг. Збори Матер. Т-ва. На внесення тов. Гринкевича вибрано тов. Вартоломея Фуртака.

Нововибраний Виділ уконституовався на своїм засіданню дня 6. лютого с. р. в слідуєчий спосіб: тов. Солтис Онуфрій голова, тов. Бриковичівна Стефанія містоголова, тов. Навроцька Каролина касієр, тов. Демчук Осип секретар, тов. Коссовський Мартин контрольор. — Онуфрій Солтис голова, Осип Демчук секретар.

Перемишль. Дня 1. лютого 1921. відбулися місячні сходи Т-ва ВПУ. в Перемишли, на яких вибрано двох делегатів на зїзд Т-ва ВПУ. до Львова і на члена до окружного Горожанського Комітету. З причини дуже важкої місячні сходи призначені на день 25. марта відкликується а призначається на день 1. марта о 1. год. в полудне. Усі Товаришки і Товариші хай являться без виїмки. Делегат зложить звіт зі зїзду з Надзв. Заг. Збор. у Львові. — Марія Савицька голова, С. Чехович писарка.

Богородчани. Дня 12. лютого 1921 р. відбулися XI. Загальні Збори Окружного Виділу В.П.У. в Богородчанах за адміністраційний рік 1920.

Одинайцятий раз приходить нам здавати звіт з діяльності Товариства. Нині можемо сказати, що учительство нашого повіту, з винятком 3—4 остаючих поза організацією, згуртувалось все в своїм становім тов і виконує точно свої членські обов'язки.

Се досить потішаючий обяв, який свідчить про те, що учитель не є той інтелігентний раб, загально всіми призабутий, а навпаки потрафить постояти за своїми правами і не призабуває своїх в гору, наколи лиш дана є йому можлива егзистенція.

Збори розпочалися о 3. год. пополудни зі слідуєчим порядком:

- 1) Відчитанє протоколу з Х. Заг. Зборів; 2) Звіт уступаючого Виділу; 3) Вибір нового Виділу; 4) Наєм власного льокалю; 5) Заложення бібліотеки; 6) Внесення.

Збори отворив коротенькою вступною промовою тов. Теофіль Скалений в котрій зазначив з приємністю поширюючуся між учительством свідомість організаційну, чого доказом є точне плачення вкладок, інтересовання сходинами, зборами і приналежність майже всього учительства з повіту до організації. Поза організацією ще позістають:

1. Яришковський Михайло з Крижки,
2. Микицейова А. з Битькова,
3. Пасічнякова О. з Дзвиняча,
4. Садовська Стефанія з Молодькова.

Сподіємось однак, що небаром і ті тов-і (ки) сповнять свій обов'язок так, що цілий повіт буде згуртований в своїм тов-і. В минулім році адміністраційнім числив Відділ 30 членів, які будьто в Касі Відділу, будьто впрост до Львова вислали 4—5000 мк. членських вкладок, на учителів без служби, і т. п.

Чисте майно Відділу виносить 806 мк.

До Виділу на рік 1921 увійшли:

1. Скалений Теофіль, голова, 2. Басараб Михайло, заст. голови, 3. Гошовський Осип, секретар, 4. Гарасим Василь, касієр, 5. Паньчук Іван, контр.

В справі винайму власного льокалю рішено на разі попірати морально і матеріально філію тов-а „Просьвіти“ в Богородчанах, яка взяла в свої руки справу відбудови свого дому.

В справі основання учительської бібліотеки зібрано на внесення тов. Гошовського на разі 600 марок і уповажнено його до збирання дальших жертв, а головно книжок від товаришів, які охотно зобов'язалися своїми книжками дати початок до заложення власної бібліотеки. — Теофіль Скалений, голова, — Осип Гошовський, секретар.

Хроніка.

Від адміністрації „Учительського Слова“. Адміністрація У. С. просить Товаришів (ок), щоби при висилці грошей переказами конечно писали на переказових відтинках на що гроші висилається і евентуально за який час зістала вислана передплата. Наколи хто з Товаришів (ок) не одержить якого числа У. С. (з причини невідрадных почтових відносин) то належить число реклямувати. Реклямації вільні від поштової оплати.

Окружний Відділ в Косові про Учительский Дім пише: „Що до акції закупна Учительського Дому прийшов Окр. Відділ до переконання, що ціни камяниць у Львові не стоять у ніякім відношенню до спадку валюти, а кождий Товариш(ка) декляруючи на ту ціль по 1000 М не дуже відчує цього, а повставби міліоновий фонд і можнаби приступити до реалізації давно започаткованого діла. Просимо ту справу порушити в „Учительському Слові“. — В. Тисяк, голова, В. Цалинюк, секретар.

Окружний Відділ в Золочеві складає подяку Тов. Анні Льошків з Підлинець за щедрий дар, який зложила на прив. школи в Золочеві 300 М, на допомоговий фонд 100 М і на У. Г. К. 100 М. Тов. Льошків зістала недавно принята до служби.

Зі Зборівщини дістали ми допись, що Окр. Відділ спить блаженним сном, помимо цього, що є в повіті учителі(ки), які перед війною були визначними членами в нашій організації. Наколи одиниці ті не відновлять Окр. Відділу по конець марта помістимо допись в слідуячому числі „Уч. Слова“.

Dziennik ludowy з дня 22. січня б. р. ч. 18 подає: „Малий образець з славної інституції Шк. Р. кр. Президіальний радник п. Г.! Цей бє передкімнаті поклони і в передкімнаті приймає інтересентів. Зїдливі говорять, що в його карієрі передкімната відограла важну ролю, для того має велику пошану для цьої убіпації. Коли побачить інтересента морщиться, як покривало на старій канапі і кидає питання, як руїні гранати з трійними газами: ...що? хто? Ви ту чого? я скінчив!... до побачення!... ітд. відповіді шерстки, відпихаючі.

Вірить в протекцію і деморалізує нею підвладний персонал.

Говорить цей пан і вірить в свій демократизм і каже, що є приятелем, щирим братом учительства народних шкіл, бо його батько був також народним учителем. Сумніваємося в це послідне, бо не віримо, щоби хтось з пошани до своїх предків-учителів заховувався так арогантно в передкімнаті з товаришами цього стану.

Лиш по польськи. Учителі(ки) народних шкіл в богородчанськїм повіті писали все від віків, ще за „бл. памяти Австрії“ квіти на платню по українськи. Писали також і за польської влади. Це не по смаку деяким загорілим польським патріотам з податкового уряду в Богородчанах і видали слідуяче оречення: L. 160/1921 Bohorod-

czany, dnia 3 lutego 1921. Do P. T. Zarządu Towarzystwa „Ognisko“ w Bohorodczanach. W myśl rozp. Min. Skarbu z 5. marca 1920. zawartego w Dzienniku urz. 8 § 118 upraszamy o zawiadomienie grona nauczycielskiego, że wszelkie pokwitowania, przedkładane do zrealizowania w kasach skarbowych winny być wygotowane w języku polskim. W końcu przypominamy, że każdy kwitujący musi jawnie się w kasie skarbowej po odbiór pieniędzy osobiście, względnie upoważnionym przez notariusza legalizowanem pełnomocnictwem swego zastępcę. Urząd podatkowy. Ulrich, Zeltman. Це вихвалювана польська толеранція, наколи горожан Українців приневолюється писати квіти по польськи.

Чи панове ті є певні, що цей розпорядок відноситься до Східної Галичини? Звертаємося до відповідних чинників польської влади, щоби богородчанських патріотів повздержали від патріотизму і шикановання всього народнього учительства так польського як і українського „що мусять являтися лично по відбір своїх платень, Хто покрие великі ціни фір учителям, які є віддалені від уряду подат. по кілька миль. Наколи школи є більше клясові чи бажане є, щоби на кождого першого замикає школу в цілі виїзду цілого учительського збору по платню.

Цікавий ще є факт, що подат. уряд в Богородчанах знає, що є організація польс. учительства „Ognisko“, а не знає про організацію укр. учительства Взаїмна Поміч.

Ми віримо, що Окр. Відділ ВПУ. в Богородчанах разом з „Ogniskom“ виступлять рішучо проти шикановання, панамі з податкового уряду в Богородчанах.

Світла... світла нам!...

(Допись з Ковельщини)

Ювілей голови Союзу польського учительства. Дня 2. лютого б. р. відбулося ювілейне свято в честь голови Союзу польс. учительства п. Станіслава Новака з нагоди 40-літньої праці в учительстві. — П. Ст. Новак має за собою великі заслуги в напрямі zorganizовання усього польського учительства в Галичині, послідними часами в Кор. польськ. і Познанщині. Перед війною організація польського вчительства ішла все разом з організацією Т-ва В. П. У. в напрямі виборення ліпшої долі нар. учительства, яке під панованням галицько-шляхоцької кліки і сойму. не могло як слід перевести свої домагання. Величаве віче в р. 1913., на яким зібралося поперх 14.000 учителів зєднувало Українців і Поляків в боротьбі за свої горожанські права і матеріальне незавидне положення.

На святі був присутній делегат Мін. освіти п. Ст. Собінський. В своїй промові підчеркнув велику вагу становой організації і заслуги Ст. Новака, який положив для ньої. Часи змінюються; колись президенти Шкільної Ради краюї переслідували учителів, які переводили організацію в шарах учительства, нині начальник шкільної влади в Галичині їде зложити честь чоловікови, який положив великі заслуги в учительській організації.

Нове Видавництво. На днях почав виходити сатирично-гумористичний ілюстрований журнал „Будяк“. В склад редакції входить цілий ряд українських письменників і артистів-малярів, як Осип Курилас, Манастирський, Гец і інші. Блищі пояснення подані в оголошеннях цього числа.

В кожній хаті де живе українська дитина повинна знаходитися діточа газетка:

„С В І Т Д И Т И Н И“

**ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ І ВИ РОДИЧІ І ВИ
— — — — УЧИТЕЛІ! — — — —**

Марко Луцкевич.

На Шевченкові роковини

Дня 10. марта с. р. слідують 60 ті роковини смерті генія України — Тараса Шевченка. Уся Сторна Україна готується до гідного звеличання пам'яті поета. Щоби культ про Шевченка поширити у найширші круги українського народу, покликане є в першій мірі українське народне учительство. Найголовнішою частиною кожного народу є його молоде покоління, його діти і молодь. І власне в як найширші круги сеї частини нашого народу повинно українське народне учительство, з нагоди сих роковин поширити внавіч Шевченка, вказати на його пророчи слова, якими вказав нам шлях до Відродження.

Щоби в тій справі прийти на зустріч зусиллям праці народнього учительства — присвячує Видавництво діточого органу „Світ Дитини“ число 5—6. виключно звеличання пам'яті Тараса Шевченка. Це ювілейне число, в об'ємі 24 сторінок друку з численними і доси невідомими ілюстраціями, що відносяться до життя поета, вийде 5. марта с. р. Ціна одного примірника становить 30 Марок. Ціна сего числа, як на теперішні відносини є казочно низька. Видавництво бажає тим способом дати змогу кожному набути для своїх діточок на пам'ятку се ювілейне видання „Світа Дитини“.

Видавництво „Світа Дитини“ звертається цією дорогою так до цілого загалу українського учительства, як і до кожного трудовика на ниві народньої просвіти — з проханням причинитися до як найбільшого поширення цього Шевченківського числа, для звеличання його пам'яті в кругах шкільної дітвори і молоді. Нехай не буде в нашому краю ні одної громади, ні одної народної школи, де в дні 10. марта с. р. не було би бодай одного примірника сього пропам'ятного числа. Нехай всім Комітетам та одиницям, що займаються улаштуванням Шевченківських роковин — послужить за примір Повітовий Комітет Шевченківських Роковин в Рогатині, який замовив 1000 прим. сього числа.

А в кождім повіті чейже така кількість газет для молоді розійтись може, бо кождий

хто побачить сей випуск, забажає його на пам'ятку собі набути.

Бажаючи вже заздалегідь усталити висоту наклади сього числа, просимо як найскорше присилати замовлення. До Зарядів Шкіл висилати мемо більшу кількість 5 кільоґр. пакетами і так: 30—40 прим. творить 1 пакет 5 кі., 100 прим. творить 3 пакети, більші кількості висилаємо залізницею, або просимо присилати окремого післанця по відбір.

Зміст Шевченківського числа „Світа Дитини“ вдовольнить найвибагливіших читачів. На його зміст складається праці всіх дотеперішних співробітників, а прегарні образки, ноти, ребуси, шаради та ціла копа всяких загадок будуть жерелом утіх та радости кожної дитини.

Замовлення слати на адресу: „Світ Дитини“ Львів, Зіморевича 3.

За Видавничий і Редакційний Комітет „Світа Дитини“

Михайло Таранько
народний учитель.

Посмертні вістки.

Петро Нинасевич, управитель школи в Старім місті п. Підгайці помер 14. груд. я 1920. р. на висипний тиф. Покійний був ідейним учителем і глґрґчим патріотом.

Оповістки.

Засідання Надзірної Ради Т-ва В. П. У. у Львові відбудеться в неділю 27. лютого б. р. о 10. год. рано в льокали Т-ва, вул. Осолінських ч. 8 II. поверх.

Старий Самбір. Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Старім Самборі відбудуться дня 1. марта ц. р. о 2 год. поп. в сали „Просвіти“. — М. Мацевка, голова.

Жовива. Дня 6. марта б. р. о 12 год. в полудни відбудуться Загальні Збори Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Жовкві в кімнатах Народнього Дому. Взивається всіх членів точно прибути. — М. Сухий, голова.

Долина. Сходини Окр. Відділу Т-ва В. П. У. в Долині відбудуться дня 1. марта б. р. о 2 год. поп. в кімнатах Т-ва „Бесіда“. — Виділ.

Золочів. Після ухвали послідних сходин Окр. Відділу в Золочеві з дня 1. лютого 1921. взивається всіх Товаришів-шок в повіті до точного вирівняння членських вкладок, предплачування „Учит. Слова“, складання жертв для потерпівших учителів, а цих, котрі еще не вступили в члени Т-ва до негайного зголошення в члени. коли почуваються Українцями Рівночасно повідомляється, що звичайні місячні сходини Окружного Відділу відбудуться дня 13. марта ц. р. (в тім дни відбудеться вечером концерт в честь Безсмертного Кобзаря Т. Шевченка) в кімнатах Української Бесіди (Дім Др. Ваня) о год. 1. поп. з слґдуючим порядком: 1) Отворення сходин, 2) Продовження відчиту на тему: „Чистота української мови“ проф. М. Бараник, 3) Відчит на тему: „Нагодня учителька під теперішню добу“, 4) Внесеня і завити. — За Виділ: Л. Сенчишин, голова, Ст. Юринець, секретар.

Снятин. Сходини Окружного Відділу Т-ва В. П. У. в Снятині відбудуться дня 6. марта 1921 у сали „Мішанської Читальні“ о 10 год. рано з таким денним порядком: 1) Реферат про „Самообразування“, 2) Звідомлення зі зїзду делегатів у Львові. — 3) Закупно „Учительського Дому“ у Львові. — 4) Звідомлення з діяльності секцій: а) научної, б) аматорських вистав, в) „Рідної Школи“, г) курсів для неграмотних. — 5) Внесення.

Взивається всіх Товаришів (ок) в службі, які побрали зворотні підмоги в Т-ві В. П. У. о зворот цих підмог задля браку фондів для уділювання звор. підмог Товаришам (кам) без учительських платень.

Товариші(ки), які взяли векселеві позички в нашій кредитовій Товаристві, звольте у власній інтересі позички звертати. — За В.з. Пом. стов. кред. з обм. пор. у Львові; *Микола Мороз, Іван Стронський.*

Делегат Ш. Р. К. П. Ст. Собінський уділює авдієнці кожного четверга і суботи від 11—1 в полудне.

Всі Товариші(ки) які обезпечувалися через Тов. В.з. Пом. у Львові в „Beamtenverein“ і мають звертатися в справах обезпечення впрод до „Erster allgem. Beamtenverein Wien, I., Wipplingerstrasse 25.“

Всім Товаришам (кам), які знаходяться без служби і платні, Редакція „Учит. Слова“ висилає часопис безплатно, до часу одержання учительської посади і платні.

З послідної хвили.

До Львова зіхала міжміністеріальна комісія з Варшави в справі переведення регабілітації всіх службовиків і нар. учителів. Взиваємо всіх Товаришів (ок) сейчас донести Секції правн. оборони, в якій стадії знаходиться їх регабілітація.

Переписка.

Обшанський П. в Гуті старій, почта Наріль: подати імя жени, де була передтим на посаді і чи була членом Товариства.

Винницький Зено в Москалівці, почта Косів: донести чи жена була членом Т-ва і від якого часу та де була на посаді.

П. Крунський, Заболотів, Снятин — пришліть виказ членів, котрі зложили 526 Мп. à conto „членських вкладок“ і передпл. „Уч. Сл.“

Вороневич Евстахій, Підгайці — пришліть виказ членів, котрі зложили 640 Мп. à conto „Чл. вкл.“

Жертви.

На адміністрацію Секції правної оборони
при Тов-і В. П. У. зложили до 15. лютого 1921 р.
(в марках):

Дирекція Кредит. Т-ва „Дністер“ 1050, Зубрей Михайло, Горожанна велика 10, Мельник Юрій, Ключів м-ий 14, Е. Кузьмак, Явора 20, М. Базник, Лисівці 8, Тоган Іван, Нове Село 1000, Лопата Павло, Модрич 50, Торгов. Коміс. Дім Ониско Олекс, Львів 2000, д-р Евин Пилип, Львів 200, Ігнат, Львів 100, Кред. Т-во „Дністер“, Львів 1400, д-р Голубовський, Львів 200, Стрийський Анатоль 50, Михайло Струтинський, Львів 20, о Попель Теодор, Дрогобич 40, д-р Надрага, Львів 40, Маркус Наглер, Борислав 300, Тов. Відбудова, Львів 300, Микола Яків і Сидір Кузик 200, Ігнат Евстахій, Львів 500, Іван Ліщинський 2450, Коваль Генрих, Львів 35, Олекс. Ониско, Дрогобич 350, Роздільський Іван, Маріампіль 500, Ліщинський Іван, Львів 1200, Перейма Тимко, Рошиця 100, Др. Пилип Евин, Львів 2.000 М.

На „фонд допомоги для потребуючого учит.“
зложили від дня 1 грудня 1920 до 16. січня 1921
(в марках):

Денис і Марія Стельмахи, Жабине 200, Панас Володимир, Ясениця Замкова 18, Тисяк Василь, Тюдів 90, Скалений Теофіл 270, Дмитрик Ілля відд. окр. Надвірна 1177, Козловський Орест, Рогатин 50, Решетіло Теодор, Конюхів 20, Петрик Ольга, Турка н. Стрийом 20, Косович Марія, Підгайці 205, Лилик Іван, Надвірна 950, Чернівна Людмила, Бучач за чорним мостом 100, — Лісковацький Мирон, Ярослав 100, Шилкевич Іван, Косів 20, Вітковицька Теодозія, Кути 50,

Винницький Зено, Москалівка 92, Винницька Марія, Володимирець 1050 Ігнат Евстахій, Львів 500, Куновська Олена, Матків 100, Мойсак Назар, Стрий 20, Глібовицька Ольга, Яворів 10, Рожек Фердинанд, Ярослав 30, Кондратівка Левка, Дрогобич 100, Грабар Степан, Криволюка 40, Грабар Степан, Базар 50, Данилишин Василь, Протеси 20, Левицька Олімпія, Желдець 20, Цай Іван, Бортків 20, Марія Кінаш, Грабовець 20, Винницький Гриць, Лужок долишний 40, Мельниківна Володислава, Балигород 40, Галань Михайло, Цетуля 100, Шуляр Володимир, Братишів 10, Шулярева Елеонора, Братишів 10, Воробцівна Наталка, Посіч 25, Нарожняк Володимир, Нетиничі 60, — Гоцька Олександра, Двірці 100, Іваненко Василь, Орове 300, М. Пасічник, The Ukr. House (accord 216 Duff. Ave Winnipeg Man) 2538, Пелчинський Лев, Дрогобич 50, Вікентій Шах, Хоростків 25, Пуркова Марія, Завадів 40, Михалевський Іван, Коломия 400, Пеллх Василь, Варкаринці 100, Шеретіло Іван, Куликів 160, Худик Євгенія, Нове село 50, Боднарук Василь, Крогулець 38, Андрейко Іван, Урич 40, Шафранський Матвій, Іванчин 500, Шебель Іван, Кияжівське 100, Яворська Леонадія, Бережани збірка 1140, Юськевич Ізидор, Рибники 100, Скалений Теофіл, Богородчани збірка на допом. фонд 265, Процюк Осип, Шульганівка 20, Кузів Евфрозина, Дрогобич 100, Занько Андрій Нісмічі 25, Цюцюрова Степана, Кобаки 10, Цюцюра Віктор, Кобаки 15, Ліщинська Михайла, Броди 20, Кузьмова Марія, Коломия збірка 1550, Паляшинська Ольга, Кулаччи 40, Дрогомирська Осипа, Комарів 50, Коненко Павло, Коршилівці 30, Волянська Катерина, Копичинці 50, Лукашевич Марія, Головецько 20, Левицька Олімпія, Желдець 20, Сайкевич Іван, Сілець Скоморовська Теодозія, Теревовля 40, Петріна Антін, Стрий 100, Потерейко Теодор, Замочок 50, Ліна Флякевичівна, Мости великі 50, Косович М. Підгайці 70, Загвойський О. Ляшки завязані 10, Данилюк Михайло, Заріче 10, Кульчицький Теодор, Млодова 20, Калюга Іван, Куликів 70, Хомяк Іларіон, Доросилів 40, Садовська Текля, Мокротин 10, Корольчук Петро, Креховичі 200, Чернівна Людмила, Бучач 100, Трембіцький Роман, Любачів 230, Сенишин Юліан, Руське село 20, Кармаська Марія, Дубецько 50, Ярош Олена, Руське село 20, Рудий Володимир, Новоселиця 90, Грибович Анна, Пацків 30, Брикайло Михайло, Добротвір 40, Пінковський М. Броди 60, Гаврилякова Омельяна, Надвірна 20, Бачинський Іван, Вошанці 30, Ставничий Корнило, Росільна 20, Полулях Юстин, Лукавиці 30, Чекановський Степан, Зубрець 10, Горіковська Марія, Деревня 20, Грицай Теодор, Стріліська старі 50, — Швець Ігнат, Даниловець 20, Мійський Михайло, Торки 30, Савицький Осип, Долина 100, Остерман Марія, Галич 20.

На пресовий фонд „Учительського Слова“
зложили слідуочі Товариші і Товаришки:

від 1. січня до 31. січня 1921 р.

(в марках):

Ліщинський Осип, Унятичі 50, Волянська Катерина, Копичинці 50, Лукашевич Марія, Головецько 10, Сайкевич І. Сілець, Бенків 20, Петріна Антін, Стрий 40, Потерейко Теодор, Замочок 20, Загвойський О. Ляшки завязані 10, Данилюк Михайло, Заріче 10, Кульчицький Теодор, Млодова 20, Калюга Іван, Куликів 10, Хомяк Іларіон, Доросилів 20, Садовська Текля, Мокротин 10, Демковичівна Емілія, Гедлярова 10, Чернівна Людмила, Бучач 20, Кармаська Марія, Дубецько 20, Мацевка М., Ст. Самбір 20, Рудий Володимир, Новоселиця 20, Грибович Анна, Пацків 100, Пінковська М. Броди 20, Бачинський Іван, Вошанці 20, Ставничий Корнило, Росільна 20, Полулях Юстин, Лукавиці 20, Горіковська Марія, Деревня 20, Грицай Теодор, Стріліська старі 5, Швець Ігнат, Даниловець 20, Остерманівна Марія, Галич 10, Вороневич Евстахій, Сільце 60, Клапоушак Людвик, Костарівці 20, о. Лотоцький Володимир, Бучач 30, Козловський Орест, Рогатин 20, Стасьмах Денис і Марія, Жабине 30, Сподар Володислав, Розвадів 20, Куницька Ірина, Розвадів 20, Лилик Іван, Надвірна 50, Гриновець Данило, Стріліч нові, збірка 50, Скоробогата Іванна, Стріліська 20, Сабаль Іван, Олешинці 20, Балиняківна Е., Теревовля 20, Вошинська Марія, Бучач 50, Яковичин Гриць, Чорноскіні малі 30, Івасків Петро, Денисів 50, Мельниківна Володислава, Балигород 20, Шеретіло Іван, Куликів Сумилів 20, Ткачук Матій, Острів 20, Комарчевський Михайло, Кам'янки 15, Матвійківна Софія, Волошинова 10, Ольшанська Павла, Мокротин 10, Федак Григорій, Деменка лісна 10, Яремкович Ольга, Жукотин 20, Гайда Панько, Підмихайле 30, Кульчицький Володимир, Лукавиця горішня 20, Шмата Андрій, Побужини 25, Демкович Олімпія, Ліпинка 20, Куриляк Тарас, Ст. Самбір 20, Дер-

нівна Марія, Чайковичі 20, Білінська Елеонора, Хашів 10, Малицький Кирило, Щирець 10, Гордінська Михайло, Воля стариська 20, Суровецький Петро, Бірча 40, Тоған Іван, Нове село 80, Пікулівна Олександра, Русів 25, Пасіка Андрій, Ласківці 20, Прокулевичівна Марія, Городище 20, Скалений Теофіл, збірка Богородчани 40, Ковальський Микола. Либихори 50, Климко Володимир, Лавриків 50, Сембратович Галія, Галич 20, Кассараба Микола, Лихків 30, Пушкар Еміль, Сілець белз. 20, Козак Михайло, Костельники 20, Моравецький Михайло, Ланчин 30, Пригода Степан, Озірна 60, Гамаль Гнат, Підярків 30, Рибак Степана, Мартинів нов. 60, Лободич Микола, Жидачів 30, Криницька Ольга, Слоб. бол. 46, Скоробогата Марія, Коропець 93, Молодовець Ілля, Рава Руська 120, Яворський Андрій, Урмань 60, Федчишин Христіна, Дриців 60, Козаликівна Катрія, Олешіці 30, Козира Гриць, Пересла 50 50, Тарнавська Софія, Русилів 60, Городиский Тадей, Острів 50, Кічоровський Франц, Дрогобич 10, Бачинський Роман, Вербовиця 30, Матковський Зеновій, Жукотин 10, Кобилка Григорій, Чашин 20, Лотоцький Станіслав, Вербів 50, Єзерська Ірина, Підгірці 50, Винницький Дмитро, Непеухів 20, Іваненко Василь, Орів 20, Петрицька Стефа, Вербів 20, Федунків Ілля, Гомочі 10, Рудавський Микола, Ліщанці 30, Головка Андрій, Львів 5, Ліщинський Іван, Львів 1000, Марків Іван, Сторонна 10, Сапрун Юлія, Завадра 10, Вовк Гриць, Ростоки 50, Садовський Юліян, Монастир 40, Сембратович Марія, Раків 20, Калитовська Марія, Балинці 30, Сухінський Іван, 11.

ОГОЛОШЕННЯ.

Управитель дво-класової школи, літ 42 стану в львога, ожениється з учителькою-Українкою від 25—35 літ. Річ трактується поважно. Відповіді слати до Адміністрації Учительського Слова до 20. марта 1921 р. під „Призначення“. Фотографія конечна, котру звернеться під словом честі. — На аноніми не відповідається.

Негайно потрібна бона на виїзд для виховання двоє дітей (дівчина 10 років і хлопчик 1 1/2 р.). Обовязкове знання хочодної чужої мови і бажане уміня проводити домову господарку. Умови по згоді, але цілком забезпечуючі. Предложення з докладними відомостями надсилати по адресі: Чейстохова, готель Польонія 20 двері. — Відидіба.

В Товаристві „Взаїмна Поміч українського народн. учительства“ Львів, вул. Осолінських ч. 8 можна замовляти за попередним надісланням грошей:

М. Галушинський: *Національне виховання* . 15 М

Д-р П. Натопр: *Народня культура й культура особистости* 80 М

М. Підгірянкя: *Відгуки душі* (Поезії) 20 М

Книжки вийшли накладом Т-ва В. П. У.

Крім цього в Т-ві є видавництва „Світа Дитини“:

Максим і Марко 40 М

Історія Музики 40 М

Зоряний хлопчина 15 М

в друку:

Пригоди вовка неситого (60 ілюстр.)

Чорнокнижник з Чорногори (60 ілюстр.)

Малий Льорд (повість).

На пересилку від одної книжки 5 М.

УКРАЇНСЬКЕ ПЕДАГОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО

має на складі слідуючі книжки:

	марок
1) Сия Україна (люксус. видання)	200.—
„ „ „ краще	160.—
„ „ „ звичайне	120.—
2) Гете: Фавст (віршований переклад Залудя)	41.—
3) Бехштайн: Кавки ч. I.	45.—
4) „ „ „ ч. II.	49.—
5) Грімм: Кавки „ „ „	70.—
6) Гавф: Кавки „ „ „	70.—
7) Раковський: Зоологія	49.—
8) „ „ „ Людина	18.—
9) Рудницький: Географія України	84.—
10) Шіндлер: Фізика	42.—
11) Крип'якевич: Історія України	42.—
12) „ „ „ Огляд історії України	40.—
13) Калішевський: Латинська граматики	63.—
14) Поль Бер: Наука природи	63.—
15) Крушельницький: Читанка ч. I.	40.—
16) „ „ „ ч. II.	45.—
17) Андрущенко: Математика	39.—
18) Корнієнко: Запорозьський клад	14.—
19) Кошіц: Пісні України (з нотами)	80.—
20) Герасценко: Молитовник (прив.)	14.—
21) Портрет Ярослава	8.—
22) Мала карта України (до науки історії і геогр.)	4.—
23) Велика карта України	400.—
24) Карта Європи	200.—
25) „ „ „ Азії	200.—
26) Карті Африки, Австралії, Європи, Америки, півкулі східної і західної по	100.—

Хто купує за більшу суму, як 1.000 мн, одержує 10% опушту.

Для книгарів догідні услія.

Набувати можна лише за готівку або за попередним надісланням грошей в Українському Тев. Педагогічному, ЛЬВІВ, Ринек ч. 10, I. поверх (дім „Просвіти“) рано від 9—1 години попол., щоденно крім неділь і українських свят.

Важне для страдаючих перепуклиною, (брух, грина.)

Бандажі на перепуклину пупця, черева і на підпахові перепуклини, черевні пояси, кбректори проти горблення і таке иньше доставляє:

Робітня бандажів **М. Л. ПОЛЯЧКА**
ЦІННИКИ ДАРОМ. В САМБОРІ. 1—2

Провірте Ваші поліси на забезпечення Ваших будинків в „ДНІСТРІ“, чи не за низько асекуровані Ваші будинки і в разі потреби підвищить обезпечену суму до висоти правдивої вартости, бо Товариство ніколи не виплачує відшкодування понад обезпечену суму, хочби дійсна вартість була вища.

Красевий Союз господарських Свідок
торгов. Синдика Сільського Господара
у Львові, Зіморовича ч. 20

Відділи: Перемишль, Костюшки ч. 5., Коломия,
Ринок ч. 40., Стрий, Ринок ч. 6.

ДОСТАВЛЯЄ на замовлення господарські вози, плуги, борони, січкарні, молот льні, керати, млинки до чищення збіжа, праси до витискання олю і всякі інші машини і господарські знаряди. Жадайте сейчас цінників.
1—1

Макс Глязерман,

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ,

фабрика кавчукових стампіль і відливарня таблиць.

Львів, вулиця Сикстуська ч. 19.

„ЛУК“ Торговельно-промислова Спілка
з обмеженою порукою
Львів, вул. Костюшка ч. 1А.

приймає замовлення й оферти із усіх галузей рільництва і промислу; переводить купно заграничного збіжа; має на складі будівельний матеріал, рільничі знаряди і машини.

Нитки найдешевше
жерело

Т-во „ТРУД“ Львів, Ринок 39.
(власний дім).

ЛЕН І КОНОПЛІ

нетерті й терті, чесані й нечесані та клаки приймає до виміни за готові вироби ткацькі, як полотно, цайг, бархани і т. д. на найкорисніших услівях лише

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА

СЕЛАНСЬКА
МЕХАНІЧНА
ТКАЛЬНЯ

„ПОЛОТНО“

спілка з обмеженою порукою
2—? У ЛЬВОВІ.

У власних варстатах виробляє: шлії, нашільніки, кантарі, шнури, линви і гурти, дешевше чим другі фірми.
(Бюро і склад при вулиці Зіморовича ч. 20., в домі „Сільського Господаря“).

ВІДБУДОВА

промислово-торговельна Спілка з обмеж. порукою
Львів, вул. Костюшка ч. 3.

доставляє: ремісничі знаряди, рільничі машини, знаряди і насіння, кінські підкови, ців'яхи, січкарні, кухонне начиння, сокири, пилки, ваги, осі до возів, коси й серпи, плуги, цемент, папу і дахівку.

Має власний ЗАЛІЗНИЙ СКЛЕП
— при вул. Трибунальській ч. 1. —

Машини до шиття

кравецькі, шевські, циліндрові, також складові частини до машин — поручає

ВІОЛІНІ ТІСЕР,

Льв., Бернштайна 1.,
в Чорткові: ЗИГМУНТ ГЕРМАН, Ринок, в домі
книгарні Маргулієса.
1—2

Одинокий Український сатирично-гумористичний ілюстрований журнал.

„Будяк“ - 16 сторін друку - виходить двічі у місяць.

Пренумерата виносить 150 Мп. на чверть року.

Ціна одного примірника 25 Мп.

Редакція і Адміністрація міститься

у Львові, при вул. Бляхарській ч. 11. II. поверх.

Ч: 367|В. П. У.

Вп. Товаришу (ко)!

На краєвім зїзді відпоручників всіх Окружних Відділів Т-ва. „Взаїмна Поміч“ в дни 13. лютого 1921 року порішено одноголосно

купно учительського дому на уділах

Воля відпоручників, сталась волею Дирекції.

Зараз по зїзді винайшла Дирекція підходячий дім за два міліони Мп. і по оцінці зна-
токами задаткувала з умовою, що вся сума буде вплачена найдалше до 15. марта 1921.

Дирекція зробила це, що їй було доручено Представниками найсвідомішого
українського учительства.

Тепер черга на Вас! Ви повинні доказати, що не лише в теорії, але, і в прак-
тиці зумієте перевести свої пляни, свої рішення.

Що умієте підчинятися не лише страху ради, але в ім'я солідарности, в ім'я
пошани свого звання, свого стану.

Товариші і Товаришки. Годі нам скитатися по чужих закутинах. Найвисший час
устроїти наше Матерне Товариство так, щоби воно могло розвинути як найінтензивнішу
діяльність для загального добра українського учительства.

А все це станеться тоді, коли Ви, Вп. Товаришу(ко) по одержанню цього письма
вишлете найменше

один уділ 1.000 Мп.

Дирекція вірить, що між українським учительством не знайдеться ні одна особа,
якаб пробувала нехтувати ухвали своїх Товаришів Представників, яка схотілаб тимсамим
задемонструвати проти волі Дирекції.

Товариші(ки), які розуміють як слід значіння і вагу доконаного Дирекцією акту
повинні вплинути і на байдужні, слабодушні одиниці і заставити їх сповнити свій обов'язок.

Держачись засади „хто не з нами, той проти нас“, Окружні Відділи повинні
слідити точно за виконанням вище наведеної ухвали і витягати відповідні консеквенції
з поступку всіх тих Товаришів(ок), котрі можуть, а не хочять причинитися до купна
власної хати.

Товариші(ки), які до цієї пори без служби, або не одержують платень, звільнені
на певний час від цього обов'язку з тим, що своєю працею на місцях повинні стати
Дирекції в повищій справі до помочи.

Крім уділів по 1000 М, які кожний мусить влатити, приймає Дирекція „Міліо-
нівки“ і польські позички военні по деннім курсі в часі, коли вплинули до Товариства і за-
пише додатково на конто дальших уділів Товаришів(ок).

Через зложення уділів на купно „УЧИТЕЛЬСЬКОГО ДОМУ“ у Львові найдете корисну
льокацію своєї готівки, яка не тратить ніколи на вартости. — **Надсилайте сейчас уділи!**

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ Т-ВА В. П. У.:

Іван Стронський
голова Т-ва

Олена Ріплева
секретарка

ЗА ДИРЕКЦІЮ:

Генрих Коваль

Іван Ліщинський

Львів, дня 18. лютого 1921.

За редакцію відповідає Микола Мороз.

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок ч. 10.